Anadolu İmam Hatip Lisesi

KUR'AN-I KERİM

10

MEB

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

KUR'AN-I KERİM

10

Yazarlar

Hasan ÖZARSLAN
Nazif YILMAZ
Faruk SALMAN

Editör
Hasan ÖZARSLAN

Görsel Tasarım
Faize ULUSOY
Sami ÇELİK

Dil Uzmanı
Ahmet POLAT

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

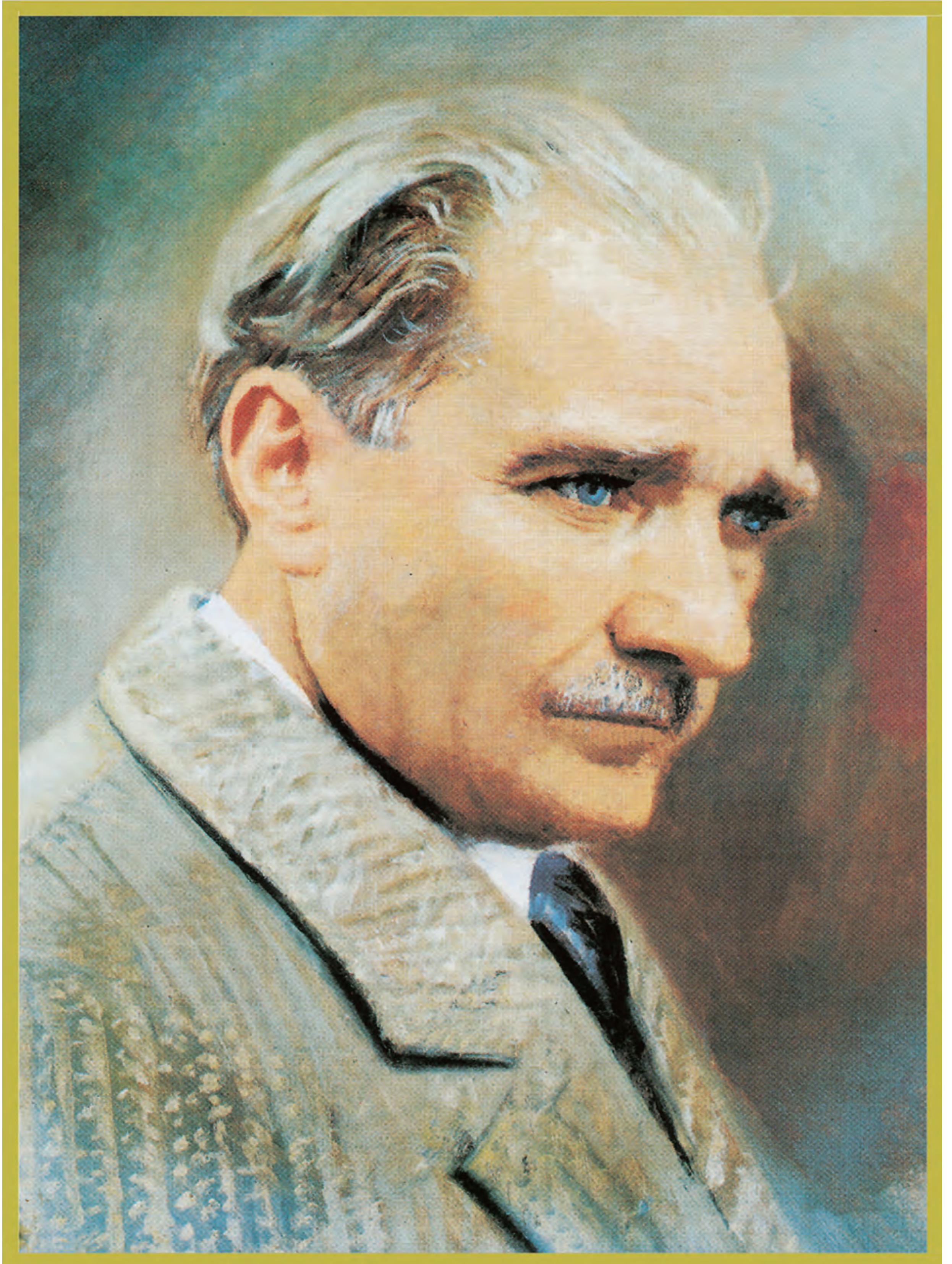
ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

KUR’AN-I KERİM’İ DOĞRU VE GÜZEL OKUMA: TECVİD

(Fâtır suresi 3. ayet)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. “Tecvid, mahreç, talim, tilâvet, kıraat, tertil, tashih-i hurûf” kavramlarını araştırınız.
2. Vakıf (durak) işaretlerinden oluşan bir sunum hazırlayınız.
3. İşmam, imale, teshil kavramlarını Kur’an-ı Kerim’den örneklerle açıklayınız.
4. Kur’an-ı Kerim’de tilâvet secdesinin geçtiği yerler ile ilgili bir şema hazırlayınız.

1. Harflerin Mahreçlerinden Telaffuzu

Kur'an-ı Kerim'in usulüne ve kendi fonetiğine uygun olarak okunması, Kur'an-ı Kerim'e saygı ve edebin bir gereğidir. Kur'an-ı Kerim'in tertil üzere (ağır ağır) okunması, ilahi bir beyan olmanın yanında[1] Kur'an öğretiminin de esasını oluşturur. Bu nedenle Müslümanlar tarih boyunca Kur'an öğretimine özel bir önem vermiş, bununla ilgili "*tashih-i hurûf*" adı verilen bir öğretim yöntemi geliştirmişlerdir.

Kur'an-ı Kerim'i usulüne ve kendi fonetiğine uygun olarak doğru ve güzel bir şekilde okuyabilmek harflerin mahreçlerinin tam ve doğru bir şekilde telaffuz edilmesine bağlıdır. Mahreç talimi, Kur'an tilâvetinin alt yapısını oluşturmaktadır. Bu nedenle Kur'an kıraatinde mahreç eğitimi, göz ardı edilemez bir öneme sahiptir.[2]

Harflerin mahreçlerinin tam olarak öğrenilebilmesi, "*fem-i muhsin*" adı verilen iyi bir öğreticinin rehberliğinde, düzenli olarak yapılacak etkinliklerle mümkün olabilir. Kur'an-ı Kerim'i tecvid kurallarına göre okumayı tam anlamıyla kavramanın yolu, imkânlar ölçüsünde hocanın rehberliğinde düzenli olarak talim çalışması yapmaya bağlıdır.

BİLGİ KUTUSU

Mahreç, "çıkış yeri" anlamına gelen bir kelimedir. Tecvid ilminde ise "ağzın belirli bir bölgesinde harfin sesinin çıktığı yer" olarak isimlendirilir.

(Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 59.)

Dil [Diş/Damak] Bölgesinden Çıkan Harfler

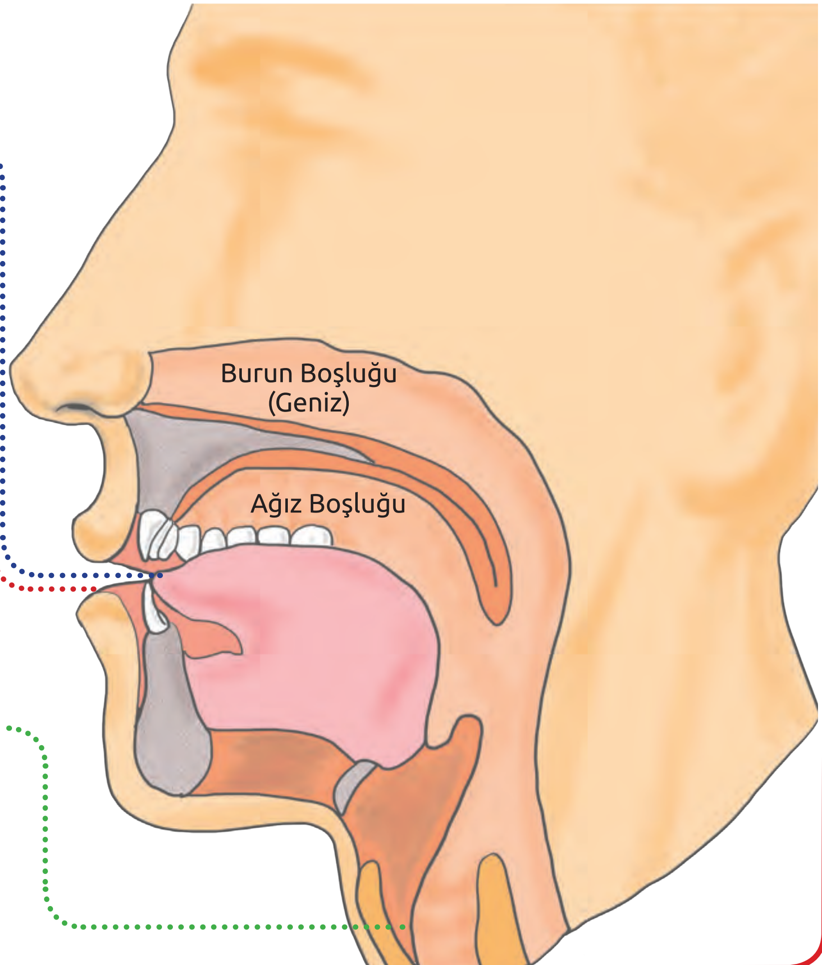
ت ث ج د ذ ر ز س
ش ص ض ط ظ ق
ك ل ن ي

Dudak Harfleri

ب م و ف

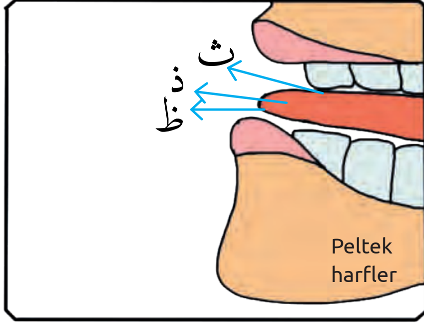
Boğaz Harfleri

ا ح خ ع غ ه

1 bk. Furkan suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.
2 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 56-57; Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 40.

Ağızdaki 3 bölgeden, 15 noktadan, 28 harfin çıkış yerleri tablosu

Üst dişler alt dudağın içine bastırılır. ف

Dudaklar yumularak ileri uzatılır. و

Dudaklar birbirine değdirilir. م

Dudaklar birbirine bastırılır. ب

Boğaz

Boğaz sonu	Boğaz ortası	Boğaz başı
ا ه	ح ع	خ غ

Dudak

Alt dudak ve üst ön dişler	Alt ve üst dudaklar
ف	ب م و

Dil - Diş - Damak

Dil kökü küçük dilin üstü	Dil ve damak ortası	Dilin ön yanı azı dişler	Dil ucu üst ön dişler	Dil ucu üst ön dişlerin arkası	Dil ucu üst ön dişler	Dil ucu alt ön dişler	Dil ucu ön dişlerin arası
ق ك	ى ش ج	ض	ل ن	ر	ت د ط	ز ص س	ث ذ ظ

GRUPLANDIRALIM

Aşağıdaki harfleri mahreç bölgelerine göre gruplayınız.

ب ج ح خ ص ض ظ ع ك م و ه

Dil (diş-damak) Bölgesi:

* ....
* ....
* ....
* ....

Boğaz Bölgesi:

* ....
* ....
* ....
* ....

Dudak Bölgesi:

* ....
* ....
* ....
* ....

BİRLİKTE ÇALIŞALIM

Aşağıdaki harflerin mahreçlerini arkadaşlarınızla birlikte çıkarmaya çalışınız.

اَبْ – اِبْ – اُبْ

اَبَّ – اِبَّ – اُبَّ

اَرْ - اِرْ – اُرْ

اَرَّ – اِرَّ – اُرَّ

1.1. Harflerin Harekeler (Üstün, Esre, Ötre) ile Okunuşu

Kur’an harflerinin tamamı sessizdir. Harflerin seslendirilmesi bazı işaretler aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bu işaretlere **hareke** adı verilir. Harekeler, harflerin üstünde veya altında yer alabilir. Harflerin sesli olarak okunmasını sağlayan işaretler; üstün (fetha), esre (kesra), ötre (damme) olarak isimlendirilir.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu, öğretmeninizden/interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi öğretmeninizin rehberliğinde mahreçlerine dikkat ederek harekesine uygun olarak telaffuz ediniz. Kırmızı renkli harflerin mahreçlerine özellikle dikkat ediniz.

اَ بَ تَ ثَ جَ حَ خَ دَ ذَ رَ زَ سَ شَ صَ ضَ طَ ظَ عَ غَ فَ قَ كَ لَ مَ نَ وَ هَـ يَ

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu, öğretmeninizden/interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi öğretmeninizin rehberliğinde mahreçlerine dikkat ederek harekesine uygun olarak telaffuz ediniz. Kırmızı renkli harflerin mahreçlerine özellikle dikkat ediniz.

اِ بِ تِ ثِ جِ حِ خِ دِ ذِ رِ زِ سِ شِ صِ ضِ طِ ظِ عِ غِ فِ قِ كِ لِ مِ نِ وِ هِـ يِ

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu, öğretmeninizden/interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi öğretmeninizin rehberliğinde mahreçlerine dikkat ederek harekesine uygun olarak telaffuz ediniz. Kırmızı renkli harflerin mahreçlerine özellikle dikkat ediniz.

اُ بُ تُ ثُ جُ حُ خُ دُ ذُ رُ زُ سُ شُ صُ ضُ طُ ظُ عُ غُ فُ قُ كُ لُ مُ نُ وُ هُـ يُ

1.2. Harflerin Cezimli Okunuşu

Cezim, harflerin üzerinde bulunan ve harflerin birbirine bağlanmasını ve sakin (harekesiz) olarak okunmasını sağlayan özel bir (ـْ) işarettir. Cezim işareti bulunan harfe **sakin harf**, cezimin kendisine de **sükûn** denilir.

Tashih-i hurûf çalışmalarında, cezimli harflerin mahreçlerinden doğru bir şekilde telaffuz edilmesi oldukça önem arz etmektedir.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu, öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi öğretmeninizin rehberliğinde mahreçlerine dikkat ederek cezimli olarak telaffuz ediniz

اَجْ – اِجْ – اُجْ	اَثْ – اِثْ – اُثْ	اَتْ – اِتْ – اُتْ	اَبْ – اِبْ – اُبْ
اَذْ – اِذْ – اُذْ	اَدْ – اِدْ – اُدْ	اَخْ – اِخْ – اُخْ	اَحْ – اِحْ – اُحْ
اَشْ – اِشْ – اُشْ	اَسْ – اِسْ – اُسْ	اَزْ – اِزْ – اُزْ	اَرْ – اِرْ – اُرْ
اَظْ – اِظْ – اُظْ	اَطْ – اِطْ – اُطْ	اَضْ – اِضْ – اُضْ	اَصْ – اِصْ – اُصْ
اَقْ – اِقْ – اُقْ	اَفْ – اِفْ – اُفْ	اَغْ – اِغْ – اُغْ	اَعْ – اِعْ – اُعْ
اَنْ – اِنْ – اُنْ	اَمْ – اِمْ – اُمْ	اَلْ – اِلْ – اُلْ	اَكْ – اِكْ – اُكْ
	اَىْ – اِىْ – اُىْ	اَهْ – اِهْ – اُهْ	اَوْ – اِوْ – اُوْ

1.3. Harflerin Şeddeli Okunuşu

Şedde, harflerin üzerinde bulunan, aslında birincisi sakin, ikincisi harekeli olan aynı harfin iki defa okunmasını sağlayan özel bir (ـّ) işarettir.

Tashih-i hurûf çalışmalarında, harflerin şeddeli olarak mahreçlerinden doğru bir şekilde telaffuz edilmesi, Kur’an okuma becerisinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harflerin telaffuzunu, öğretmeninizden/interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi öğretmeniniz rehberliğinde mahreçlerine dikkat ederek şeddeli olarak telaffuz ediniz.

اَبَّ – اِبَّ – اُبَّ	اَتَّ – اِتَّ – اُتَّ	اَثَّ – اِثَّ – اُثَّ	اَجَّ – اِجَّ – اُجَّ
اَحَّ – اِحَّ – اُحَّ	اَخَّ – اِخَّ – اُخَّ	اَدَّ – اِدَّ – اُدَّ	اَذَّ – اِذَّ – اُذَّ
اَرَّ – اِرَّ – اُرَّ	اَزَّ – اِزَّ – اُزَّ	اَسَّ – اِسَّ – اُسَّ	اَشَّ – اِشَّ – اُشَّ
اَصَّ – اِصَّ – اُصَّ	اَضَّ – اِضَّ – اُضَّ	اَطَّ – اِطَّ – اُطَّ	اَظَّ – اِظَّ – اُظَّ
اَعَّ – اِعَّ – اُعَّ	اَغَّ – اِغَّ – اُغَّ	اَفَّ – اِفَّ – اُفَّ	اَقَّ – اِقَّ – اُقَّ
اَكَّ – اِكَّ – اُكَّ	اَلَّ – اِلَّ – اُلَّ	اَمَّ – اِمَّ – اُمَّ	اَنَّ – اِنَّ – اُنَّ
اَوَّ – اِوَّ – اُوَّ	اَهَّ – اِهَّ – اُهَّ	اَىَّ – اِىَّ – اُىَّ	

1.4. Harflerin Med Harfine Göre Okunuşu

Med, uzatma anlamına gelir. Kendisinden önceki (mâ kabli) harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harekesiz (sakin) harflere med (uzatma) harfleri denir.

Med harfleri; Elif (ا), Vav (و) ve Ya (ي) harfleridir. Meddin (uzatma) ölçüsü, bir elif miktarıdır. **Bir elif miktarı**; okuma esnasında sesin iki hareke miktarı uzatılması ya da bir parmak kaldırma veya indirme süresi kadardır.

Kur'an alfabesinde harfin üstüne konan uzatma işaretine (ـٰ) **asar**, altına konan uzatma işaretine de **çeker** (ـٖ) denir. Bu işaretlerin bulunduğu harfte gizli bir med harfi vardır. Bu nedenle de o harf uzatılarak okunur.

Kur'an taliminde, harflerin uzatılması gereken yerlerde tecvid kurallarına uygun bir şekilde uzatılarak telaffuz edilmesi, Kur'an okuma becerisinin gelişmesine ve usulüne uygun olarak Kur'an okumaya önemli bir katkı sağlamaktadır.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Harfleri, öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz. Sonra her bir harfi, öğretmeninizin rehberliğinde mahreçlerine, med harfleri ve uzatma işaretlerine dikkat ederek okuyunuz.

ثَا – ثِي – ثُو	تَا – تِي – تُو	بَا – بِي – بُو	اٰ – اِى – اُو
دَا – دِي – دُو	خَا – خِي – خُو	حَا – حِي – حُو	جَا – جِي – جُو
سَا – سِي – سُو	زَا – زِي – زُو	رَا – رِي – رُو	ذَا – ذِي – ذُو
طَا – طِي – طُو	ضَا – ضِي – ضُو	صَا – صِي – صُو	شَا – شِي – شُو
فَا – فِي – فُو	غَا – غِي – غُو	عَا – عِي – عُو	ظَا – ظِي – ظُو
مَا – مِي – مُو	لَا – لِي – لُو	كَا – كِي – كُو	قَا – قِي – قُو
يَا – يِي – يُو	هَا – هِي – هُو	وَا – وِي – وُو	نَا – نِي – نُو

2. Okunuşu Özel Olan Kelimeler

Kur'an-ı Kerim, kendine has üslubu, ses özellikleri ve tilâvet kuralları ile müstesna bir kitaptır. Kur'an tilâvetinde bazı kelimelerin genel olarak bilinen kuralların dışında özel okunuş şekilleri vardır. Okunuşu özel olan kelimeler, altlarında bulunan küçük bir yazı (işaret) ile belirtilir ve yazı veya işaret kelimenin aynı zamanda okunuş usulünü ortaya koyar.

Okunuşları özel olan kelimelerin okunma usullerini teorik olarak izah edebiliriz. Ancak Kur'an öğretiminde asıl olan uygulamadır. Uygulama ise fem-i muhsin olan maharetli, öğretim yöntem ve tekniklerini iyi bilen bir Kur'an öğreticisinden tam anlamıyla öğrenilebilir.

Âsım kıraatinin Hafs rivayetinde okunuşu özel olan kelimeler şunlardır:[3]

1. Hûd suresinin 41. ayetinde مَجْر۪يهَا (امالة) kelimesindeki "ra" (ر) harfi **imale** ile okunur. Burada "ra" harfinin harekesi esreye meylederek (imale) üstün-esre arası bir sesle ince okunur.

2. Yûsuf suresinin 11. ayetinde لَا تَأْمَ۫نَّا (اشمام) kelimesinde "**işmam**" yapılır. Buradaki şeddeli "nun" harflerinden birincisi okunurken dudaklar büzülerek öne doğru uzatılır. Gunneli ve idgamlı okuyuş gerçekleştirilir, "نَا"derken dudaklar hemen geri çekilir.

3. Fussilet suresinin 44. ayetinde ءَاَعْجَمِيٌّ (تسهيل) lafzındaki hemzeler "**teshil**" ile yani yumuşatılarak "hemze" ile "elif" veya "hemze" ile "he" arası bir sesle okunur.

4. Furkân suresinin 69. ayetinde ف۪يه۪ مُهَانًا (مدّ) lafzındaki "**zamir**" (ه) bir elif miktarı uzatılarak okunur.

5. Mushaf'ta bazı kelimelerde "ص" harfinin altında küçük " س" harfi yazılır. Bu işaret kelimelerdeki ص harflerinin س olarak okunacağını gösterir. Örneğin, Bakara suresinin 245. ayetindeki وَيَبْصُۜطُ kelimesi ile A'râf suresinin 69. ayetinde yer alan بَصْۜطَةً kelimesindeki ص harfleri س şeklinde okunur.

6. Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin altında "**med**" (مـد) veya "**kasr**" (قصـر) yazılıdır. Med işaretinin bulunduğu harf bir elif miktarı uzatılarak okunur. Kasr işaretinin bulunduğu harf ise uzatılmadan okunur.

Örnek: (اَنَا - اُولٰٓئِكَ) (يُرَآؤُنَ – وَلَا يَؤُدُهُ)

Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin sonlarında yer alan harf veya harekelerin korunması ya da okuyuşta belirtilmesi için "**Ha-i sekte**" (ـهْ) ile okunur. Kur'an-ı Kerim'de yedi kelimede, toplam dokuz yerde ha-i sekteli okuyuş vardır: [4]

- Bakara suresi, 259. ayetindeki (لَمْ يَتَسَنَّهْ),
- En'âm suresi, 90. ayetindeki (اِقْتَدِهْ) kelimesi,
- Hâkka suresi, 19 ve 25. ayetlerindeki (كِتَابِيَهْ),

3 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 269-275.
4 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 244.

- Hâkka suresi, 20 ve 26. ayetlerindeki (حِسَابِيَهْ),
- Hâkka suresi, 28. ayetindeki (مَالِيَهْ) ,
- Hâkka suresi, 29. ayetindeki (سُلْطَانِيَهْ),
- Kâri'a suresi, 10. ayetindeki (مَاهِيَهْ).

3. Vakıf, İbtida, Vasıl

Kur'an ayetlerinin bazıları bir veya birkaç kelimeden bazıları kısa cümlelerden bazıları da birkaç cümlenin bir araya gelmesinden oluşur. Kısa ayetleri bir nefeste okumak mümkündür. Uzun ayetleri tek nefeste, durmadan ve nefesimizi yenilemeden okumak ise bazen mümkün değildir. Ayrıca bazı ayetler, anlam açısından kendi içinde bir bütünlük oluştururken, bazı ayetler de öncesi ve sonrasıyla (siyak-sibak) irtibatlı olarak anlam bütünlüğü kazanmaktadır. Bu nedenle Kur'an okurken durulduğunda veya durduktan sonra tekrar devam edildiğinde lafızlardaki uyuma ve ayetlerdeki anlam bütünlüğüne dikkat edilmelidir. Kur'an okurken durmak, durduktan sonra tekrar devam etmek veya ayetler arasında geçiş yapmak belirli kurallara bağlıdır. Bu kurallar; vakıf, ibtida ve vasıl kavramlarıyla açıklanmıştır.

Vakıf

Vakıf, sözlükte "durmak, durdurmak" anlamına gelir. Tecvid ilminde **vakıf**, Kur'an okurken okumaya tekrar başlamak niyetiyle bir kelime üzerinde "sesin ve nefesin kesilmesi"ne denir.[5]

Vakıf yaparken şunlara dikkat edilir:

- Vakıfta asıl olan harfin sakin hâli almasıdır.
- Kelime sonunda durulur, kelime ortasından bölünerek durulmaz.
- Ses ve nefes tamamen kesilir.[6]

Vakıfla ilgili temel kurallar:

Sonunda tek hareke bulunan kelimelerde sükûn üzerine durulur.

Örnek:

وَالْعَصْرِ ← وَالْعَصْرْ

اَلْعَالَمِينَ ← اَلْعَالَمِينْ

İki ötre ve iki esreli kelimelerde sükûn üzerine durulur.

Örnek:

اَحَدٌ ← اَحَدْ

مَسَدٍ ← مَسَدْ

5 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 248; Ali Celaleddin Karakılıç, Tecvid İlmi: Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri, s. 74-75.
6 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s.144.

İki üstünlü kelimelerde, harekeden biri atılarak med harfi olan elif (ا) üstün harekeyle ve uzatılarak durulur.

Örnek:

اَبَداً ← اَبَدَا

مَاءً ← مَاءَا

Sonunda yuvarlak te (ة) bulunan kelimelerde, yuvarlak te sükûnlu he (ـهْ) harfine çevrilerek durulur.

Örnek:

جَنَّةً ← جَنَّهْ

طَهَّرَةً ← مُطَهَّرَهْ

Sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz; med harfi üzerinde uzatılarak durulur.

Örnek: فَتَكُونَا اٰمَنَّا خَلَقْنَا

Sonu şeddeli olan kelimelerde sükûn üzere durulur. Fakat şeddeyi belirtmek için harf sükûnlu olarak biraz tutulur.

Örnek:

مُسْتَمِرٌّ ← مُسْتَمِرْ   وَتَبَّ ← وَتَبْ

مُسْتَقَرٌّ ← مُسْتَقَرْ   اَلدَّوَابِّ ← اَلدَّوَابْ

Öncesinde (ma kabli) kendi cinsinden bir hareke bulunan harekeli "Vav" (و) ve "Ya" (ي) harfleri ile sona eren kelimeler üzerinde durulduğunda medd-i tabiî yapılarak okunur.

Örnek:

هُوَ ← هُو   هِيَ ← هِى

İbtida

İbtida; “başlamak, işe girişmek” anlamlarına gelir. Tecvid ilminde, Kur’an okumaya ilk başlamaya veya vakıf yaptıktan sonra okumaya devam etmeye **ibtida** denir. İbtida yapılacak yerde hareke ve anlamın uygun olmasına dikkat edilir.[7]

Vakıf ve ibtida kurallarına uymak, Kur’an-ı Kerim’i usulüne uygun olarak okumayı sağladığı gibi ayetleri anlamayı ve manası üzerinde düşünmeyi de kolaylaştırır. Herhangi bir metni doğru olarak okuyabilmek için imla kurallarına dikkat etmek ve vurgu yapmak ne kadar gerekliyse Kur'an-ı Kerim'i de aslına uygun olarak okuyabilmek için vakıf ve ibtida kurallarına riayet etmek aynı şekilde gereklidir.

Vakıf ve ibtidada temel ölçü, ayetin lafız ve mana bakımından tamamlanmasıdır. Ayet sonlarına ve vakıf işaretlerine dikkat edilerek Kur’an okunduğunda vakıf ve ibtida kurallarına uyulmuş olunur. Herhangi bir sebeple vakıf işareti olmayan yerlerde durulduğunda okumaya devam etmek için geriden başlamak gerekir. Geriden başlarken de anlam ve lafız bütünlüğünü bozmamaya dikkat edilmelidir.

Peygamber Efendimiz, Kur’an tilâvetinde vakıf ve ibtida kurallarına dikkat eder, ayet sonlarını vakfederek (durarak) okurdu.[8] Dolayısıyla vakıf ve ibtida kurallarına uyarak Kur’an okumak, Peygamberimizin ve sahabenin okuyuş tarzına göre Kur'an okumaktır.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Âl-i İmran suresi 7. ayeti, Nahl suresi 90. ayeti ile Ankebut suresi 45. ayetini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve bu ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde vakıf ve ibtida kurallarına uygun olarak okuyunuz.

هُوَ الَّذٖٓى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ
مُتَشَابِهَاتٌ ؕ فَاَمَّا الَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَٓاءَ الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَٓاءَ تَأْوٖيلِهٖ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوٖيلَهُٓ اِلَّا اللّٰهُ ۘ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ اٰمَنَّا
بِهٖ ۙ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُولُوا الْاَلْبَابِ ٧

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاٖيتَٓائِ ذِى الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَٓاءِ
وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْىِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٩٠

اُتْلُ مَٓا اُوحِىَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَٓاءِ
وَالْمُنْكَرِ ؕ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ٤٥

7 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 249.
8 bk. Buhârî, Fedâilü’l-Kur’an, 29; Ebû Dâvûd, Vitr, 20.

Vasıl

Vasıl; "birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak, kavuşmak" anlamlarına gelir. Tecvid ilminde Kur'an okurken bir kelimeyi kendisinden sonra gelen kelimeye, sesi ve nefesi kesmeden birleştirmeye **vasıl** denir.[9] Ayet sonlarında durmaksızın yeni ayete geçmeye de vasıl denilir.[10]

Zaman zaman vasıl yapmak Kur'an tilâvetini kolaylaştırır ve ayetlerin akıcı bir şekilde okunmasını sağlar. Kur'an-ı Kerim'i tecvid kurallarına göre okuyan kimse, aynı zamanda vasılla ilgili kurallara da uymuş olur.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Bakara suresi 155-157. ayetleri ile Burûc suresi 1-9. ayeti kerimeleri öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde vasıl kurallarına uygun olarak okuyunuz.

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِۜ
وَبَشِّرِ الصَّابِرٖينَۙ ﴿١٥٥﴾ اَلَّذٖينَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ مُصٖيبَةٌۙ قَالُٓوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّٓا اِلَيْهِ رَاجِعُونَۜ ﴿١٥٦﴾
اُو۬لٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ وَالسَّمَٓاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِۙ ﴿١﴾ وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِۙ ﴿٢﴾ وَشَاهِدٍ
وَمَشْهُودٍۜ ﴿٣﴾ قُتِلَ اَصْحَابُ الْاُخْدُودِۙ ﴿٤﴾ اَلنَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِۙ ﴿٥﴾ اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌۙ
﴿٦﴾ وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنٖينَ شُهُودٌۜ ﴿٧﴾ وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلَّٓا اَنْ يُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ
الْعَزٖيزِ الْحَمٖيدِۙ ﴿٨﴾ اَلَّذٖي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهٖيدٌ ﴿٩﴾

4. Kur'an'daki Bazı İşaretler

Kur'an-ı Kerim'de farklı işaretler yer almaktadır. Bu işaretlerin her biri Kur'an-ı Kerim tilâvetinin farklı bir özelliğini yansıtmaktadır. Vakıf (durak) işaretleri, secde işareti, hizip ve cüz işaretleri bunlardan bazılarıdır.

4.1. Vakıf (Durak) İşaretleri

Kur'an-ı Kerim tilâvetinde nerelerde vakfedileceğini (durulacağını) bilmek ve usulüne uygun bir tilâvet yapmak, Arapça ve Kur'an kültürüne sahip olmaya ve ayetlerin öncesi ve sonrasıyla olan ilişkisini bilmeye bağlıdır. Ancak bu becerilere sahip olmak uzun emek ve çaba gerektiren bir süreçtir. Zamanla bu becerilere tam olarak sahip olmayan kişilerin sayısının artması ve fetihler sonucunda anadili Arapça olmayan pek çok kişinin Müslüman olması Kur'an tilâvetinde vakıf yerlerini gösteren bazı işaretlerin konulmasını zorunlu hâle gelmiştir.

9 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 267.
10 Demirhan Ünlü, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s.140.

Vakıf işaretleri alanında ilk çalışma Muhamed bin Tayfur es-Secâvendî (h. 560/m.1165) tarafından yapılmıştır. Muhamed bin Tayfur es-Secâvendî belirlemiş olduğu vakıf yerlerinde anlam bütünlüğünü sağlayacak şekilde durulan yerin özelliğine göre م, ط, ص, ز, ج harflerini kullanmıştır. Zamanla diğer vakıf işaretlerini belirten diğer harflerin ilavesiyle vakıf işaretleri son şeklini almış ve Müslümanlar arasında yaygınlaşarak kabul görmüştür.

Mushaf'ta bulunan vakıf işaretlerine, Muhammed bin Tayfur es-Secâvendî'nin ismine atfen "**secâvend**" denilmektedir.[11] Her birinin bir anlamı olan bu vakıf işaretlerini kısaca tanıyalım.

Uygulama	Vakıf Adı	Vakıf İşareti
Durmak da geçmek de caizdir, ancak durmak daha uygundur.	**Caiz Vakıf**	ج
Durmak için şartlar uygundur. Anlam bakımından cümlenin tamamlandığı ve cümlelerin birbirinden bağımsız olduğu yerlerde bulunur.	**Mutlak Vakıf**	ط
Durmaya izin vardır ama geçmek daha uygundur.	**Mücevvez Vakıf**	ز
Nefes yetmediği zaman durulabilir. Geçmek daha uygundur.	**Murahhas Vakıf**	ص
Anlam bakımından birbirine bağlı olan yerlerde bulunur. Durmak uygun değildir. Zaruret sebebiyle durulursa ibtida kurallarına uygun olarak geriden başlanarak devam edilir. "Lâ" (لا) işareti ayet sonunda ise geriden alıp devam etmeye gerek yoktur.*	**Lâ Vakfı**	لا
Mutlaka durulması (vakıf yapılması) gerekir. Vasıl (geçiş) yapıldığında anlam bozulabilir.	**Lâzım Vakıf**	م
Ayet sonlarında bulunur. Bir konunun bittiğini ve yeni bir konunun başladığını ifade eder. Namazda okurken ayn işaretinin olduğu yerde rükuya gitmek daha uygundur. Aşır olarak tercih edilen bölümlerde ayn duraklarını dikkate almak konu bütünlüğü açısından uygun olur.	**Ayn**	ع
Durulabilir veya geçilebilir. Geçmek daha uygundur.	**Sılî**	صلي
Kendisinden önceki durak işaretiyle aynı hükmü sahiptir.	**Kef**	ك
Birbirine yakın yerlerde iki ayrı yere konulan üçer noktadan ibarettir. Bu işaretlerin bulunduğu yerlerden yalnız birinde durulabilir. ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢﴾ Örneğin Bakara suresinin ikinci ayetinde ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ kısmında durulduğunda فِيهِ bölümünde durulmadan devam edilir.	**Muâneka Vakfı**	(ۛ) (ۛ)

11 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 258.

* Fâtiha suresinin صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ifadesini müstakil ayet kabul edenler vardır. Bu sebeple, عَلَيْهِمْ lafzında durulduğunda geriye dönmeden غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالِّينَ kısmından okumaya devam edilir.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Yûsuf suresi 1-6. ayeti kerimeleri öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde secâvendlere dikkat ederek okuyunuz.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓرٰ قف تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْمُب۪ينِ قف ﴿١﴾ اِنَّٓا اَنْزَلْنَاهُ قُرْءٰناً عَرَبِياًّ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾ نَحْنُ
نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْاٰنَ ق وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِه۪ لَمِنَ
الْغَافِل۪ينَ ﴿٣﴾ اِذْ قَالَ يُوسُفُ لِاَب۪يهِ يَٓا اَبَتِ اِنّ۪ي رَاَيْتُ اَحَدَ عَشَرَ كَوْكَباً وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ رَاَيْتُهُمْ ل۪ي سَاجِد۪ينَ ﴿٤﴾ قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلٰٓى اِخْوَتِكَ فَيَك۪يدُوا
لَكَ كَيْداً ط اِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُب۪ينٌ ﴿٥﴾ وَكَذٰلِكَ يَجْتَب۪يكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ
تَأْو۪يلِ الْاَحَاد۪يثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلٰٓى اٰلِ يَعْقُوبَ كَمَٓا اَتَمَّهَا عَلٰٓى اَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ
اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْحٰقَ ط اِنَّ رَبَّكَ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ ع ﴿٦﴾

4.2. Secde İşareti

Kur’an-ı Kerim’de Allah’a (c.c.)* secde etmeyi emreden, secde edenleri öven ve secde etmekten uzak duranları kınayan onlarca ayet vardır. Peygamber Efendimiz, secde etme ile ilgili ayetlerden bazılarını okuduğu zaman secde etmiş, ashabına da secde etmeyi tavsiye etmiştir. Bu nedenle Peygamberimizden nakledilen rivayetler sonucunda bazı ayetlere “**secde ayetleri**” adı verilmiş. Bu tabir zamanla yaygınlık kazanıp benimsenmiştir. Secde ayetlerinde ya doğrudan secde etmek emredilmiş ya da secde etmeyenler kınanmış veya her varlığın Allah’a (c.c.) secde ettiğine vurguyapılmıştır.[12]

Kur’an-ı Kerim’de “on dört” secde ayeti bulunmaktadır. Bu ayetlerin geçtiği yerlerde sayfa kenarlarında tezhip ile süslenmiş olan ve içerisinde (سَجْدَةٌ) yazan “secde işareti” bulunur. Bu işaretlerin bulunduğu ayetlere “secde ayeti”; ayetler okunduğu veya dinlendiği zaman yapılması vacip olan secdeye de “**tilâvet secdesi**” denilir.

* Celle celâluhû (Allah'ın şânı ne yücedir.)

12 Abdurrahman Çetin, “Tilâvet Secdesi”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 41, s. 157.

Hz. Ömer'in (r.a.) oğlu ve âlim bir sahabi olan Abdullah b. Ömer (r.a.), Peygamber Efendimizin secde ayetleri ile ilgili uygulamasını (sünnetini) anlatırken *"Resulullah, içerisinde secde ayeti olan sureyi okur, (ayetler geldikçe) secde ederdi, biz de secde ederdik..."* [13] demektedir.

ARAŞTIRALIM

Tilâvet secdesinin yapılışı ile ilgili hükümleri ve tilâvet secdesinin yapılışını araştırınız.

OKUYALIM - UYGULAYALIM

Evinizde ya da öğretmeninizin rehberliğinde okulunuzun uygulama mescidinde secde ayetlerinden bazılarını okuyarak tilâvet secdesinin uygulanması ile ilgili hükümlere dikkat ederek tilâvet secdesini uygulayınız.

اِنَّ الَّذ۪ينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِه۪ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۝٢٠٦

(A'râf suresi, 206. ayet.)

قُلْ اٰمِنُوا بِه۪ٓ اَوْ لَا تُؤْمِنُواۜ اِنَّ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِه۪ٓ اِذَا يُتْلٰى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّداًۙ ۝١٠٧

(İsrâ suresi, 107. ayet.)

فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا ۝٦٢

(Necm suresi, 62. ayet.)

وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْجُدُونَۜ ۝٢١

(İnşikâk suresi, 21. ayet.)

4.3. Hizip ve Cüz İşaretleri

Kur'an-ı Kerim, Mushaf hâline geldikten sonra tarihî süreçte Mushaf içerisinde şekil olarak bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başında Kur'an-ı Kerim'in cüzlere, cüzlerin de hizip adı verilen bölümlere ayrılması gelir.

Kur'an-ı Kerim, altı yüz sayfa civarındadır. Kur'an sayfaları ortalama yirmişer sayfalık bölümler hâlinde otuz bölüme ayrılmıştır. Bu bölümlerin her birine **cüz** adı verilir. Her cüzün ilk sayfasında (اَلْجُزْءُ) şeklindeki tezhiplerle süslü ve içerisinde numarasının yazılı olduğu özel bir işaretle gösterilir.

13 Buhârî, Sücûdu'l-Kur'an, 8, 9, 12; Müslim, Mesâcid, 103.

Kur’an cüzleri kendi içerisinde dört bölüme ayrılır. Bu bölümlere “**hizip**” adı verilmiştir. Hizipler, genelde beşer sayfalık küçük bölümler hâlindedir. Hizipler, (الْحِزْبُ) şeklindeki tezhiplerle süslü ve içerisinde numarasının yazılı olduğu özel bir işaretle gösterilir.

BULALIM-SÖYLEYELİM

En’âm, A’râf, Enfâl, Tevbe, Lokman ve Fâtır Surelerini Kur’an-ı Kerim Mushafı’ndan bularak bu surelerde geçen cüz ve hizip işaretlerini cüz ve hizip numaraları ile birlikte söyleyiniz.

BİLGİ KUTUSU

Mushaf; Kur’an-ı Kerim ayetlerinin bir araya toplanarak kitap hâline getirilmiş şekline denir.

(bk. Mehmet Emin Maşalı, “Mushaf”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 31, s. 242)

Kur’an’ın cüz ve hiziplere ayrılması; onun bir düzen içinde okunmasını, takip edilmesini, ezberlenmesini ve tekrar edilmesini kolaylaştırır. Bunun yanıda cüz ve hizipler, bireysel okumalarda ve hafızlık çalışmalarında belirli bir sistem takip edilmesi açısından da kolaylık sağlar..

5. Kur’an Okuma Biçimleri: Tertil (Tahkik), Tedvir ve Hadr

Kur’an-ı Kerim, kendine özgü fonetiği (ses yapısı) ve okunuşu olan bir kitaptır. Kur’an okumanın manevi bir hazzı, doyumsuz bir lezzeti ve dinleyenleri hayran bırakan kendine has bir musikisi vardır. Kur’an’ın gönülleri ve zihinleri aydınlatan yönü, onun daha özenli, titiz ve usulüne uygun olarak okunmasını zorunlu kılmaktadır.

Kur’an-ı Kerim tilâvetinde gelişigüzel ve ölçüsüz bir okuyuş tarzı ortaya koymak; sesin ve lafızların ahengini ortadan kaldırır, tilâvetten elde edeceğimiz manevi hazzı ve edebî güzelliği gölgeler. Bu nedenle tilâvet esnasında okuma hızını belirli ölçülere göre yapmaya, bu ölçüler için belirlenen kurallara uymaya dikkat edilmelidir. Kur’an tilâvetinde medleri, gunne ve idgamları okuyuş hızına göre ayarlamaya özen gösterilmelidir.

Kur’an tilâvetinde okuyuş hızı esas alındığında üç tür tilâvet şekli ortaya çıkar. Kur’an okumak isteyen kimse, Kur’an’ın okunduğu yere ve zamana göre bu üç tür okuyuştan herhangi birini tercih edebilir. Kur’an tilâvetinde uygulanan okuma şekilleri şunlardır: Tertil (Tahkik), Tedvir ve Hadr.

Tertil (Tahkik)

Tertil (tahkik), harflerin hakkını vererek ağır ağır ve tane tane okumaktır. Tertil tarzı hız bakımından Kur'an'ı en ağır okuyuş şeklidir. Tertil okuyuş aynı zamanda Kur'an-ı Kerim'in de üzerine vurgu yaptığı bir okuyuş tarzıdır. [14]

Kur'an tilâvetinde her harfi mahreçlerine ve sıfatlarına dikkat ederek medleri yerli yerinde uzatarak okumaya; ihfa, izhar, iklab, gunne ve idgam gibi tecvid kurallarını en güzel şekilde uygulamaya ve okuyuşu güzelleştirmede gereken hassasiyeti göstermeye **tertil** (tahkik) denir. Ancak bu okuyuş şeklinde tecvid kurallarını uygulamada aşırıya giderek harekeleri uzatmak, sakin harfe hareke vermek (tahrik), harekeli harfi sakin olarak okumak (iskân) ve harflerin arasında sekte yapmak gibi hatalara düşmemek gerekir.

Tertil (Tahkik) okuyuş tarzı öğretim (talim) çalışmalarında, manayı düşünmek, tefekkür ve anlama amaçlı gibi okuyuşlarda tercih edilir.

NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim "tahkik" üzere tilâvet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî bir elif; medd-i muttasıl, medd-i munfasıl ve medd-i lazım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir-dört elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir-dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar azami ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 307-308.)

Tevbe suresinin 119-129. ayeti kerimelerini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde tahkik üzere okuyunuz.

Tedvir

Sözlükte "döndürmek, çevirmek" anlamına gelen **tedvir**, Kur'an'ı tertil ile hadr arasında "orta bir hızda" okumaktır.

Tedvir okuyuş tarzı, namazlarda, cüz, sure, hatim ve mukabele okumalarında tercih edilir.

NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim "tedvir" üzere tilâvet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî bir elif; medd-i muttasıl ve medd-i munfasıl üç elif; medd-i lazım dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir-üç elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir-üç elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 308-309.)

Yâsîn suresinin 1-12. ayeti kerimelerini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve ayeti kerimeleri öğretmeninizin rehberliğinde tedvir üzere okuyunuz.

14 bk. Furkan suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.

Hadr

Hadr sözlükte; “süratli ve çabuk olmak” anlamına gelir. Kur’an-ı Kerim tilâvetinde ise tecvid kurallarına uygun olarak tilâveti hızlı bir şekilde icra etmeye “**hadr usulü okuma**" denilir.

Kur’an-ı Kerim’i tecvidli okumak vaciptir. Bu nedenle hadr okuyuş tarzından daha hızlı bir şekilde kuralsız ve gelişi güzel bir şekilde Kur’an tilâveti yapmak caiz değildir. Böyle bir okuyuş, harflerin mahreç ve sıfatlarına dikkat edilmemesine, kelimelerin ve hecelerin birbirine karışmasına, sesin ve lafızların ahenginin bozulmasına sebep olur. Oysa ki Kur’an tilâvetinde asıl olan, Kur'an'ın gönderiliş amacına ve usulüne uygun olarak dengeli ve ahenkli bir okuyuş ortaya koymak ve onu hayata aktarmaktır.

Tilâvette tertil, tedvir ve hadr usullerinden birisi tercih edilebilir; kişi tilâvet edilen yere ve zamana göre istediği tarzı seçebilir. Ancak seçilen tarzın kurallarına uyulmalı; medlerde, gunne ve idgamlarda bir denge ve ahenk olmalı; mümkün olduğunca tilâvet baştan sona aynı tarz ile yapılmalı; bir ayet tahkik üzere, bir başka ayet tedvir üzere, diğer bir ayet de hadr üzere ya da karışık bir şekilde okunmamalıdır.

Hadr okuyuş tarzı, hafızlık çalışmalarında, talebenin hocasına ezberini arz etmesinde ve yer yer teravih namazlarında tercih edilir.

NOT EDELİM

Kur’an-ı Kerim “hadr” üzere tilâvet edildiği zaman;

- Medd-i tabiî ve medd-i munfasıl bir elif; medd-i muttasıl iki-üç elif; medd-i lazım ise dört elif miktarı uzatılarak okunur.
- Medd-i ârız bir elif; medd-i lîn ise sükûn-u lazımda iki-üç elif, sükûn-u ârızda ise bir elif miktarı uzatılarak okunur.
- Gunne ve idgamlar normal ölçülerinde uygulanır.

(Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 309-310.)

Nebe' suresini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve sureyi öğretmeninizin rehberliğinde hadr üzere okuyunuz.

6. Hatalı Okuyuş (Lahn)

Lahn sözlükte; “name, ezgi, okurken ya da konuşurken hata etmek, doğru olandan sapmak, bir şeye meyletmek” anlamlarına gelir.

Kur’an tilâvetinde ise harflerin zat ve sıfatlarında hata yapma, tecvid kurallarına riayet etmeme, harekelere dikkat etmeme gibi nedenlerle ortaya çıkan hatalı okuma şekline **lahn** denir.

Kur’an-ı Kerim tilâvetinde asıl olan; onu doğru, düzgün ve hatasız okuyarak manayı bozan hatalara düşmemektir. Tilâvette hata yapmamak için tecvid kurallarını, özellikle de harflerin mahreç ve sıfatlarını iyi kavramak gerekmektedir. Bunlar iyi kavranmadığı zaman usulüne uygun bir tilâvet yapmak mümkün olamamaktadır. Tecvid ilminde lahn ikiye ayrılır:

Lahn-i Celî: Kelimenin yapısına (lazımî sıfatlar) ilişkin hatalardır. Kelimeleri oluşturan herhangi bir harfin mahrecinde, sıfatında, hareke veya sükûnunda yapılan hataya lahn-i celî (açık hata) denir. Lahn-i celî, dinleyenlerin de fark edebileceği türden hatalardır. Bu hatalar ister anlamı bozsun isterse bozmasın lahn-i celî olarak kabul edilir. Bu nedenle Kur’an tilâvetinin bu hatalardan korunacak şekilde geliştirilmesi vaciptir.[15]

15 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 328.

Lahn-i celî üç şekilde oluşur:

1. Harfin yapısında oluşan hata: Bir harfi mahreç veya sıfatına dikkat etmeden başka bir harf gibi telaffuz etmek, peltek harfi keskin okumak, elif ile ayn harfinin mahrecini karıştırmak, veya medd-i tabiîyi uygulamamaktan dolayı oluşan hatadır.

Örnek: ذَلَّ kelimesini زَلَّ şeklinde;

خَلَقَ kelimesini حَلَقَ şeklinde;

وَلَا الضَّٓالّ۪ينَ lafzını وَلَا الظَّٓالّ۪ينَ şeklinde;

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ lafzını اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ şeklinde;

قَاتَلَ kelimesini قَتَلَ şeklinde okumak.

2. Harekede oluşan hata: Harfin harekesini değiştirmek ya da harekeli harfi sakin okumaktır.

Örnek: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ lafzını اَلْحَمْدُ لِلّٰهُ şeklinde;

اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ lafzını اَنْعَمْتُ عَلَيْهِمْ ya da اَنْعَمْتِ عَلَيْهِمْ şeklinde;

يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا lafzını يُخَادِعُونَ اللّٰهُ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا şeklinde okumak.

3. Sükûnda oluşan hata: Sakin bir harfe hareke vermektir.

Örnek: اَلْحَمْدُ kelimesini lam harfine esre hareke vererek اَلِحَمْدُ şeklinde;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ lafzını لَمْ يَلِدِ وَلَمْ يُولَدِ şeklinde okumak.

Lahn-i Hafî: Kelimenin yapısına (mahreç, sıfat ve harekeye) ilişkin olmayan, harflerin geçici özellikleri (ârizî sıfatlar) ile ilgili hatalardır. Kelimenin yapısını bozmayan, tecvid kurallarını ya eksik uygulamaktan ya da hiç uygulamamaktan kaynaklanan hatalardır. Ancak tecvid kurallarını bilenlerin fark edebileceği türden hatalar olması nedeniyle bu hatalara lahn-i hafî (gizli hata) denir.

Lahn-i hafî yapmamak için tecvid kuralları iyi kavranılmalı, tilâvette özenli olunmalı ve düzenli olarak talim çalışması yapılmalıdır. Bu hatalar, anlamı ister bozsun isterse bozmasın tilâvetin akıcılığına, manevi hazzına ve bereketine gölge düşürür. Bu nedenle Kur'an tilâvetinde hatasız bir okuyuş gerçekleştirmek vaciptir.[16] Lahn-i hafî iki şekilde olur:

1. İhfa, izhar, idgam, iklab veya gunneyi ya eksik yapmak ya da terk etmek; ince harfleri kalın, kalın harfleri ince okumak; medleri ya gereği kadar uzatmamak ya da gereğinden fazla uzatmaktan kaynaklanan hatalar.

2. Ra harfindeki tekrir sıfatını; nun ve mim harflerindeki gunneleri eksik ya da fazla yapmaktan kaynaklanan hatalar.

16 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 329.

DİNLEYELİM - UYGULAYALIM

Lokman suresini öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz ve sureyi arkadaşlarınızla birlikte sırasıyla okuyunuz.

Tilâvet esnasında tespit ettiğiniz okuyuş hatalarını öğretmeninizle birlikte oluşturacağınız örnek bir "değerlendirme formu"na işleyiniz. Okuyuş hatalarının sebebini ve çeşidini açıklayınız.

7. Kur'an Tilâveti ve Kıraat İlmi İle İlgili Temel Kavramlar

Kur'an tilâveti ve kıraat ilmi; belirli ilke, yöntem, teknik, kural ve kavramlara dayanan, özel bir emek, gayret ve uzmanlık gerektiren, üzerinde onlarca eser yazılan özel bir alandır. Bu alan, hem Kur'an-ı Kerim'in metninin yapısından hem de onun manevi özelliğinden beslenerek oluşmuştur. İslam âlimleri Kur'an tilâveti ve kıraat ilmiyle ilgili bazı kavramlar geliştirmiş ve bu kavramlardan bazıları süreç içerisinde birbiriyle yakından ilişkili birer alt disiplin hâline gelmiştir.

Kur'an tilâveti ve kıraat ilmiyle ilgili kavramlardan bazıları şunlardır:

Fem-i muhsin

Kur'an kıraatinde rivayet (nakil) esastır. Cebrail (a.s.), Kur'an-ı Kerim'i, Allah'tan (c.c.) aldığı gibi Peygamber Efendimize öğretmiş; Peygamberimiz de onu kendisine öğretildiği şekliyle ashabına okumuş ve öğretmiştir.[17]

Kur'an öğretiminde "*fem-i muhsin*" sahibi bir öğretici oldukça önemli bir yere sahiptir.

Mushaf'ta yazılı olan Kelamullah'ın (Allah'ın sözü) tecvid kurallarına riayet edilerek öğretilmesi, öğrenilmesi ve okunabilmesi, ancak ağız (müşâfehe) yoluyla mümkün olabilmektedir. Kur'an öğretimi, "hoca merkezli", uygulamaya dayalı, öğreticinin rehberliğini esas alan ve bir o kadar da "hoca-talebe" işbirliğini zorunlu kılan bir mahiyete sahiptir. Kur'an öğretiminde diğer unsurlar (program, öğretim materyali, öğretim ortamları vb.) ikincil öneme sahiptir.

Kur'an-ı Kerim öğretimi (talim) özel uzmanlık gerektiren bir alandır. Kur'an öğretiminde başarı, öğreticinin yeterliliği ve öğretme becerileri ile yakından ilgilidir. İyi bir Kur'an öğretimi; harflerin mahreçlerinin, sıfatlarının ve tecvid kurallarının tam olarak kavratılmasıyla, daha doğrusu mahir bir hocanın rehberliğiyle mümkün olabilir. Bu nedenle Kur'an öğretiminde mahir olan bir öğreticinin en önemli vasfı "*fem-i muhsin*" olmasıdır.

17 Nazif Yılmaz, Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?, s. 49.

Farsça fem (ağız) ve Arapça muhsin (iyilik eden, yaptığı işi iyi yapan) kelimelerinin birleşiminden oluşan fem-i muhsin kavramı; “iyi, güzel, yetkin, usta ağız” anlamına gelir. Tecvid ilminde ise Kur’an öğretiminin inceliklerini bilen, harflerin mahreç ve sıfatlarına vakıf, tecvid kurallarını iyi özümsemiş, tilâveti mükemmel, iyi bir okuyucu ve okutucu olan hocaya **fem-i muhsin** denir.

Mehâric-i hurûf

Mahreç (اَلْمَخْرَجُ) sözlükte; “çıkış yeri” anlamına gelen bir kelimedir. Tecvid ilminde ise “ağzın belirli bir bölgesinde harfin sesinin çıktığı yer” olarak isimlendirilir. Mahrecin çoğulu "mehâriç"tir (اَلْمَخَارِجُ). **Mehâricu’l-hurûf** (مَخَارِجُ الْحُرُوفِ) da harflerin çıkış yeri anlamına gelir.

Örnek:

أَبْ - إِبْ - أُبْ

أَبَّ - إِبَّ - أُبَّ

Kur’an harfleri, ana mahreç bölgeleri kabul edilen, boğaz, dil (diş-damak) ve dudak bölgelerinden çıkar.

Herhangi bir harfin mahreci belirlenirken o harf, sakin ya da şeddeli olarak alınır ve başına harekeli bir hemze getirilerek okunur.[18]

Mehâric-i hurûf ile birlikte ele alınan bir başka kavram da tashih-i hurûf kavramıdır. Kur’an harflerinin doğru telaffuz edilmesi, Kur’an öğretiminin en önemli amaçlarından birisidir. Bu durum aynı zamanda kıraat ilminin de önemle üzerinde durduğu bir konudur. Harflerin yanlış telaffuz edilmesi anlamın değişmesine, dolayısıyla da murad-ı ilahînin (Allah’ın muradı) tam olarak anlaşılamamasına sebep olur. Kur’an-ı Kerim’in indirildiği gibi okunması ilahî bir emirdir.[19] Kur’an öğretiminde sık sık başvurulan metotlardan birisi de harf talimi yapmaktır. Tashih-i hurûf çalışması olarak adlandırılan bu metot, Kur’an harflerinin mahreçlerine ve sıfatlarına uygun olarak doğru bir şekilde telaffuz edilmesini hedeflemektedir. Harflerin doğru telaffuz edilmesi de düzenli olarak öğretici rehberliğinde bireysel veya grup hâlinde yapılacak harf talimi çalışmalarıyla mümkün olabilir.

Harf taliminde; her bir harf mahreçlerinden önce harekelerle (üstün, esre, ötre) sonra da sırasıyla cezim, şedde ve medlerle birlikte telaffuz edilmelidir. Her bir harf, öğreticiden/okuyucudan sonra öğrenciler tarafından bireysel olarak veya koro hâlinde tekrar edilmelidir.

بَ - بِ - بُ

أَبْ - إِبْ - أُبْ

أَبَّ - إِبَّ - أُبَّ

بَا - بِى - بُو

Tilâvet

Sözlükte “okumak, tâbi olmak” anlamına gelen tilâvet; bir kelimeyi özellikle de Kur’an-ı Kerim’i okumayı ifade eder. **Tilâvet**; Kur’an-ı Kerim’i okumayı, emir ve yasaklarına uymayı; tavsiye, teşvik ve ikazlarını dikkate almayı; onunla hayatımıza yön vermeyi ifade ettiği gibi onun manasını anlamayı, ondan öğüt ve ibret almayı da ifade eder. Tilâvet aynı zamanda, “Kur’an'ı tecvid ve tertîl üzere çok titiz, itinalı ve anlamını dikkate

“Tilâvet ile ilgili ayet ve hadisleri içeren bir sunum hazırlayınız.”

18 Abdurrahman Çetin, Kur’an Okuma Esasları, s. 93; Demirhan Ünlü, Kur’an-ı Kerim’in Tecvidi, s. 59.
19 bk. Kıyâme suresi 18. ayet.

alarak düzenli bir okuma şekli" anlamına geldiği gibi[20] ezberden okuma anlamına da gelir. Çünkü hem Peygamberimiz hem de sahabe ellerinde bugünkü anlamda bir Mushaf olmadığı için Kur'an-ı ezberdenokumuştur.[21]

Tilâvet kavramı Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramlardan birisidir. **"Şüphesiz Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler."[22]** mealindeki ayette Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'i özenli bir şekilde tilâvet edenlerden övgüyle bahseder.

Kıraat

Sözlükte " sesli veya sessiz, nağmeli veya nağmesiz okumak, tilâvet etmek, telaffuz etmek, bir araya getirmek, toplamak" anlamına gelen **kıraat**, Arapça "ka-ra-e" (قَرَأَ) kelimesinden türeyen "kelimelerin bir kısmının diğer bir kısmına katılıp eklenmesi anlamına" gelen bir kavramdır. Kur'an (قُرْاٰنٌ) kelimesinin de buradan türediği kabul edilir.[23] Kıraat, harflerin bir araya gelmesiyle oluşan kelimeleri, kelimelerin oluşturduğu cümleleri okumak anlamına da gelir. Kıraat, Kur'an-ı Kerim'i tecvid ilminin kurallarına uygun olarak belirli bir ahenk üzere okumak şeklinde tanımlanabilir.[24] Kıraat, bir yandan "Kur'an tilâvet etmeyi, okumayı" ifade ederken, diğer yandan da Peygamber Efendimiz ve sahabilerden nakledilen rivayetlere dayanarak Kur'an'ın okunuş özelliklerini ifade eder.

Kıraat ilmi de Kur'an-ı Kerim lafızlarının özelliklerini, bu lafızların okunuşlarıyla ilgili incelikleri ve lafızların okunuşlarında ortaya çıkan farklılıkları inceleyen ilim dalı olarak tanımlanabilir. [25]

BİLGİ KUTUSU

Kıraat ilmi okuyuş özellikleri ve okuyuşların kıraat imamlarına dayandırılma biçimleri açısından üç bölümde ele alınır.

- **Aşere**: Yedi imama (Kıraat-i seb'a) üç imam daha ilave edilmesiyle oluşan on kıraat imamının (kıraat-i aşera) okuyuşlarını ve bunların uygulama şekillerini ortaya koyan öğretim metoduna denir.
- **Takrib**: On kıraat imamı, her imamın iki râvisinin okuyuşlarını ve bunların uygulama şekillerini ortaya koyan öğretim metoduna denir.
- **Tayyibe**: Aşere ve takrip derslerinin içerdiği tarz ve usulleri edebî yönden ele alan, kıraat ilminde elfiyye olarak bilinen ve 1016 beyitten oluşan manzum esere ve bu eserin okutulmasına denir.

(Nihat Temel, "Kıraat ve Tecvid İlmine Ait Eserlerin Sistematiği", Kıraat ilmi ve Problemleri, s. 275.)

FARKI BULALIM

Kıraat ve tilâvet kavramlarının benzer ve farklı yönlerini bularak sınıfınızda paylaşınız.

20 Abdurrahman Çetin, "Tilâvet", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 41, s. 155.
21 Yavuz Fırat, Kıraat Tertîl ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması, s. 267.
22 Fâtır suresi 29. ayet.
23 Abdülhamit Birışık, "Kıraat", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426.
24 Yavuz Fırat, Kıraat Tertîl ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması, s. 262-266.
25 Yavuz Fırat, Kıraat Tertîl ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması, s. 271; Abdülhamit Birışık, "Kıraat", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426.

BİLGİ KUTUSU

Sözlükte, "yerine getirme, borç ödeme" anlamlarına gelen **edâ**; Kur'an kıraatinde "tilâvet esnasında harflerin hakkını vererek gereği gibi okumak" ya da "Kur'an öğretiminde hocanın öğrettiği şekilde lafızları tekrar etmek ve bunları öğretildiği şekil üzere okumak" gibi anlamlara gelir.

(Nazif Yılmaz, Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?, s. 54.)

Kari

Genel olarak "Kur'an tilâvet eden, okuyan kişi" anlamına gelen **kari**, İslam tarihinde "Kur'an'ın edâ keyfiyetini; Kur'an lafızlarını özellikleri ve okunuş incelikleriyle bilen kişi" için kullanılan bir kavramdır. Bu yönüyle kari, en az üç farklı kıraat (okuyuş) tarzını uygulayan kişi anlamında da kullanılır.[26] Kari kelimesinin çoğulu "kurrâ"dır.

KARİLERİ TANIYALIM

Ülkemizde veya İslam dünyasında meşhur olan karilerden bazılarını tanıtan ve karilerin okuyuşlarından örnekler içeren bir sunum hazırlayınız.

Abdurrahman Gürses

Abdülbasıt Abdüssamet

Dudak talimi

Kur'an tilâveti esnasında dudakların belirli usul ve kurallara göre hareket etmesine, dudakların harflerin harekeli veya sakin oluşuna göre şekil almasına tecvid ilminde **dudak talimi** denir. Kur'an tilâvetinde karinin dudak hareketleri, onun mahir bir okuyucu olup olmadığı konusunda fikir verir. Kur'an tilâvetinde dudak talimi kıraatin adabındandır.[27]

Fetha (üstün) ve kesra (esre) harekede dudaklar normal, tabii bir hâldedir. (نَصَرَ - فِيهِ)

Damme (ötre) hareke ile vav (و) harfinde dudaklar öne doğru büzülerek uzatılır. (يَضُرُّ – يُوَسْوِسُ)

Sakin harflerde dudaklar her zaman mâ kabline (önceki harfin harekesine) göre şekil alır. (اَلْحَمْدُ - كُنْتُمْ)

İdgamlı veya şeddeli harflerde dudaklar sonraki igdam edilen harfin harekesine göre şekil alır. (وَمَنْ نُعَمِّرْهُ - لَتُسْئَلُنَّ)

(Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 312-316.)

26 Abdülhamit Bırışık, "Kıraat", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 426-427.
27 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 311; Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 140.

OKUYALIM - UYGULAYALIM

Yâsîn suresinin birinci sayfasında (1-12. ayetler) aşağıdaki aşamaları dikkate alarak örnek uygulama yapınız.

1 AŞAMA
Öğretmen okumalı, öğrenci öğretmenin okuyuşunu Mushaftan takip etmeli

2 AŞAMA
Öğretmen okumalı, öğrenci öğretmeninin okuyuşunu izleyerek dudak hareketlerini takip etmeli

3 AŞAMA
Öğrenci okumalı, öğretmen öğrencinin okuyuşunu takip etmeli ve yanlışları yerinde düzeltmeli

Temsilî okuma

Kur'an tilâvetinde okunan yerin anlamının okuma üzerinde önemli bir yeri vardır. Bu nedenle tilâvet esnasında sesin manaya göre vurgulanması, yükseltilmesi veya alçaltılmasına "**temsilî okuma**" denir.[28] Herhangi bir edebî metni nasıl okurken yer yer vurgu yapma, sesi yükseltme veya alçaltma okunan metni daha anlamlı kılıyorsa, Kur'an tilâvetinde de durum böyledir. Ancak temsilî okumada istenilen sonucun elde edilebilmesi Arapçanın dil yapısının inceliklerinin, tecvid kurallarının, ayetlerin anlamlarının bilinmesine ve düzenli talim çalışması yapmaya bağlıdır.

Raf-u savt ve hafd-u savt

Kur'an tilâveti esnasında hak ve hakikati açıklayan, Hakk'ın ve haklının sözlerinin yer aldığı, Rabb'imizin emirlerinden bahseden, müjde, mükâfat ve rahmet ayetlerinin geçtiği yerlerdeki bazı kelime, cümle ve ayetleri okurken sesin yükseltilmesine "**raf-u savt**" (sesin yükseltilmesi) denir. Aynı şekilde dua ve istiğfarların bulunduğu bölümler ile batıla ait sözlerin geçtiği bazı kelime, cümle ve ayetleri okurken sesin alçaltılmasına da "**hafd-u savt**" (sesin alçaltılması) denir.[29]

UYGULAYALIM

"Yüzünden Okunacak Sureler" bölümünden öğretmeninizin rehberliğinde örnek yerler seçerek Kur'an tilâvetinde sesin vurgulandığı, yükseltildiği ve alçaltıldığı kurallarla ilgili uygulama yapınız.

28 Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 143-144.
29 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 323-325.

İmam, râvî ve tarîk

Kıraat ilminde otorite olan, yedi (kıraat-i seb'a) veya on (kıraat-i aşera) kıraatin kendilerine nispet edildiği kişilere Kur'an ilimleri alanında **imam** adı verilir. Her bir kıraat imamının kıraatini aktaran ve aktardığı rivâyeti uygulamada uzman olan kişiye de **râvî** denir. Kıraat imamlarının pek çok râvîsi olmakla beraber her imamın iki râvisi meşhur olmuştur. Bu ravîlerin kendi hocaları olan kıraat imamından öğrendikleri (talim ettikleri) kıraat farklarını içeren rivâyetlerin, onların talebeleri aracılığıyla silsile yoluyla rivâyet edilmesine de **tarîk** denir.[30]

İmam, râvî ve tarîk silsilesini gösteren bir şema

8. Kıraatler ve Kıraat İmamları

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimiz Dönemi'nde hem ezberlenmiş hem de vahiy kâtipleri tarafından çeşitli malzemeler üzerine yazılmıştır. Yemâme Savaşı, Kur'an'ın toplanıp kitap (Mushaf) hâline getirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu savaşta pek çok kurrâ ve hafız sahabinin şehit olması başta Hz. Ömer (r.a.) olmak üzere sahabenin ileri gelenlerinde endişe ve tedirginliğe sebep olmuştur. Buradan hareketle, Hz. Ebu Bekir (r.a.) Dönemi'nde Kur'an ayetleri iki kapak arasında toplanarak Mushaf hâline getirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim, Hz. Osman (r.a.) Dönemi'nde bu Mushaf esas alınarak ve kıraat farklılıkları gözetilerek çoğaltılmıştır. Bu çalışmalarda ihtilaf edilen konularda Kureyş lehçesi esas alınmıştır. Kur'an'ın toplanması ve çoğaltılması çalışmalarında Kur'an ve kıraat bilgisine sahip olan âlim ve kurrâ sahabilerden yararlanılmıştır.[31] Çoğaltılan nüshalar; Mekke, Medine, Kûfe, Basra ve Şam gibi belirli İslam merkezlerine gönderilmiştir. Çoğaltılan nüshalarda harflerin noktasız ve harekesiz oluşu farklı kıraatlerin okunmasına imkân sağlamaktaydı.

Fetihler sonucu İslam'ın değişik bölgelere yayılması sonucunda âlim sahabiler, o beldelerde İslam'ı tebliğ etmek, yeni Müslüman olan halka İslam'ı öğretmek üzere yola koyulmuşlar, gittikleri yerleri ilim merkezi hâline getirmişlerdir.

Sahabe, Peygamberimizin vefatından sonra Kur'an kıraatine ve kıraat farklılıklarına önem vermiş ve Kıraat ilminin İslamî ilimler alanında ortaya çıkan ilk ilmî disiplin olmasına öncülük etmişlerdir. Medine, Mekke, Kûfe, Basra ve Şam gibi şehirler başta Kıraat ilimleri olmak üzere diğer İslamî ilimlerin doğup geliştiği mekânlar olmuştur. Kıraat farklılıklarını öğreten ve uygulayan imamlar da ağırlıklı olarak bu şehirlerde ortaya çıkmıştır. [32]

Kur'an tilâvetini kolaylaştıran en önemli ruhsatlardan birisi Peygamber Efendimizin, Kur'an-ı Kerim'in "yedi harf" üzere nazil olduğunu beyan eden açıklamasıdır.[33] Bu ruhsat, aynı zamanda farklı kıraatlerin hem dayanağı hem de meşruiyet kaynağı olmuştur.

30 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 285-286.
31 Abdülhamit Birışık, "Kıraat", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 25, s. 427.
32 Yavuz Fırat, Kur'an Tilavetinin Kuralları, s. 11.
33 bk. Buhârî, Fezâilu'l-Kur'an, 5.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an-ı Kerim'deki kıraat farklılıkları;

- Hareke ve sükûn farklılıkları,
- Med (harfleri uzatarak okuma) ve kasr (harfleri kısa okuma) uygulama farklılıkları,
- İdgam ve imale uygulama farklılıkları,
- Harflerin kalın veya ince okunması ile ilgili farklılıklar,
- İsimlerin tekil (müfred), ikil (tesniye), çoğul (cemi), eril (müzekker), dişil (müennes) olarak farklı okunmasıyla ortaya çıkan farklılıklar,
- Fiillerin mazi, muzari veya emir kipi olarak okunmasıyla ilgili farklılıklar,
- Noktalama ile ilgili farklılıklar gibi şekillerde karşımıza çıkar.

NOT EDELİM

Kur'an-ı Kerim'deki kıraat farklılıkları;

- Fâtiha suresinin 3. ayetinde geçen مَالِكِ kelimesinin مَلِكِ şeklinde okunması,
- Âl-i İmrân suresinin 195. ayetinde geçen وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا kelimelerinin وَقُتِلُوا وَقَاتَلُوا şeklinde yer değiştirilerek okunması,
- Kasas suresinin 8. ayetinde geçen وَحَزَنًا kelimesinin وَحُزْنًا şeklinde okunması gibi şekillerde karşımıza çıkar.

Tabiîn ve tebe-i tabiîn de sahabe gibi Kur'an'ın okunmasına ve okutulmasına önem vermiştir. Bunlardan hayatını Kur'an'a vakfeden, onun okunması ve anlaşılması için gece gündüz çaba sarf eden âlimler yetişmiştir. Çoğunluğu hicri II. asırda yaşayan ve bulundukları yerlerde Kur'an kıraati ve öğretiminde otorite olarak kabul edilen bu âlimler "**Kıraat İmamları**" olarak tanınmıştır.

Hicri IV. asırda Ebû Bekir bin Mücahid tarafından yazılı olarak bir araya getirilen "yedi kıraat"a (kıraat-ı seb'a), daha sonra üç kıraat imamının okuyuşu da eklenmiştir. Böylece mütevatir kıraatların sayısı on olarak tespit edilmiştir ve bu mütevatir kıraatlara "**kıraat-ı aşere"** (on kıraat) adı verilmiştir.

Bir kıraatın sahih olması için üç temel şart vardır:

1. Peygamberimizden sahihbir senetle rivayet edilmesi,
2. Hz. Osman'ın (r.a.) İslam merkezlerine gönderdiği mushaflardan birinin yazım şekline uygun olması,
3. Bir yönüyle de olsa Arapçanın gramer kurallarına uygun olması.

Kıraat âlimleri genellikle bu on kıraatı sahih kabul etmişlerdir. Bunların dışında kalan ve okunması caiz olmayan kıraatleri ise şâz olarak görmüşlerdir.[34]

34 İsmail Karaçam, Kur'an-ı Kerim'in Faziletleri ve Okunma Kaideleri, s. 60-69; Ramazan Pakdil, Ta'lim Tecvid ve Kıraat, s. 343-360.

YEDİLİ VE ONLU TASNİFE GÖRE KIRAAT İMAMLARI VE RÂVİLERİ

On Kıraat (Aşere) — Yedi Kıraat (Seb'a)

	Ölüm Tarihleri (Hicri/Miladi)
1. Nâfi	169/785
a) Kâlûn	220/835
b) Verş	197/812
2. İbn Kesîr	120/738
a) Bezzî	250/864
b) Kunbü	291/904 l
3. Ebû Amr	154/771
a) Dûrî	248/862
b) Sûsî	261/874
4. İbn Âmir	118/736
a) Hişam	245/859
b) İbn Zekvân	242/857
5. Âsım	127/745
a) Ebû Bekir Şu'be	193/808
b) Hafs	180/796
6- Hamza b. Habîb	156/773
a) Halef	229/844
b) Hallâd	220/835
7- Kisâî	189/805
a) Ebü'l-Hâris	240/854
b) Dûrî	248/862
8- Ebû Ca'fer el-Kârî	130/747–48
a) İbn Verdân	160/777
b) İbn Cemmâz	170/786
9- Ya'kûb el-Hadramî	205/821
a) Ruveys	238/852
b) Ravh	235/849
10- Halef	229/844
a) İshak el-Verrâk	286/889
b) İdris el-Haddâd	292/905

NOT EDELİM

Kıraat imamlarının her birinin birden çok râvisi olmakla birlikte, ikişer ravileri meşhur olmuştur. Bu kıraatlerden en meşhur olanı ve tercih edileni, ülkemizde de okunan Âsım kıraatinin Hafs rivayetidir.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Tecvid ilminde "ağzın belirli bir bölgesinde harfin sesinin çıktığı yer" olarak tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tertil
B) Hizip
C) Vasıl
D) Mahreç
E) Tedvir

2. Harflerin üzerinde bulunan ve harflerin birbirine bağlanmasını ve sakin (harekesiz) olarak okunmasını sağlayan işarete ne ad verilir?

A) Şedde
B) Üstün
C) Esre
D) Cezim
E) Ötre

3. Harflerin üzerinde bulunan, bir harfin iki defa okunmasını sağlayan işaret aşağıdakilerden hangisidir?

A) Esre
B) Üstün
C) Cezim
D) Ötre
E) Şedde

4. Tecvid ilminde, Kur'an okurken bir kelimeyi kendisinden sonra gelen kelimeye, sesi ve nefesi kesmeden birleştirmeye ne ad verilir?

A) Vasıl
B) Vakıf
C) Edâ
D) Hizip
E) Hareke

5. Tecvid ilminde Kur'an okurken, okumaya tekrar başlamak niyetiyle bir kelime üzerinde sesin ve nefesin kesilmesine ne denir?

A) Vakıf
B) Tertil
C) Tilâvet
D) Vasıl
E) Kıraat

6. Kur'an-ı Kerim tilâvetinde tecvid kurallarına uygun olarak tilâveti hızlı bir şekilde icra etmeye ne denir?

A) Lahn
B) Tertil
C) Tedvir
D) Hadr
E) Hizip

7. Vakıfla ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Vakıf, kelimeyi bölerek yapılmaz.

B) Sonunda tek hareke bulunan kelimelerde sükûn üzerinde durulur.

C) İki ötre ve iki esreli kelimelerde sükûn üzerinde durulur.

D) İki üstünlü kelimelerde, sükûn üzerinde durulur.

E) Sonunda med harfi olan kelimelerde değişiklik olmaz, med harfi üzerinde durulur.

8. Aşağıda verilen durak işaretlerinden hangisi yanlıştır?

A) Vakf-ı câiz (ج): Geçmek ve durmanın mümkün olduğu fakat durmanın daha evlâ olduğu durak.

B) Vakf-ı mutlak (ط): Anlam bakımından cümlenin tamamlanmadığına ve durmak için şartların uygun olmadığına işaret eder.

C) Vakf-ı lâzım (م): Geçildiğinde mana bozulabilir gerekçesiyle durulması önemle istenen durak işaretidir.

D) Vakf-ı murahhas (ص): nefes yetmediği zaman durulabilir. Geçmek daha uygundur.

E) Vakf-ı mücevvez (ز): Durmaya izin vardır, ama geçmek daha uygundur.

B. Aşağıda boş bırakılan yerleri verilen uygun kelimelerle doldurunuz.

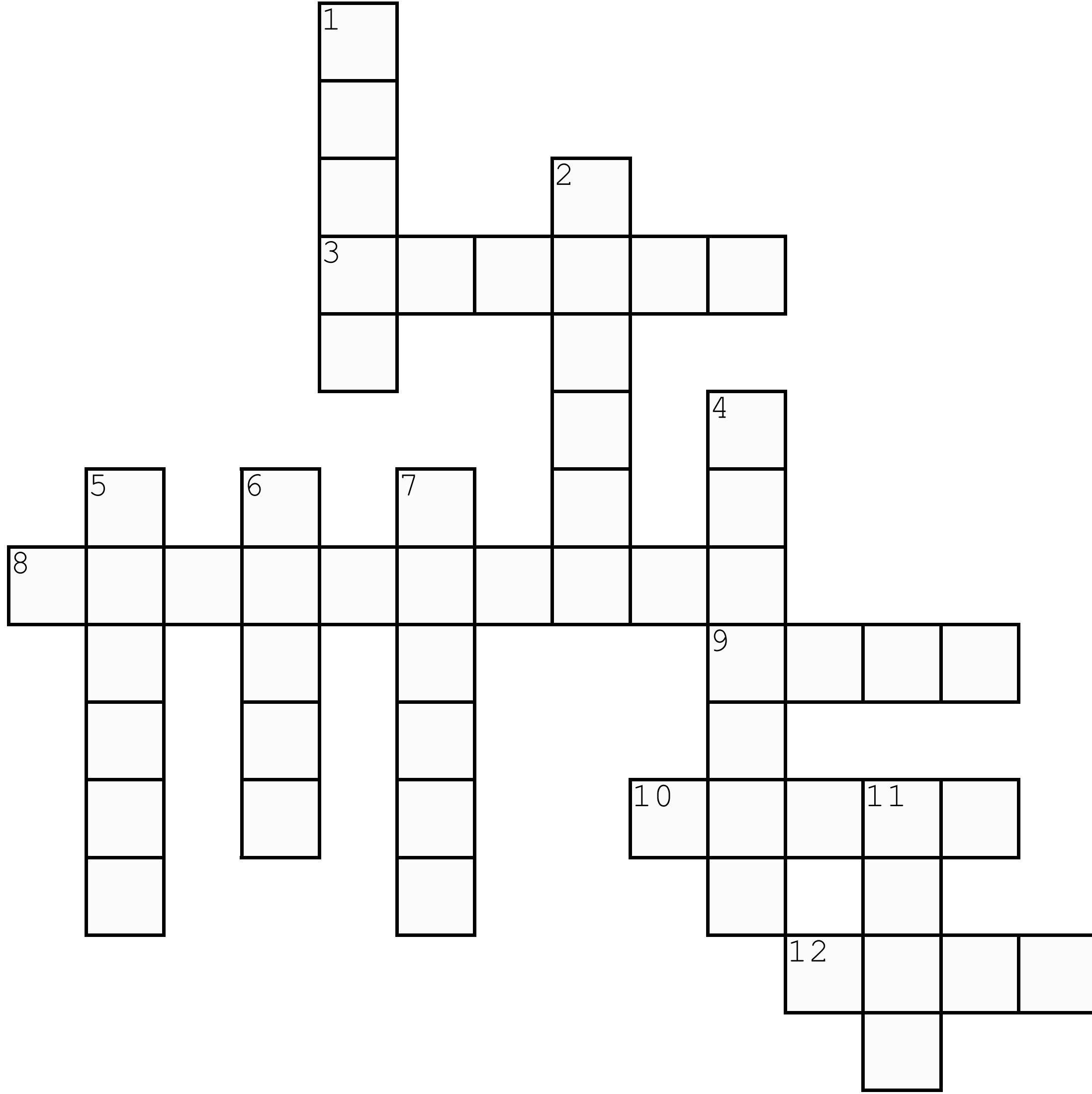
(kıraat İlmi, lahn-i celî, lahn-i hafî, tefsir, vakıf, hadr, tahkik, tedvir)

1. Kur’an’ı tertil ile hadr arasında yani orta bir hızda okumaya “…………………..” denir.
2. Kur’an-ı Kerim’i tecvid kurallarına uygun olarak hızlı okumaya “…………..” denir.
3. Harflerin kendisinde, harekelerinde veya sükûnlarda yapılan hataya “…………………” denir.
4. Harflerin geçici özelliklerinde oluşan hatalara “………………………..” denir.
5. Kur’an kelimelerindeki farklı okunuşları inceleyen ilim dalına "………………..." denir.
6. Kur’an okurken sesin ve nefesin kesilmesine “………………” denir.

C. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanları “D”, yanlış olanları “Y” ile işaretleyiniz.

1. (………) Tecvid ilminde, Kur’an okumaya ilk başlamaya veya vakıf yaptıktan sonra okumaya devam etmeye ibtida denir.
2. (………) Kur'an harflerini seslendiren işaretlere "med" denir.
3. (………) Vakıf işaretlerini ilk belirleyen Muhammed bin Tayfur es-Secâvendî’dir.
4. (………) Bir kıraatin sahih kabul edilmesi, onun Arapçanın gramer kurallarına uygun olması şartına bağlı değildir.
5. (………) Tecvid kurallarını en güzel şekilde uygulamaya ve okuyuşu güzelleştirmede gereken hassasiyeti göstermeye tertil (tahkik) denir.
6. (………) Kur’an-ı Kerim’in ortalama yirmişer sayfadan oluşan bölümlerinin her birine “hizip” adı verilir.

D. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1. Üstün harekenin diğer adı.
2. Kur'an-ı Kerim'in usulüne uygun biçimde tane tane, ağır ağır okunması.
3. Harflerin seslendirilmesini sağlayan işaretler.
4. Harflerin çıkış yeri olan mahreç kelimesinin çoğulu.
5. Kur'an'ı tecvid kurallarına uygun biçimde orta bir okuyuşla okumak.
6. Kur'an okurken tekrar başlamak niyetiyle bir kelime üzerinde sesin ve nefesin kesilmesi.
7. Kur'an'ın kitap hâline gelmiş şekli.
8. Kur'an'da yazılı olan ayetler, Allah'ın sözü
9. Kur'an alfabesinde harfin üstüne konan uzatma işareti
10. Kur'an'da cüzleri dörde ayıran bölümler.
11. Kıraat ilminde otorite olan, meşhur kıraatlerden birisinin kendisine nispet edildiği kişi.
12. Kur'an o kurken tecvid kurallarına ve harekelere riayet etmemek, hatalı okumak.

2. ÜNİTE

KUR’AN ÖĞRETİMİNDE TEMEL İLKE VE YÖNTEMLER

(Nahl suresi 90. ayet)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Kur’an-ı Kerim’de yer alan tefekkür ve tedebbürle ilgili ayetlerden oluşan bir sunum hazırlayınız.
2. Kur’an öğretimi yöntemi ile ilgili hadisleri araştırınız.
3. Kur’an öğretiminde yaygın olarak yapılan hataları araştırınız.
4. Asr-ı saadetten günümüze Kur’an eğitimi veren kurumları araştırınız.

1. Temel İlkeler

Eğitim öğretim faaliyetlerinin başarılı olabilmesi, bu faaliyetlerle ilgili temel ilke ve amaçların iyi belirlenmesine ve bunların titizlikle uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle eğitim öğretim faaliyetlerinde temel ilkeler, hedefe ulaşmada önemli bir yere sahiptir.

İslam âlimleri, sahabeden günümüze kadar Kur'an öğretimi üzerine bazı temel ilkeler ortaya koymuş ve Kur'an öğretimini (talim) bu ilkeler çerçevesinde yürütmüşlerdir. [1]

Kur'an öğretiminde, eğitim öğretim alanında gelişen yeni ilke ve yaklaşımları kullanmak elbette ki başarıyı artıran unsurlar arasında yer alır. Ancak Kur'an öğretimi sıradan bir olay değildir. Her şeyden önce bu öğretimin, dinî bir temeli ve vicdani bir sorumluluğu vardır. Bu nedenle Kur'an öğretiminin şer'î temellere dayanması, ihlas ve samimiyeti içermesi, salih amel olarak yapılması ve Allah rızasına dayanması esastır[2]. Eğitim ve öğretimle ilgili diğer ilke ve yaklaşımlar, bu temel ilkeleri destekleyen ve onlara yardımcı olan unsurlar olarak görülmelidir.

İLKELER ÇIKARALIM

- "Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir."

(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 21; Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15.)

- "Kur'an-ı Kerim okuyan müminin tadı ve kokusu güzel ütrücce (ağaç kavunu) gibidir. Kur'an okumayan mümin ise, hurma gibidir ki, onun kokusu yok fakat tadı lezzetlidir, Kur'an okuyan münafık ise kokusu güzel fakat tadı acı reyhana benzer. Kur'an okumayan münafık ise, tadı acı kokusu da olmayan Ebû Cehil karpuzu gibidir."

(Müslim, Müsâfirîn 243.))

Yukarıdaki hadisi şeriflerden ilkeler çıkaralım:

1. En hayırlı kişi, Kur'an'ı öğrenen ve onu başkasına öğretendir.

2.

3.

4.

5.

6.

1 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 263.
2 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 263-264.

Kur'an öğretiminin temel ilkelerinden bazıları şunlardır:

1.1. Tilâvette Asla Uygunluk

Kur'an öğretiminin en önemli amaçlarından birisi, onun Peygamber Efendimize indirildiği şekilde öğrenilmesini ve okunmasını sağlamaktır. Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı kendisine indirildiği şekilde ashabına öğretmiş, kurrâ olarak tabir edilen Kur'an muallimlerini yetiştirmiş, Kur'an'ın bu muallimlerden öğrenilmesini tavsiye etmiştir.[3]

Kur'an öğretiminde temel ilkeler, zamana ve mekâna göre değişen bir yapıya sahip değildir. Kur'an, nazil olduğu dönemden kıyamete kadar metni, lafzı ve hükmü değişmeyecek olan ilahî bir beyandır. Bu hakikatler dikkate alınmadığı zaman lafız ve mana arasındaki bütünlük bozulur, Kur'an'ın tahrif edilmesine (değiştirilmesine) yönelik anlayışlar ortaya çıkar. Mananın üzerinde koruyucu bir örtü gibi olan ve sahih bir senetle Peygamber Efendimize kadar ulaşan lafzın korunması ve bunun "aslına uygun olarak tilâvet edilmesi" Kur'an öğretiminin en temel ilkeleri arasında yer alır. Böylece lafzın korunması, mananın korunmasına; o da Kur'an'ın aslının korunmasına hizmet etmiş olur.

Kur'an öğretimi, Peygamberimizin sahabeye öğrettiği usul üzere gerçekleştirilmeli, senedi Peygamber Efendimize ulaşan sahih kıraatlarla (kıraat-ı seb'a ve kıraat-ı aşera) öğretim yapılmalıdır. Ayrıca öğretimde lafızların özellikleri ve Arapçanın dil yapısı dikkate alınmalı, "Kur'an'ın öğrenildiği gibi öğretilmesi" esası göz önünde bulundurulmalıdır.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ٩

"Doğrusu Kur'an'ı biz indirdik, onun koruyucusu elbette biziz."

(Hicr Suresi, 9. ayet.)

Bu ayeti kerimeyi "tilâvette asla uygunluk" ilkesi çerçevesinde yorumlayınız.

3 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 270. Ayrıca bk. Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 21.

DEĞERLENDİRELİM

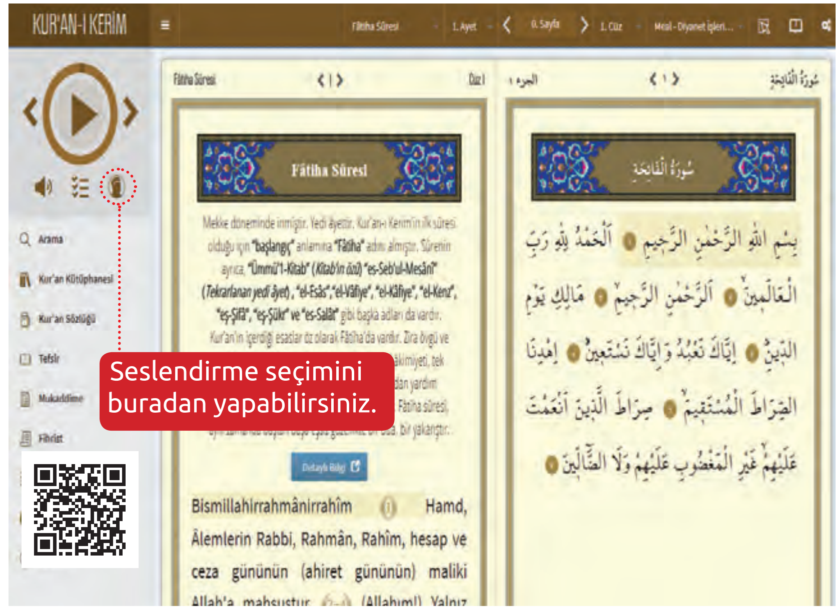
"Kur'an'ı şu dört kişiden alın (öğrenin): Abdullah b. Mes'ud, Muaz b. Cebel, Übeyy b. Ka'b ve Ebû Huzeyfe'nin mevlâsı Salim."

(Buhârî, Fedâilü'l-Kur'an, 8.)

Peygamber Efendimizin hadisini, "Kur'an'ın öğrenildiği gibi öğretilmesi" ilkesi çerçevesinde değerlendiriniz.

1.2. Fem-i Muhsin'den Öğrenmek

Kur'an'ın hem lafzı hem de bu lafızların okunma şekli Peygamberimizden rivâyet yoluyla gelmiştir. Bu nedenle kıraatin, onu rivâyet eden bir kâriye dayandırılması gerekmektedir. Bu da tarihî süreçte kıraat imamlarının ve bu imamlardan rivâyet edilen farklı kıraatlerin oluşmasına neden olmuştur.

Örnek okuyuşlar için Diyanet İşleri Başkanlığının (http://kuran.diyanet.gov.tr/mushaf/) portalını ziyaret edebilirsiniz.

Kur'an öğretiminin başarısı, bu eğitimin inceliklerini bilen, harflerin mahreç ve sıfatlarına vâkıf, tecvid kurallarını iyi özümsemiş, tilâveti mükemmel, okuma ve okutma becerileri gelişmiş *fem-i muhsin* bir hocaya bağlıdır. Bu nedenle Kur'an öğretiminde hocanın rolü bütün diğer unsurların üzerindedir. Hocanın uyguladığı yöntem ve teknikler, kullandığı öğretim materyalleri ve eğitim ortamları başarıya katkısı olan yardımcı unsurlarıdır.

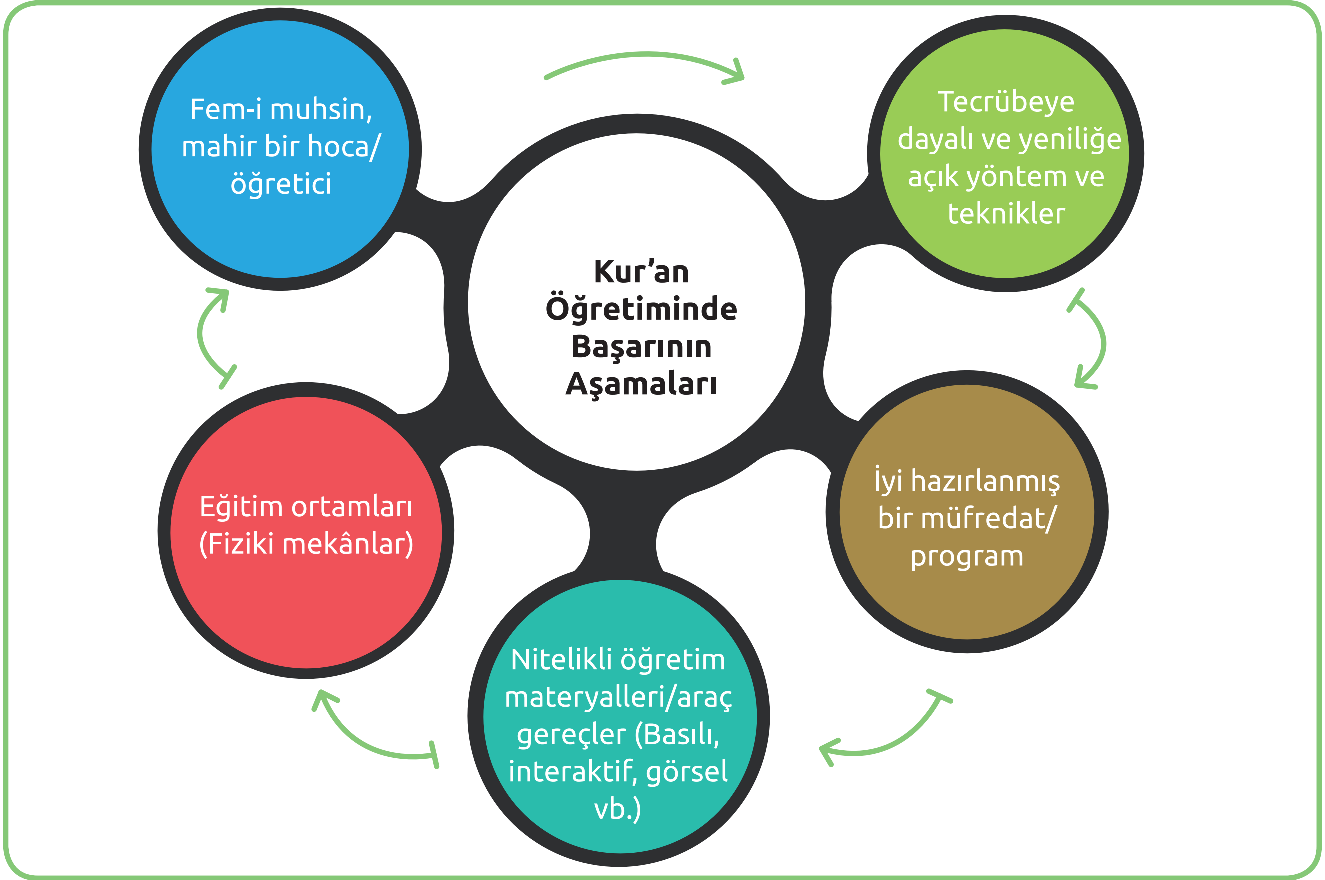
Kur'an öğretiminde hedefe ulaşmak, tam olarak ne mevzuata ne müfredata (öğretim programına) ne öğretim materyaline ne de eğitim ortamlarına bağlıdır. Kur'an öğretiminde ehliyet ve maharet başarının esas anahtarıdır.[4] Ayrıca Kur'an öğretiminin hedefe ulaşmasında, hocanın niteliği ve gayretinin yanında öğrencinin isteği ve çalışması önemli bir yere sahiptir.

Kur'an Öğretiminde;

- **Kur'an öğretimini ibadet aşkıyla yapabilen**
- **İletişim becerileri gelişmiş**
- **Dersin özel öğretim yöntemlerini iyi bilen**
- **Vasıflı (kari ve mukri), mahir öğretmenler**

Başarılı Olabilirler.

4 Fatih Çollak, Kur'an-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri, İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim, s. 133-134.

1.3. Harfleri Doğru Telaffuz Etmek

Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiştir. Arapçanın dil yapısı ve fonetik özellikleri, Kur'an'ın kelime ve cümle yapılarına farklı bir edebî zevk katmıştır. Ayetlerde yer alan bu edebî zevkin ortaya çıkması, Kur'an'ın indiği şekilde okunmasıyla mümkün olur. Bu da Kur'an'ın doğru bir şekilde anlaşılmasını kolaylaştırır. Arap alfabesindeki harflerin mahreç ve sıfat özelliklerinin iyi kavratılması Kur'an öğretiminin en temel konusunu oluşturur.

Harflerin mahreç sıfatlarının tam olarak kavratılabilmesi, fem-i muhsin olan bir hocanın rehberliğinde düzenli olarak yapılacak çalışmalarla mümkün olabilir. Harflerin mahreç ve sıfatlarını bilerek her bir harfin mahrecinden doğru bir şekilde telaffuz edilmesini sağlamak, Kur'an kıraatinin en önemli amaçlarından birisidir. Çünkü harflerin Arapçanın fonetik özelliklerine uygun olarak doğru bir şekilde seslendirilmesi ve telaffuz edilmesi Kur'an tilâvetinin esasıdır. Kur'an öğretiminde mahreç ve tashih-i hurûf çalışması ihmal edilmemesi gereken bir konudur. Kur'an öğretiminin hem başında hem de ilerleyen süreçlerinde mahreç ve tashih-i huruf çalışması yapılmalıdır. Bu çalışmalarda bütün harfler; harekeli, cezimli, şeddeli ve med harfleriyle birlikte tek tek telaffuz edilmelidir.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

"Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı kekeleyerek zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır."

(Buhârî, Tevhîd, 52; Müslim, Müsâfirîn, 243; Tirmizî, Fezâilu'l-Kur'ân, 13; İbn Mâce, Edeb, 52.)

Peygamber Efendimiz, "Kur'an'ı gereği gibi güzel okuma" ile neyi ifade etmek istemiş olabilir? Yorumlayınız.

1.4. Tecvid Kurallarına Uygun Okumak

Tecvid, harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun bir şekilde tellaffuz etmeyi ve tilâvetle ilgili kurallara (med, idgam, gunne, vakıf, vasıl, sekte vb.) riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan bir ilimdir. Tecvid, Kur'an harflerinin telaffuzu ile ilgili kuralları ortaya koyar. Bu bağlamda harflerin mahreçlerinin tespiti ve sıfatlarının incelenmesi gibi konular, tecvid ilminin en önemli konuları arasında yer alır.[5]

Kur'an-ı Kerim'in "tilâveti ile taabbud olunan (ibadet edilen) bir kitap" olması[6] ve "tertil üzere okunması"nın emredilmesi[7] , tecvid ilminin önemini artırmaktadır. Bu emir tilâveti, lahn-i celîden (açık hatadan) kurtaracak kadar tecvid öğrenmeyi zorunlu kılmıştır. Bu nedenle tecvid kurallarına uyarak Kur'an okumak, âlimler tarafından vacip olarak kabul edilmiştir.[8]

Tecvid kurallarını uygulayarak Kur'an okuyan kimse, Kur'an'ı, "indirildiği şekil üzere", Arapçanın dil ve ses yapısının özelliklerine uygun bir şekilde tilâvet etmiş olur. Böylece hatalı ve yanlış okuyuşlardan korunarak Kur'an'dan alacağı feyiz ve bereketi artırmış olur. Bu da hem okuma becerisini geliştirmeyi hem de Allah'ın (c.c.) rızasına ve Peygamberimizin sünnetine uygun hareket etmeyi sağlar.

Kavram haritasını tamamlayınız:

Tecvidin Tanımı:	**Tecvidin Konusu:**	**Tecvidin Hükmü:**
Harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun bir şekilde tellaffuz etmeyi ve tilâvetle ilgili kurallara riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan bir ilimdir.	....	....

1.5. Tefekkür ve Tedebbüre Dikkat Etmek

Bir işin ve olayın gidişatı ve sonucu hakkında düşünmeye **tefekkür**; işin ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirmeye ise **tedebbür** denir. Bu anlamda olayın gidişatını görerek önlem almaya da **tedbir** denir.[9]

Kur'an öğretiminde asıl gaye, ortaya koyduğu hakikatler üzerinde düşünerek onu anlamaya ve ilkelerini hayatımıza aktarmaya çalışmaktır. Bu yüce gayeye Kur'an'ı, Peygamberimizin ashabına öğrettiği şekilde okuyabilmekle ulaşılır.

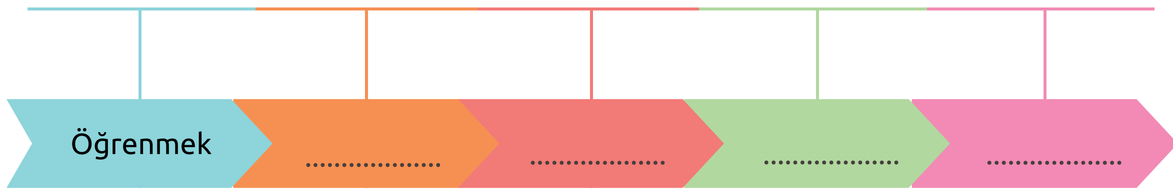
5 Abdurrahman Çetin, "Tecvid", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 40, s. 253.
6 İsmail Cerrahoğlu, Tefsir Usûlü, s. 34.
7 bk. Furkan suresi, 32. ayet; Müzzemmil suresi, 4. ayet.
8 Abdurrahman Çetin, "Tecvid", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 40, s. 253.
9 İlhan Kutluer, "Düşünme", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 10, s. 53.

Kur’an öğretiminde temel ilkelerden birisi, lafız ve mana bütünlüğünü dikkate alan bir öğretimi esas almaktır. Kur’an’ın lafız ve manasının birlikte öğretilmesi Kur’an’ın daha kolay anlaşılmasına yardımcı olur. Ayetler üzerinde tefekkür ve tedebbür etmek; Rabb’imizin güç ve kuvvetini, sınırsız rahmetini, onun kâinat üzerinde tecelli eden isim ve sıfatlarını daha iyi kavramamızı sağlar.

Kur’an öğretimi; Kur’an’ı öğrenen, okuyan, onu anlama çabası taşıyan, öğrendiklerini hem hayatına uygulama hem de başkalarına öğretme konusunda azim ve irade sahibi olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamalıdır.

Aşağıdaki kavram haritasını tamamlayalım:

Kur'an Öğretiminde Temel Hedef:

OKUYALIM-DÜŞÜNELİM

Âl-i İmrân suresinin 189-194. ayetlerinden oluşan aşr-ı şerifi, ayet ayet meâliyle birlikte tefekkür ve tedebbür amaçlı birkaç sefer yüzünden okuyunuz.

1.6. Sevgi Temelli Yaklaşım

Kur’an öğretimi; sevgi, şefkat ve merhamet eksenli olmalı; Kur’an hocaları müşfik bir anne ve baba gibi öğrencilerine yaklaşmalıdır. Kur’an öğretiminin “hoca merkezli bir öğretim” olması bu durumu daha da önemli hâle getirmektedir. Çünkü hocasını ve dersini seven öğrenci, derse daha yakın ilgi gösterecek, öğrenme istek, arzu ve motivasyonu daha canlı olacaktır.

Kur’an öğretiminde sevgi, şefkat ve merhametin önemli bir yeri vardır.

“Rahman ve rahîm olan Allah’ın adıyla” diye başlayan bir eğitim ve öğretimin, Allah’ın “rahman” ve “rahîm” sıfatlarının gölgesinde şefkat ve merhamet merkezli bir anlayışla devam etmesi ve hoca ile öğrenci arasında gönülden gelen bir muhabbet bağının kurulmasına öncülük edecektir. Müjdeleyen ama nefret ettirmeyen, kolaylaştıran ama zorlaştırmayan bir öğretim tarzı, Kur’an öğretiminin ruhuna en uygun öğretim modelidir.

“Rahman olan Allah, Kur’an’ı öğretti.”[10] diyen Rabb’imiz, bu ifade ile aslında bize Kur’an öğretiminin dayanması gereken temel esası öğretmektedir. Bu esas da sevgi, şefkat, merhamet, müsamaha ve affetmeyi benimseyen bir metoda dayanır.

10 Rahmân suresi 1-2. ayet.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَۖ
فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ ... ١٥٩

"Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın, onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen, onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile..."

(Âl-i İmrân suresi 159. ayet.)

Ayeti kerimeyi "Kur'an eğitiminde sevgi, şefkat ve merhamet eksenli yaklaşıma" göre yorumlayınız.

2. Temel Yöntemler

Eğitim öğretim faaliyetlerinde belirlenen amaçların gerçekleşmesi, programlarda yer alan bilgi, beceri ve tutumların kazandırılabilmesi ile mümkün olabilir. Bu nedenle eğitim ve öğretim süreçlerinde kullanılan yöntemler oldukça önemli bir yere sahiptir. Arapçadan dilimize geçen "usul" kelimesinin karşılığı olan "yöntem" kelimesi; "yol, tarz, metot" kelimeleriyle aşağı yukarı eş anlamlıdır. Yöntemi; belirlenen amaçlara, en doğru yolları kullanarak en az zaman, emek ve kaynak harcayarak ulaşabilmek için kullanılan usul, tarz veya metot olarak tanımlayabiliriz.[11]

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin her alanında kullanılan genel geçer öğretim yöntemleri vardır. Bu yöntemler; genel ilkeleri, kuralları, yaklaşımları, ölçme ve değerlendirme ölçütlerini ortaya koyar. Ancak "genel öğretim yöntemleri", "özel öğretim yöntemleri" ile desteklenmediği durumlarda kalıcı başarılar ortaya koymak mümkün olmayabilir. Özel öğretim yöntemleri, farklı derslerin her birine özel amaçlar, ilkeler, yöntemler, materyaller, ölçme ve değerlendirme ölçütleri ortaya koymayı amaçlar.[12]

Kur'an öğretimi de kendine özel yöntem ve teknikler kullanmayı gerektiren bir öğretim faaliyetidir. Tarih boyunca Müslümanlar Kur'an'ı okumayı ve okutmayı ibadet olarak gördükleri için Kur'an öğretimiyle ilgili özel yöntemler geliştirmişlerdir. Asırlardır uygulanan bu özel yöntemler sayesinde, Kur'an'ın gönüllere şifa veren feyiz ve bereketi günümüze kadar kesintisiz bir şekilde ulaşmıştır.

11 Mustafa Öcal, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar, s. 189.
12 Mustafa Öcal, Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar, s. 191.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

ﺍُﺩْﻉُ ﺍِﻟٰﻰ ﺳَﺒِﻴﻞِ ﺭَﺑِّﻚَ ﺑِﺎﻟْﺤِﻜْﻤَﺔِ ﻭَﺍﻟْﻤَﻮْﻋِﻈَﺔِ ﺍﻟْﺤَﺴَﻨَﺔِ ﻭَﺟَﺎﺩِﻟْﻬُﻢْ ﺑِﺎﻟَّﺘٖﻲ ﻫِﻲَ ﺍَﺣْﺴَﻦُۜ ... ١٢٥

"Rabb'inin yoluna, hikmetle, güzel öğütle çağır; onlarla en güzel şekilde (ikna edici yöntemlerle) tartış..."
(Nahl suresi, 125. ayet.)

Ayeti kerimeden hareketle "hikmet" ve "yöntem" arasındaki ilişkiyi yorumlayınız.

2.1. Semâʻ

İşitme ve dinleme yoluyla öğrenme ve öğretmeyi ifade eden "**semâʻ yöntemi**", Kur'an öğretiminde hocanın, öğretimin merkezinde aktif olarak yer aldığı bir yöntemdir. Kur'an öğretiminde semâʻ yöntemi, Peygamber Efendimizin kullandığı bir yöntemdir. Peygamberimiz, vahyi Cebrail'den (a.s.) bu yöntemle almış, ashabına da aynı yöntemle öğretmiştir. Kısaca semâʻ yöntemiyle öğretim faaliyeti, ilk vahiy ile başlamış, Resulullah'ın Kur'an öğretiminde önemli bir yer tutmuş, günümüze kadar da önemini kaybetmemiştir.[13]

Semâʻ yöntemi, Kur'an'ın doğru okunmasını sağlayan en önemli yöntemlerden birisi, belki de en önemlisidir. Kur'an'ın "indirildiği şekil üzere okunması", harflerin mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz edilmesine ve tecvid kurallarının tam olarak uygulanmasına bağlıdır. Bu da ancak fem-i muhsin olarak tabir edilen maharetli bir hocadan düzenli bir şekilde ders almakla, dudak talimi ve ses eğitimi yapmakla mümkün olur.[14] Kur'an öğretiminde öğrencinin iyi bir gözlemci olması gerekir. Hocasını dikkatle dinlemeli, dudak hareketlerini takip etmeli ve zaman zaman hocasının okuyuşunu taklit etmelidir.[15]

Kur'an okuma becerisini geliştirebilmek için iyi bir dinleyici olmak gerekir. "Kulak kırılmadan ağız kırılmaz" ifadesi, semâʻ yöntemiyle hocadan direkt olarak öğrenmenin önemini ortaya koymaktadır.

Semâʻ yönteminde öğrencinin dikkatini iyi toplaması, kendini derse tam anlamıyla vermesi oldukça önemlidir. Bu nedenle öğrencilerin derse iyi motive edilmeleri gerekmektedir. Eğitim ortamları (fiziki mekânlar), öğrencilerin oturma planları, hocanın sınıf içindeki konumu ve ses tonu ile dersin ve hocanın sevilmesi gibi durumlar, öğrencilerin motivasyonunu olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen sebeplerdir.

Örnek bir Kur'an dersliği

Semâʻ yönteminin amacına ulaşması; hocanın, sınıf ortamında sık sık tilâvet yapmasına ve interaktif materyalleri aktif olarak kullanmasına bağlıdır. Ayrıca hocanın, öğrencilerin hatalı okuma ihtimali bulunan yerleri veya telaffuzu zor olan kelimeleri birkaç defa tekrar etmesi de gerekir.

13 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 239; Mehmet Dağ, İlahiyat Lisans Tamamlama (İlitam) Programlarında Kur'an Dersi, s. 51.
14 Mehmet Dağ, İlahiyat Lisans Tamamlama (İLİTAM) Programlarında Kur'an Dersi, s. 51.
15 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 239.

DÜŞÜNELİM-YORUMLAYALIM

لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖۜ ١٦

“(Ey Muhammed!) Onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma.”

(Kıyâme suresi, 16. ayet.)

Kur’an tilâvetinde semâʻ metodunun yeri ve önemi açısından ayeti yorumlayınız.

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

Duhâ ve İnşirâh surelerini semâʻ yöntemiyle öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden birkaç defa dinleyiniz. Okuyucunun dudak hareketlerine, ses tonuna ve telaffuzuna dikkat ederek onu taklit etmeye çalışınız.

2.2. Arz

Sözlükte bir şeyi sunma, gösterme, ortaya çıkarma ve bildirme anlamına gelen **arz**; Kur’an tilâvetinde öğrencinin dinlediği, öğrendiği, ezberlediği bir yeri hocasına okumasına denir.[16] Arz yöntemi, tıpkı semâʻ yönteminde olduğu gibi Resulullah’ın uygulamasına (sünnetine) dayanır. Peygamber Efendimiz, her sene ramazan ayında kendisine indirilen Kur’an ayetlerini Cebrail’e (a.s.) arz etmiştir. Peygamberimiz, vefatından önce son ramazan ayında ise Kur’an-ı Kerim’i baştan sona Cebrail’e (a.s.) iki defa arz etmiştir.[17] Günümüzde İslam dünyasında ramazan ayında yaygın olarak uygulanan “mukabele” geleneğinin kökü Peygamberimizin bu uygulamasına dayanır.[18]

Temeli Peygamberimizin sünnetine dayanan ve Kur’an öğretiminde önemli bir yeri olan arz yöntemi, hoca ve öğrencinin aktif iletişimde olduğu, semâʻ yöntemiyle hocasını dinleyen öğrencinin aktif hâle gelerek kendisini hocasına dinlettiği bir yöntemdir. Dolayısıyla arz ve semâʻ birbirini tamamlayan yöntemlerdir. Sahabe, önce Peygamberimizi dinlemiş (semâʻ), daha sonra öğrendiklerini Peygamberimize arz etmiştir. Bu uygulama, asr-ı saadetten beri uygulanagelen ve Kur’an öğretiminin temelini oluşturan bir uygulamadır.[19]

Kur’an öğretiminde arz yöntemi, öğrencilerin eksiklerini ve hatalarını düzeltme açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Kur’an öğreticileri, öğrencilerinin en ufak mahreç, telaffuz, tecvid ve hareke hatasını/yanlışını dikkate almak ve anında bunları düzeltmekle yükümlüdür. Öğrenciler, tek tek dikkatlice dinlenilmeli; okuma becerileri, kavrayış düzeyleri ve tecvidleri uygulama durumları not edilmeli; ezberlerinin nitelikleri ve ezber yeterlilikleri takip edilmeli; hata ve yanlışlar yerinde müdahalelerle düzeltilmelidir.

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

Beyyine suresini semâʻ yöntemiyle öğretmeninizden veya interaktif öğretim materyallerinden birkaç defa dinledikten sonra sureyi yüzünden ve ezbere “arz” yöntemini kullanarak öğretmeninize dinletiniz.

16 Necati Tetik, Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 241.
17 bk. Buhârî, Fedâilü’l-Kur’an, 33.
18 Abdülbaki Turan, “Arza”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C 3, s. 447.
19 Necati Tetik, Kur’an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 241-242.

2.3. Edâ

Sözlükte "yerine getirme, borç ödeme" anlamlarına gelen **edâ**; kıraat ilminde "tilâvet esnasında harflerin hakkını vererek Kur'an'ı gereği gibi okumak"; "hocanın öğrettiği şekilde lafızları tekrar etmek ve bunları öğretildiği biçimde okumak" gibi anlamlara gelir. Edâ yöntemi, Peygamberimizin, Kur'an ayetlerini Cebrail'den (a.s.) öğrenmesi ve öğrendiği bölümleri hemen ona geri okumasına benzeyen bir yöntemdir.[20]

Semâ' ve arz yöntemlerinin uygulaması olarak ifade edilen edâ yöntemi;[21] kısa aralıklarla ayetlerin bölümler hâlinde öğretilip tekrar edilmesi esasına dayanır. Edâ yönteminde asıl olan, mümkün olan en kısa zamanda öğretilen bölümün telaffuzunun doğru bir şekilde kavratılması ve konunun tekrarlar yoluyla pekiştirilmesidir.

Bu yöntem, öğrencinin kavrayış düzeyleri ve tecvidleri uygulama becerilerine bağlı olarak okuma becerileri geliştikçe yavaş yavaş azaltılabilir. Ancak özensiz bir şekilde başlanılan Kur'an öğretimi, ilerleyen süreçte yanlışların kalıcı hâle gelmesine ve hataların hafızaya yerleşmesine sebep olur. Bu nedenle Kur'an öğretiminde "ilk hoca" oldukça önemlidir. Hocanın vasıflı bir kari olması ve öğrencilerine iyi bir okuma becerisi kazandırması hedeflenen başarıya ulaşmada en önemli etkendir.[22]

DİNLEYELİM-UYGULAYALIM

"Semâ', arz, edâ" yöntemlerini kullanarak ezberlediğiniz Bakara suresi 154-157. ayetlerini öğretmeninize dinletiniz.

2.4. Koro Çalışması Yapmak

Kur'an öğretiminde bireysel olarak çalışmak kadar koro hâlinde çalışmak da önemli bir yer tutar ve öğrencilerin aktif olarak derse katılımını sağlar. Bu çalışmada öğrenciler, belli bir okuyuş tarzını hocanın kendilerine öğrettiği şekliyle defalarca tekrar ederek doğru okuma becerisi kazanabilir, öğrenciler arasında birlikte iş yapma duygusu hâkim olur, hocanın ve tüm öğrencilerin aktif olarak öğretim sürecine katılımı gerçekleşmiş olur. Bu yöntem, öğrencilerin ders boyunca dikkatlerinin canlı kalmasını ve ders dışı şeylerle meşgul olmamalarını sağlar. Aynı kelime, cümle ve ayetlerin sık sık tekrar edilmesi, öğrencilerde ayetlerle ilgili kulak aşinalığı ve dil alışkanlığı meydana getirir." Ayrıca ezberlenecek bölümlerin birçok kişi tarafından daha kısa zamanda ezberlenmesini sağlar.

Örnek okuyuşlar için
EBA Kur'an-ı Kerim Dersleri İnteraktif Öğretim Materyali sayfasını
(http://www.eba.gov.tr/kuranuygulamasi) ziyaret edebilirsiniz.

20 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 242-243.
21 Necati Tetik, Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri, s. 243.
22 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 270.

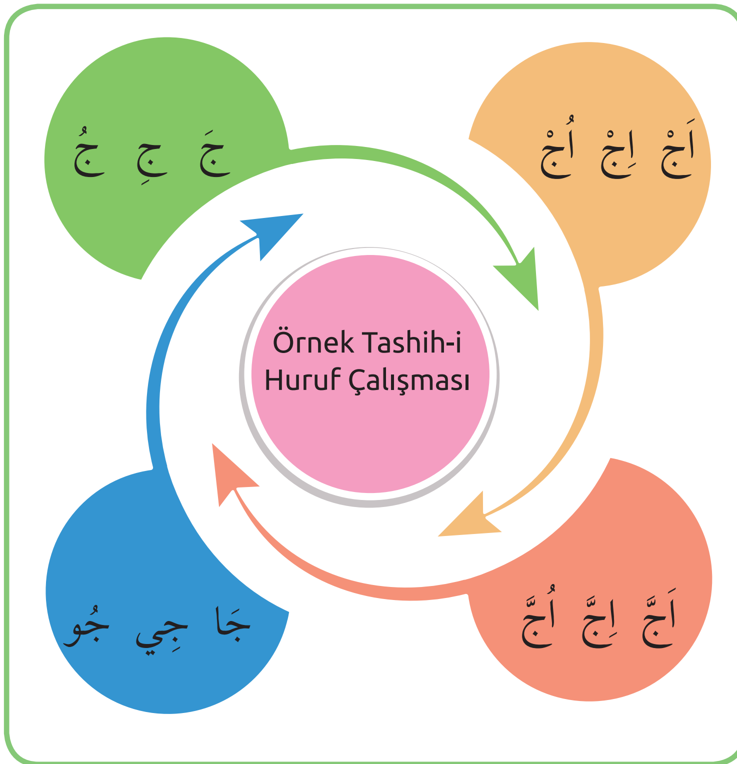
Koro çalışmalarında öğretmenin mümkünse ayakta olması ya da tüm öğrenciler tarafından görülecek bir yerde oturması sınıf veya grup yönetimi/hâkimiyeti açısından önemlidir. Öğretmen okutacağı sayfaya ya da sureye önceden hazırlanmalı, hangi harf ve kelimeler üzerinde özenle durması gerektiğini belirlemelidir. Koro çalışması sırasında zaman zaman tek tek veya küçük gruplar hâlinde tekrarlar yaptırılmalıdır. Koro çalışmalarının daha verimli olması için özel Kur'an dersliklerinin oluşturulması veya sınıfların ses yalıtımının yaptırılması faydalı olacaktır.

2.5. Harf Talimi Yapmak/Yaptırmak

Kur'an harflerini doğru bir şekilde telaffuz edebilme becerisi, Kur'an öğretiminin en önemli aşamasını oluşturur. Kur'an öğretiminin başından itibaren dikkatli ve özenli bir şekilde harflerin telaffuzuyla ilgili becerilerin kazandırılmasına yönelik etkinlik ve çalışmalar düzenli bir şekilde yapılmalıdır.

Kur'an öğretiminde mehâric-i hurûf veya tashih-i hurûf çalışması da denilen "harf talimi çalışması", Kuran harflerinin Arapçanın ses özelliklerine uygun olarak öğretilebilmesi için yapılması zorunlu olan bir çalışmadır. Harflerin yanlış telaffuzu, anlamın değişmesine, lafız mana bütünlüğünün ortadan kalkmasına, namazın fasit olmasına (bozulmasına) sebep olur.[23] Bu nedenle öğrencilerin telaffuz hataları, alışkanlık hâline gelmeden, yerinde müdahalelerle ve örnek okuyuşlarla anında düzeltilmelidir.[24]

Kur'an harflerini, mahreçlerine uygun şekilde çıkarma ve onları sıfatlarıyla birlikte telaffuz etme becerisi kazandırmak, Kur'an öğretiminin en önemli amaçlarından birisidir. Bu amacın gerçekleşmesine yönelik yapılacak çalışmalar (talim), "Kur'an'ın tertil üzere okunması"[25] ilahî emrinin yerine getirilmesine hizmet edecektir.[26]

NOT EDELİM

Harf talimi (mahreç/tashih-i hurûf) çalışmalarında; harfler tek tek mahreçlerinden gür bir sesle, önce harekelerle sonra da sırasıyla cezim, şedde ve medlerle birlikte telaffuz edilmelidir. Her bir harf, önce hoca tarafından seslendirilmeli, sonra da öğrenciler tarafından koro hâlinde tekrar edilmelidir.

23 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 327-329.
24 Mehmet Adıgüzel, Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları, s. 209
25 bk. Müzzemmil suresi, 4. ayet.
26 Ömer Halil Hasan, Kur'an-ı Kerim Öğretimi, s. 270-271.

2.6. Tecvid Öğretiminde Teori ve Uygulama Birlikteliği

Tecvid; Kur'an-ı Kerim'i aslına ve usulüne uygun olarak okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan; harflerin mahreç ve sıfatlarından bahseden bir ilimdir. Tecvid ilmi; Kur'an tilâvetinin şeklini, ölçüsünü ve ilkelerini ortaya koyan bir ilim dalı olarak hem nazari (teorik) bilgileri hem de bu bilgilerin tatbikatını (uygulamasını) öğretir.[27]

Kur'an tilâvetinde asıl hedef, Allah'ın (c.c.) kelamını, Peygamberimize indirildiği şekilde, aslına uygun olarak okuyabilmektir. Bu hedefin gerçekleşmesi de tecvid ilminin belirlediği ölçülerin iyi bir şekilde kavranmasına ve tilâvet esnasında bu ölçülerin dikkatli ve özenli bir şekilde uygulanmasına bağlıdır. Bu nedenle Kur'an öğretiminde tecvidin teorik bilgileri verilirken uygulama boyutu ihmal edilmemeli, öğrenilen bilgilerin seçilen ayetler veya bölümler üzerinde uygulaması yapılmalıdır. Yüzünden okuma ve ezber çalışmalarında da tecvid uygulamaları ihmal edilmemeli, öğrencilerin yaptığı hatalarla ilgili kısa açıklamalar yapılmalı ve doğru uygulama gösterilmelidir.

Kur'an öğretimi yapılırken medlerin ölçüsü, gunne ve idgamların miktarı gibi teorik bilgiler örnek okuyuşlarla uygulamalı olarak pekiştirilmeli ve zaman zaman bunlar tekrar edilmelidir. Tecvid öğretiminde konular öncelik ve kullanışlılık sırasına göre öğretilmelidir.[28]

Tecvid Öğretiminde Ana İlkeler

Tecvid öğretiminde belirli ıstılahlara, kalıplaşmış ifade ve deyimlere yer verilmeli, ancak anlatımda sade, kolay ve anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.

Tecvid öğretiminde teori ve uygulama arasında iyi bir denge kurulmalıdır.

Tecvid öğretiminde görsel, işitsel ve interaktif öğretim materyallerinden aktif bir şekilde yararlanılmalıdır.

Tecvid uygulamasında görülen yaygın hatalar üzerinde sık sık durulmalı, bunlarla ilgili farklı etkinliklere yer verilmelidir.

Öğrencilerin ileride öğretici olma ihtimalleri göz önünde bulundurularak onlara iyi bir tecvid öğretim metodu kazandırılmalıdır.

27 Abdurrahman Çetin, Kur'an Okuma Esasları, s. 75-76.
28 Mehmet Adıgüzel, Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları, s. 211.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an öğretiminde kullanılan yöntemlerden biri değildir?

A) Edâ
B) Sema'
C) Arz
D) Koro Çalışması
E) İbtida

2. Harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun bir şekilde tellaffuz etme ve tilâvetle ilgili kurallara (med, idgam, gunne, vakıf, vasıl, sekte vb.) riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan ilim aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tefsir
B) Tecvid
C) Akaid
D) Fıkıh
E) Kelam

3. Kuran öğretiminde işitme ve dinleme yoluyla öğrenme ve öğretmeyi ifade eden yöntem aşağıdakilerden hangisidir?

A) Arz
B) Semâ
C) Koro
D) Talim
E) Edâ

4. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an öğretiminde kullanılan temel ilkelerden biri değildir?

A) Kur'an'ı fem-i muhsin bir hocadan öğrenmek
B) Kur'an'ı aslına uygun olarak tilâvet etmek
C) Harfleri doğru telaffuz etmek
D) Koro çalışması yapmak
E) Tecvid kurallarına uygun okumak

5. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an öğretiminde temel hedeflerden değildir?

A) Kur'an'ı usulüne uygun olarak okumak
B) Kur'an'ı anlama çabası taşımak
C) Kur'an'ı farklı makamlarda okumak
D) Kur'an'ı başkalarına öğretme konusunda azim ve irade sahibi olmak
E) Kur'an'ı hayatına aktarma gayreti göstermek

B. Aşağıda boş bırakılan yerleri verilen uygun kelimelerle doldurunuz.

(vacip, sünnet, lafız ve mana, cümle yapısı, mahreç ve sıfat, hoca merkezli, bireysel, semâ', edâ)

1. Kur'an öğretimi "................................" bir öğretimdir.

2. Kur'an öğretiminde temel ilkelerden birisi, "............................." bütünlüğünü dikkate alan bir öğretimi esas almaktır.

3. Tecvid kurallarına uyarak Kur'an okumak, âlimler tarafından "..................." olarak kabul edilmiştir.

4. Harflerin "......................................" özelliklerinin iyi kavratılması Kur'an öğretiminin ilk ve en temel konusunu oluşturur.

5. Kur'an öğretiminde hocanın öğrettiği şekilde lafızları tekrar ederek bunları öğretildiği gibi okumaya "...................." denir.

C. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanları "D", yanlış olanları "Y" ile işaretleyiniz.

1. (.........) Kur'an tilâvetinde asıl hedef Allah'ın (c.c.) kelamını Peygamberimize indirildiği şekilde, aslına uygun olarak okuyabilmektir.

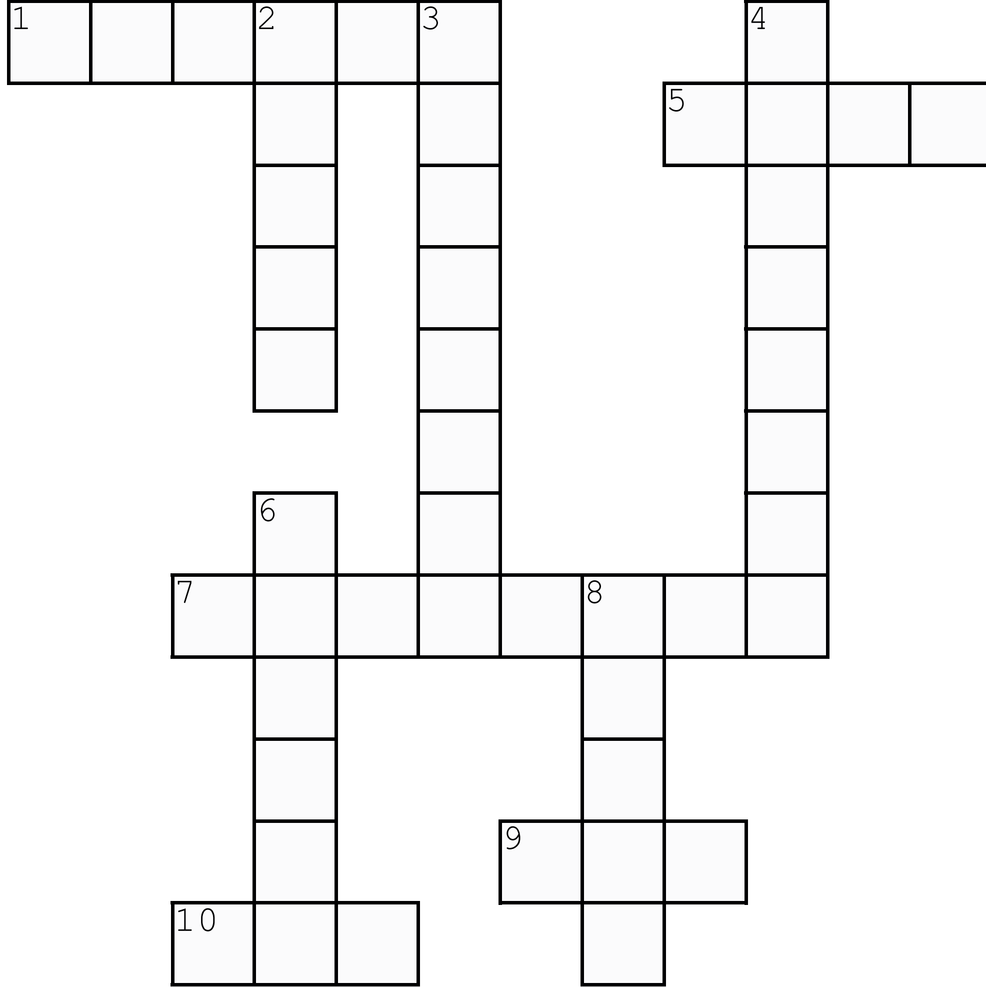
2. (.........) Semâ', Kur'an öğretiminde hocanın, öğretimin merkezinde aktif olarak yer aldığı bir yöntemdir.

3. (.........) Kur'an öğretiminde asıl gaye, onu anlamaya ve ortaya koyduğu ilkeleri hayatımıza aktarmaya çalışmaktır.

4. (.........) Kur'an tilâvetinde öğrencinin dinlediği, öğrendiği, ezberlediği bir yeri hocasına okumasına harf talimi yapma denir.

5. (.........) Kur'an okurken tefekkür ve tedebbür ederek düşünmek; Rabb'imizin güç ve kuvvetini, sınırsız rahmetini, O'nun kâinat üzerinde tecelli eden isim ve sıfatlarını daha iyi kavramamızı sağlar.

D. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1. Arapça'dan dilimize geçen "usul" kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılan kelime.
2. Kur'an harflerini, mahreç ve sıfatlarına uygun olarak okuyabilmek için alıştırma çalışması yapmak.
3. Bir başkasının Kur'an-ı Kerim'i okuyuşunu takip etmek suretiyle yapılan kıraat.
4. Bir iş ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirmek, çıkarımda bulunmak.
5. Kur'an'ı, "ehlinden öğrenmek" diye nitelendirebileceğimiz bir usulle hocayı dinleyerek öğrenme yöntemi.
6. Tilâvetle ilgili kurallara riayet ederek Kur'an okuma becerisi kazandırmayı amaçlayan ilim.
7. Bir iş ve olayın gidişatı ve sonucu hakkında derinlemesine düşünmek.
8. Peygamberimiz döneminde yetişmiş Kur'an muallimlerine verilen genel ad.
9. Öğrencinin Kur'an-ı Kerim'den öğrendiği veya ezberlediği bir yeri hocasına okuması.
10. Yerine getirme, borç ödeme gibi anlamlara gelen kelime.

3. ÜNİTE

EZBERLENECEK SURELER, AYETLER VE ANLAMLARI

(Fâtır suresi 32. ayet)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Ayetlerin nüzul sebebi ne demektir? Ünitemizde yer alan surelerin nüzul sebeplerini tefsirlerden araştırınız.
2. Mekke ve Medine dönemlerinde inen surelerin temel özelliklerini araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nden "Duhâ, İnşirâh, Tîn, Alak, Beyyine, Zilzâl, Kâri'a, Nebe' ve Yâsîn" sureleri ile ilgili maddeleri okuyarak öğrendiklerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. Yâsîn suresinin çok okunmasının sebeplerini araştırınız.

1. Kur'an'ı Anlayarak Okumanın Amacı

İnsan, yaratılışında var olan özellikler nedeniyle peygamberlerin tebliğ ettikleri hakikatleri kavrama ve bu hakikatleri güzel bir şekilde hayatına uygulama becerisine sahiptir. İnsan, aklı sayesinde Allah'ın (c.c.) kendisine yüklediği emaneti kavrayarak O'nun rızasına uygun bir hayat sürebilir. Ancak tarih boyunca insanın aklının tıkandığı, doğru ile yanlış arasında tercih yapmada zorlandığı ve iyi ile kötüyü ayırt etmede yanıldığı dönemler her zaman olmuştur. Bu dönemlerde insanın imdadına ilahî yardım yetişmiş, bu yardımla insanoğlunun kararan ufku aydınlanmıştır.

Kur'an, okunmak, anlaşılmak ve ilkeleri yaşanmak üzere gönderilen bir kitaptır.

Allah (c.c.), Hz. Âdem'den (a.s.) başlayarak Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar, insanlara vahiy ve peygamber göndererek hak ile batılı, doğru ile yanlışı, iyi ile kötüyü birbirinden ayırma konusunda yol göstermiştir.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلَى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَحْمِلْنَهَا وَاَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْاِنْسَانُۜ اِنَّهُ كَانَ ظَلُوماً جَهُولاًۙ ﴿٧٢﴾

"Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (sorumluluğundan) korktular. Onu insan yüklendi. Doğrusu o çok zalim, çok cahildir."

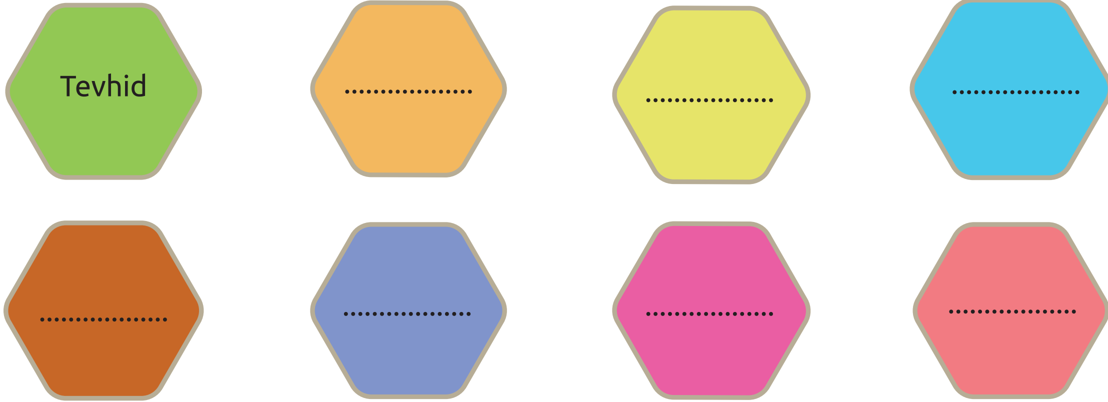
(Ahzâb suresi, 72. ayet.)

Ayeti kerimede "göklere, yere, dağlara ve insana" teklif edilen "emanet" neler olabilir? Yorumlayınız.

Vahiy zincirinin son halkası olan Kur'an-ı Kerim bizlere doğru yolu göstermek üzere âlemlerin Rabb'i olan Allah (c.c.) tarafından gönderilen ilahî emanettir.[1] Bu nedenle Kur'an'ın anlaşılması, onun çağları aşan ilkelerinin hayata geçirilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bunun geçekleşmesi de ancak Kur'an'ın düzenli olarak tertil üzere okunmasına; onun Allah'a (c.c.), tabiata, insana, dünyaya ve ahirete ilişkin ayetleri üzerinde tefekkür edilmesine ve bu ayetlerden ahlaki ilkeler çıkarılarak öğüt ve ibret alınmasına bağlıdır. Çünkü Kur'an, insanı ilgilendiren her konuda, hayatın her alanında ona rehberlik etmek üzere gönderilmiştir. **"Ey insanlar! İşte size Rabb'inizden bir öğüt, kalplere bir şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet (olan Kur'an) geldi."[2]** ayeti kerimesi, Kur'an'ın gönderiliş amacını ve bizler için önemini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

1 bk. Bakara suresi, 2. ayet; Nahl suresi, 89. ayet; İsrâ suresi, 9, 82. ayetler.
2 Yûnus suresi, 57. ayet. Ayrıca bk. İsrâ suresi, 9. ayet.

Kur'an'ın ana konuları ile ilgili kavram haritasını tamamlayınız.

Kur'an-ı Kerim'in gönderiliş amacının kavranılabilmesi ve bu ilahî kitabın feyiz ve bereketinden faydalanılabilmesi onun doğru olarak anlaşılabilmesi ile mümkün olacaktır. Kur'an, anlaşılsın ve hayat veren ilkeleri rehber edinilsin diye gönderilen bir kitaptır. **"(Resûlüm!) Sana bu mübarek Kitab'ı, ayetlerini düşünsünler ve aklı olanlar öğüt alsınlar diye indirdik."**[3] ayeti, Kur'an'ın anlaşılması, öğüt ve ibret alınması gereken bir kitap olduğunu ifade etmektedir.

İnsan, vahiyle (haber-i sadık) kendisine bildirilen hakikatleri ve salim duyu organları ile elde ettiği bilgileri ancak selim bir akılla kavrayabilir. Sağlam ve özelliğini kaybetmemiş duyu organları ile sağduyu sahibi, hüküm ve kararlarında iyi ile kötüyü ayırma yeteneği olan selim akıl, ilahî hakikatleri kavramada çok önemli bir yere sahiptir. İnsan sadık haberi (peygamberlerin bildirdiği hakikatleri) ve salim duyu organlarıyla elde ettiği bilgileri selim akılla sağlıklı bir şekilde değerlendirebilir; doğru bilgi, doğru inanç ve doğru davranışa ulaşabilir. Tüm bu süreçlerin sonunda da yaratılış amacına uygun hareket ederek Rabbine iyi bir kul, Peygamberine sadık bir ümmet, kendine ve yaşadığı topluma hayırlı ve faydalı bir birey olur.

Kur'an ortaya koyduğu hüküm ve ilkelerle insanda şu üç temel hedefi gerçekleştirmeyi amaçlar:

- Doğru bilgi
- Doğru inanç
- Doğru davranış

İLKELER ÇIKARALIM

"Allah'ın kitabı Kur'an'da sizden öncekilerin kıssaları, sizden sonrakilerin haberleri, aranızdaki meselelerin hükümleri vardır. O, doğruyu eğriden (hakkı batıldan) ayıran bir kitaptır. O, anlamsız bir söz değildir. O, Allah'ın sağlam ipidir. O, hikmet dolu sözlerdir. O, dosdoğru yoldur. Kötü arzular asla onu hedefinden saptıramaz. Diller onu karıştırıp bozamaz. Âlimler ona doyamaz. Takva sahipleri ondan usanmaz. O tekrar tekrar okunmakla eskimez. … Onun ölçülerine göre konuşan doğruyu söyler. Ona göre davranan sevap kazanır. Onunla hükmeden âdil olur. Ona çağıran doğru yola çağırmış olur."

(Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'an, 14.)

Yukarıdaki hadisi şeriften Kur'an-ı Kerim'in özellikleri ile ilgili ilkeler çıkaralım:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

3 Sâd suresi, 29. ayet; Ayrıca bk.: Nisa suresi, 82. ayet; Mü'minûn suresi, 68. ayet; Muhammed suresi, 24. ayet.

1.1. Doğru Bilgi

Doğru bilgi; insanın araştırma, gözlem, düşünme ve sorgulama sonucunda elde ettiği verileri analiz ederek ulaştığı bilgiye denilir.[4] Ancak bu süreçte ulaşılan bilgilerin zan ifade etmemesi ve insanı yanıltmaması kişinin önyargılarından kurtulabilmesine, olayları nesnel bir biçimde değerlendirebilmesine bağlıdır. Böyle yapılmadığı zaman doğru ve sağlıklı bilgiye ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir.

Kur'an'a göre insan, aklını ve duyu organlarını doğru kullanarak vahyin ışığında doğru bilgiye ulaşabilir.

Kur'an insanın doğru bilgiye ulaşmasını,[5] zandan uzak bir bakış açısına sahip olmasını[6] ve sözün en güzeline uymasını[7] emreder. Kur'an'ın bu tavsiyesi dikkate alınmadığı zaman insan, duygularının, kuruntularının ve ön yargılarının esiri olabilir. Bu da insanın, doğru düşünce, karar, inanç ve davranış sahibi olmasını engeller.

Kur'an'a göre doğru bilgi; vahiy (haber-i sadık), selim akıl ve salim duyular yolu ile elde edilebilir.[8] Vahiy; insana yaratıcısını tanıtır, varlık sebebini kavratır, Allah'a (c.c.) kulluk etme, nimete şükretme ve fıtrata uygun olarak yaşama yollarını öğretir. Kâinat ve kâinattaki düzen ile insanın duyu ve idrakiyle kavrayamayacağı gayb âlemi hakkında bilgiler verir; inanç, ahlak ve sosyal hayatla ilgili evrensel ölçütler ortaya koyar.

Kur'an'da doğru bilgiyle özdeş görülen kavramlardan biri de hikmettir.[9] Hikmeti; doğru inanca ulaştıran bilgi, doğru bilgi üzerine inşa edilen salih amel, ilim ve amelde doğruluktan şaşmamak olarak yorumlayabiliriz.

Kur'an; ana ilkeler koyarak insanın dikkatini önemli konulara çeker, ideal insan ve toplumlardan örnekler verir, insanın bu ana ilkeler ve örnek hayatlardan yola çıkarak yeryüzünün imar ve ıslahı için çalışmasını, iyi niyet ve salih amellerle hayatı anlamlandırmasını ister.

Kur'an; vahyin ortaya koyduğu ilkeleri dikkate alan, kendi heva ve hevesine köle olmayan akıl ve duyuları da tıpkı vahiy gibi birer bilgi kaynağı olarak görür. Kur'an'a göre insan, aklını ve duyu organlarını doğru kullanarak Allah'ın (c.c.) gücü ve kudreti üzerinde düşünmeli, hem kendini hem de dış dünyayı gözlemlemeli ve bunlar üzerinde tefekkür etmelidir.[10] Kur'an, doğru bilgiye dayanmayan bir inanç ve davranışın insanı cahiliye âdetlerine ve yaşantısına götürebileceği uyarısını yapar. Bu nedenle o, akıl ve duyular aracılığıyla elde edilen bilgilerin vahyin ölçülerine göre değerlendirilerek sağlıklı bilgiye ulaşılmasını tavsiye eder.

"Andolsun biz, Kur'an'ı düşünüp öğüt almak için kolaylaştırdık. (Ondan) öğüt alan yok mu?"[11] ayeti, Kur'an'ın, öğüt alınmak üzere gönderilmiş bir kitap olduğunu dile getirmektedir. Bu nedenle Kur'an'ın, lafız ve manası bir bütün olarak ele alınmalı, onu anlamak için gayret gösterilmelidir. Onun ilke, öğüt, emir ve yasakları dikkate alınarak doğru bilgiye ulaşma hedeflenmelidir.

4 Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, s. 123.
5 bk. İsrâ suresi, 36. ayet.
6 bk. Hucurât suresi, 12. ayet.
7 bk. Zümer suresi, 18. ayet.
8 bk. Bakara suresi, 171. ayet; A'râf suresi 179. ayet; Mülk suresi, 22. ayet.
9 bk. Bakara suresi, 231, 269. ayetler; Nahl suresi 125. ayet; Lokman suresi 12. ayet.
10 bk. Bakara suresi, 164. ayet; Âl-i İmrân suresi, 190. ayet; Ra'd suresi, 19. ayet; Ankebût suresi, 43. ayet.
11 Kamer suresi, 17. ayet.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

... قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذٖينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذٖينَ لَا يَعْلَمُونَۜ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ٩

"... De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür."

(Zümer suresi, 9. ayet.)

... اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُ۬اۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ غَفُورٌ ٢٨

"... Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar. Şüphesiz Allah, daima üstündür, çok bağışlayandır."

(Fâtır suresi, 28. ayet.)

Ayeti kerimelere göre "aklını doğru kullanma ve doğru bilgi sahibi olma" ile "Allah'a hakkıyla kulluk etme" arasında nasıl bir ilişki vardır? Yorumlayınız.

1.2. Doğru İnanç

İnanç; genel olarak bir şeyin veya düşüncenin doğruluğuna kesin olarak inanma, onun doğruluğu üzerinde şüphe duymama ve onu gönülden benimsemedir. Başka bir deyişle inanç, herhangi bir şeye gönülden inanma ve iman etme olarak ifade edilebilir.[12] Kur'an'ın en önemli hedeflerinden birisi, insanların doğru inancı bulmalarını sağlamaktır. Kur'an, bunu insanlara en doğru bilgiyi (vahyi) ulaştırarak ve onların akıl ve duyularını harekete geçirerek yapmayı hedeflemektedir.

Doğru inanç, insanı sapmadan hedefine ulaştıran dümdüz bir çizgi gibidir.

Allah (c.c.); Hz. Âdem'den (a.s.), Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar her peygamberi özü ve kaynağı bir olan doğru inancı insanoğluna tebliğ etmek üzere göndermiştir. Bu inancın temelini tevhid inancı oluşturur. **"Senden önce gönderdiğimiz bütün peygamberlere; 'Benden başka ilah yoktur. Öyleyse yalnız bana kulluk edin.' diye vahyettik."**[13] ayeti, peygamberlerin insanoğluna tebliğ ettikleri inancın temelini göstermesi bakımından güzel bir örnektir.

"Allah'tan (c.c.) başka hiçbir ilah kabul etmeme ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmama" şeklinde ifade edilebilecek olan **tevhid inancı**, Kur'an'ın merkezini oluşturur. Kur'an, her insanı bu inancı kabul etmeye davet eder. O, tevhid inancını temellendirirken insanın iç ve dış dünyasındaki kusursuz ve mükemmel düzenden hareket ederek bu mükemmel düzenin kendi kendine ve tesadüfen olamayacağını vurgular.

Tevhid inancı, diğer iman esaslarını kapsayan bir özelliğe sahiptir. Bu nedenle insanlık tarihî boyunca hak ve batıl mücadelesinin temelini tevhid inancı oluşturmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de yer alan

12 Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, s. 463.
13 Enbiyâ suresi, 25. ayet.

peygamber kıssalarının her biri tevhid mücadelesinin canlı birer örneği ve doğru inancın yerleştirilmesi amacıyla ortaya konulan gayretin somut birer göstergesidir. Bu uğurda Hz. Nuh'un (a.s.), Hz. Salih'in (a.s.), Hz İbrahim'in (a.s.), Hz Musa'nın (a.s.) ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yaptıkları mücadeleler bizler için en güzel örneklerdir.

Kur'an'ın Peygamberimize bildirdiği, onun da bizlere öğrettiği şekilde doğru bir inanca sahip olabilmek için Kur'an'ı okumaya, onu anlamaya, ondan öğüt ve ibret almaya çalışmalı, doğru bilgi üzerine kurulu sağlam bir inanca sahip olmak için gayret göstermeliyiz.

1.3. Doğru Davranış

Doğru ve sağlam temeller üzerine kurulmuş bir inanç, insanı iyi ve güzel davranışlarda bulunmaya yönlendirir. Doğru inancın insanı ulaştırmak istediği hedef, doğru davranışı kalıcı hâle getirmektir. İyi niyetle, samimiyetle ve gösterişten uzak bir şekilde güzel davranışlarda bulunmak, doğru davranışı kalıcı hâle getirmede önemli bir işleve sahiptir. Doğru davranış, doğru inancın da en önemli yansımasıdır.

Kur'an-ı Kerim'de doğru bilginin insanı doğru inanca, doğru inancın da iyi ve güzel davranışa yönlendireceği bildirilir. Kur'an'a göre nefsini kötülüklerden arındıran,[14] iyi niyet ve güzel ahlak sahibi bir insan doğru yoldadır.[15] İnsanı doğru yola ulaştıran ise doğru davranışta bulunmayı alışkanlık hâline getirmesidir.

İLKELER ÇIKARALIM

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ ١ اَللّٰهُ الصَّمَدُۚ ٢ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْۙ ٣

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ ٤

"De ki: O, Allah birdir. Allah Samed'dir. O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur."

(İhlas suresi, 1-4. ayetler.)

İhlâs suresinden hareketle "doğru inanç" (tevhid inancı) ile ilgili ilkeler çıkaralım:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

Kur'an'ın hedeflediği insan modeli; Allah'ın (c.c.) emirlerini yerine getiren, yasakladığı şeylerden kaçınan; şefkat, merhamet ve adalet sahibi olan; yetimi, yoksulu, darda kalmışı ve mazlumu gözeten; başkalarına faydalı olan; ilim ehli ve güzel ahlak sahibi bireylerdir. Bu hedefe de ancak doğru bilgi üzerine bina edilmiş sağlam bir inanç ve düzgün yaşantıyla ulaşılabilir.

"Allah'ın nasıl bir örnek verdiğini görmüyor musunuz? İyi bir söz; kökü sağlam, dalları göğe doğru uzanan güzel bir ağaca benzer. (O ağaç), Rabb'inin izniyle her zaman meyvesini verir. Öğüt alsınlar diye Allah insanlara böyle örnekler verir."[16] ayetleri doğru inancı ve bu inanca bağlı olarak yapılan salih amelleri (doğu davranış) güzel bir şekilde özetlemektedir. Ayetlerde kelime-i tevhid, Kur'an'da kökü sağlam, dalları göğe uzanan ve Allah'ın (c.c.) izniyle her zaman meyve veren hoş bir ağaca benzetilmektedir. Burada kelime-i tevhid, sağlam ve sarsılmaz bir inancı yani ağacın kökünü, ibadetler dallarını, güzel ahlak ve salih ameller (doğru davranış) ise ağacın meyvesini temsil etmektedir. Bu ayetler bize, ibadetlerin ve güzel ahlakın sağlam ve doğru bir inanca, güzel bir niyete dayanması hâlinde bir anlam ifade edeceğini hatırlatmaktadır.

14 bk. A'lâ suresi, 14. ayet; Şems suresi 9. ayet.
15 bk. Nahl suresi, 90. ayet; Necm suresi, 32. ayet.
16 İbrahim suresi, 24-25. ayetler.

Kur'an, salih amel ile imanı birlikte anar ve salih amel sahiplerinin daima kazançlı çıkacağını vurgular.[17] Kur'an'da, iman ve salih amelin neredeyse birbirinin ikiz kardeşi gibi görülmesi, doğru inanç ve davranış arasında kurulan sıkı bağ, salih amele verilen önemle yakından ilgilidir. Bu nedenle Kur'an'da insanların doğru bilgiler edinerek doğru inanca ulaşmaları, ardından bu inancın gerektirdiği iyi, güzel ve doğru davranışları yapmaları istenir.

Kur'an'ın gönderiliş amacının gerçekleşmesi ve doğru davranışların kalıcı hâle gelmesi oldukça önemlidir. Bu da Kur'an'ı düzenli okuyarak lafzının bereketinden nasiplenmeye, onu anlamak için çaba göstermeye ve bu uğurda fedakârlık yapmaya bağlıdır.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ... ﴿٢٧﴾

"Allah, iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahirette sabit bir sözle sağlamlaştırır..."

(İbrahim suresi, 27. ayet.)

Ayeti kerimede geçen "sabit bir söz" ile kastedilen şey ne olabilir? Ayeti kerimeyi, "doğru inanç-doğru davranış" ilişkisi bakımından yorumlayınız.

OKUMA PARÇASI

Kur'an'a Saygı

Kur'an-ı Kerim, Allah (c.c.) tarafından bütün insanlığa rehber olarak gönderilen, hak ile batılı birbirinden ayırt eden, insanların dünya ve ahiret saadetini hedefleyen, hükmü kıyamete kadar geçerli olan en son ilahî kitaptır. Kur'an'ı ayrıcalıklı kılan bir diğer husus da onun İslam dininin iki temel kaynağından birincisi olmasıdır.

Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ve öğretmek aynı zamanda İslam dinini öğrenmek ve öğretmek demektir. Bu sebeple, Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek, öğretmek, anlayarak okumaya özen göstermek, Kur'an'ın emir, yasak, öğüt ve tavsiyelerine uymaya çalışmak, Kur'an okunduğu zaman onu sessizce dinlemek, abdestsiz olarak ona el sürmemek ve okumaya eûzü besmele ile başlamak, Kur'an'a karşı saygı ve hürmetin bir gereğidir.

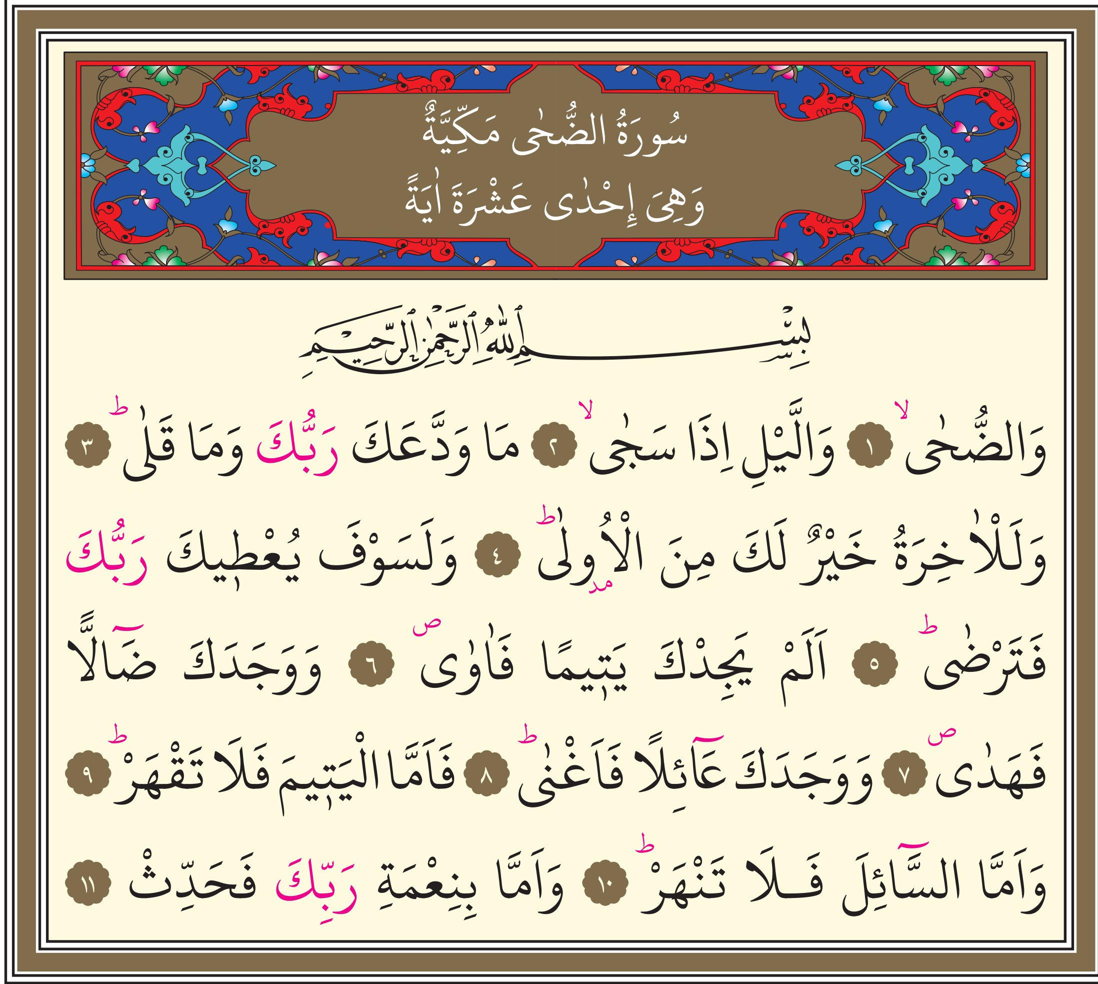
Allah (c.c.) kelamı olan Kur'an-ı Kerim'e karşı saygı ve hürmetin sayısız örneklerini tarihimizde görmek mümkündür. Milletimiz tarih boyunca, Kur'an'a saygı ve hürmette herkese örnek olmuş; onun okunmasına, yazılmasına, kâğıdına, mürekkebine ve cildine özel bir önem vermiştir. Kur'an ayetlerini en güzel şekilde yazmak için hat sanatının eşsiz örneklerini ortaya koymuş, Mushaf'ın içini ve dışını tezhip sanatının incelikleriyle süslemiş ve başta şiir olmak üzere sayısız edebî eserde o yer almıştır.

Kur'an okumak başlı başına bir ibadettir; bu nedenle abdestsiz olarak ona dokunmak ve onu okumak elde edilecek feyiz ve bereketin kaybolmasına sebep olacağı gibi ona karşı saygı ve hürmette eksiklik meydana getirir. Nitekim Allah (c.c) Vâkıa suresi 79. ayeti kerimesinde "**Ona, ancak tertemiz olanlar dokunabilir.**" buyurarak abdestsiz olarak Kur'an'ı Kerim'e dokunulamayacağını beyan etmiştir. Bu nedenle hem Kur'an derslerinde hem de bireysel olarak yapılan okumalarda abdestli olmaya özen gösterilmeli, ibadet şuuruyla Kur'an'a yaklaşılmalıdır.

(Bu kitap için yazılmıştır.)

17 bk. Bakara suresi, 25. ayet; Ra'd suresi, 29. ayet; Asr suresi, 3. ayet.

2. Duhâ Suresi ve Anlamı

Duhâ Suresi ve Anlamı

Duhâ suresi, Mekke Dönemi'nde inmiştir; 11 ayettir. Adını, surenin ilk ayetindeki “kuşluk vakti” anlamına gelen “duhâ” kelimesinden almıştır. Fecr suresinin inişinden sonra öncekine nisbetle daha kısa bir süre vahiy kesilmiş, müşrikler bu olayı kullanarak Hz. Peygamber’e (s.a.v.), “Herhâlde Rabb'in sana darıldı ve seni terk etti” demişlerdi. Bu sözlerden dolayı Hz. Peygamber’in (s.a.v.) duyduğu üzüntü üzerine bu sure nazil olmuştur.

1-2. Kuşluk vaktine ve karanlığı çöktüğü vakit geceye andolsun ki,

3. Rabb'in seni terk etmedi, sana darılmadı.

4. Doğrusu ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.

5. Rabb'in sana verecek (sen) de hoşnut olacaksın.

6. O, seni yetim bulup barındırmadı mı?

7. O, seni şaşırmış bulup yol göstermedi mi?

8. Seni fakir bulup zengin etmedi mi?

9. Öyleyse yetimi sakın ezme.

10. El açıp isteyeni de sakın azarlama.

11. Rabb'inin nimetini minnet ve şükranla an.

Duhâ suresinde, Peygamberimize vaat edilen şeyleri ve ona verilen nimetleri tefsirlerden araştırınız.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Duhâ suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Duhâ suresini ayet ayet ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde tahkik üzere okuyunuz.

NOT EDELİM

Kur'an öğretiminin esas amacı, Kur'an'ın anlaşılması ve ortaya koyduğu ilkelerin hayata aktarılmasıdır. Bu nedenle de Kur'an'ın lafız ve manasının birlikte öğretilmesi gerekir. Kur'an öğretiminde tecvid kurallarına uygun bir tilâvet becerisi kazandırmak ne kadar önemliyse Kur'an'ın anlaşılması için çaba göstermek de o kadar önemlidir.

Kur'an tilâvet edilirken ayetler üzerinde tefekkür edilmeli, ayetlerin anlamları meallerden okunmalı, hatta imkânlar ölçüsünde ayetlerle ilgili verilen bilgiler tefsirlerden araştırılmalıdır. Ancak meal okunurken, meallerin Kur'an'ın birebir aslı olmadığına ve mealler arasında bazı farklılıkların bulunabildiğine dikkat edilmelidir. Bu nedenle de sadece bir mealden hareket ederek yorum yapmanın/hüküm vermenin doğru olmadığı gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü mealler arasında çeşitli sebeplerden kaynaklanan farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklardan bazıları ise şunlardır:

1. Kur'an'ın mucizevi üslubu ve anlam zenginliği nedeniyle bazı kelime ve ayetler birden fazla anlamı içerebilmektedir. Meallerde bu anlamlardan sadece biri ya da birkaçına yer verilmektedir. Bu nedenle de hiçbir meal tek başına, kelime ve ayetlerin anlamını tam olarak karşılayamamaktadır.

2. Kur'an'da yer alan kelimelerin karşılıkları bazen başka bir dilde olmayabilir. Bu yüzden kelimeler bazen yan ve yakın anlamları ile verilmekte bu da anlamı tam olarak yansıtamamaktadır.

3. Meal yazan kişiler, Arapçayı ya da kendi dillerini tüm incelikleriyle kavrama konusunda zaman zaman eksik kalmakta, bu da bazı ayetlerin anlamının tam olarak verilmesini güçleştirmektedir.

İLKELER ÇIKARALIM

Duhâ suresinin anlamı üzerinde düşünerek sureden ilkeler çıkarınız.

1. Allah'a (c.c.) ve ahirete inanan bir kişi için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.

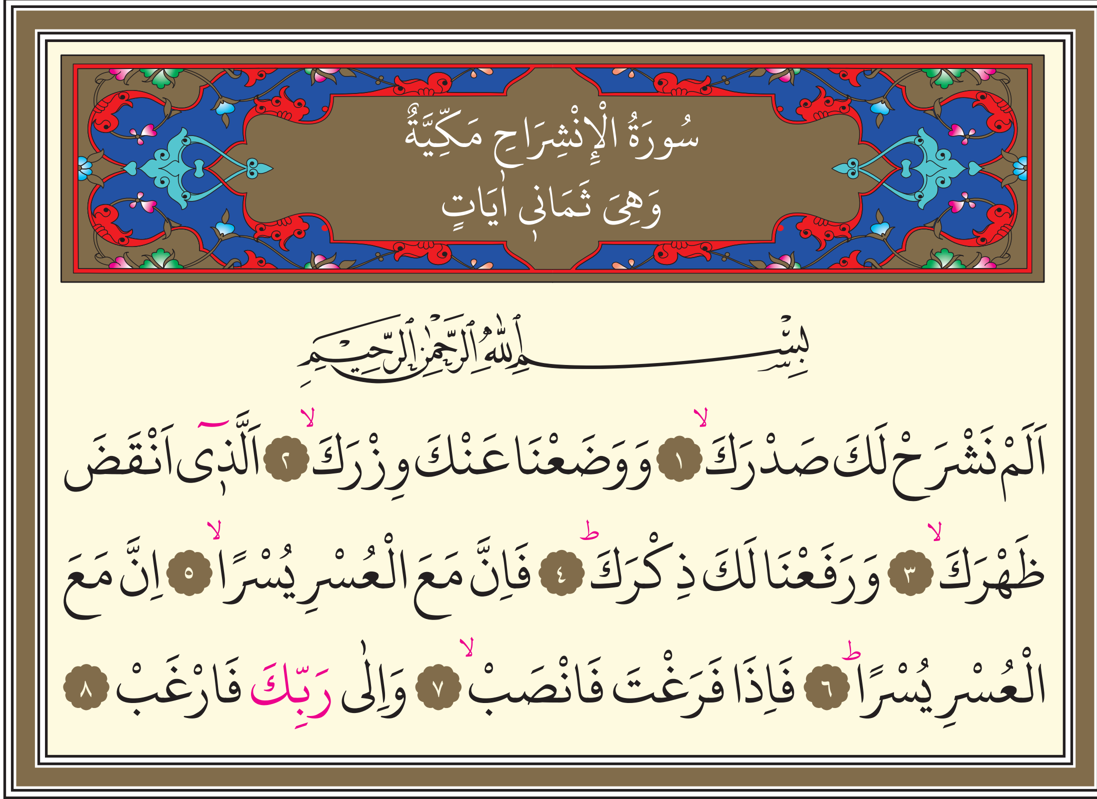
2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

3. İnşirâh Suresi ve Anlamı

İnşirâh Suresi ve Anlamı

İnşirâh suresi, Mekke Dönemi'nde inmiştir; 8 ayettir. Adını, ilk ayetteki “açmak, genişletmek” anlamına gelen “ş-r-h” kökünden türeyen “inşirâh” kelimesinden almıştır. Duhâ suresi gibi İnşirâh suresi de Hz. Peygamber’in (s.a.v.) tebliğin ilk dönemlerinde maruz kaldığı sıkıntılar karşısında kendisini teselli etmek amacıyla indirilmiştir.

1. Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?
2-3. Senin belini büken o ağır yükünü sırtından almadık mı?
4. Senin şanını yüceltmedik mi?
5. Şüphesiz her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
6. Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır.
7. O hâlde bir işi bitirince diğeriyle uğraş!
8. Ve yalnız Rabb'ine yönel, O’na yaklaş!

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* İnşirâh suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* İnşirâh suresini ayet ayet ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde tahkik üzere okuyunuz.

İnşirâh suresini okurken özellikle ض ve ظ gibi harflerin mahreçlerini birbirinden ayırt ederek okumaya dikkat ediniz.

İnşirâh suresinin son dört ayetinde Rabb'imizin bizlere vermek istediği mesajlar neler olabilir, yorumlayınız.

ARAŞTIRALIM

İnşirâh suresinde, Peygamberimiz için söylenen "Senin şanını yüceltmedik mi?" ayetinde "şanını yüceltme" ile anlatılmak istenen manayı tefsirlerden araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. Tîn Suresi ve Anlamı

Tîn Suresi ve Anlamı

Tîn suresi, Burûc suresinden sonra Mekke'de nazil olmuştur; 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen ve "incir" anlamına gelen "tîn" kelimesinden almıştır.

1-3. İncire, zeytine, Sîna Dağı'na ve bu güvenli şehre and olsun ki,
4. Biz insanı en mükemmel biçimde yarattık.
5. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik.
6. Ancak, iman edip salih ameller işleyenler için bitmez tükenmez bir mükâfat vardır.
7. (Ey insan!) Öyleyse sana dini yalanlatan nedir?
8. Allah, en güzel hüküm veren değil midir?

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Tîn suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Tîn suresini ayet ayet ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde tahkik üzere okuyunuz.

YORUMLAYALIM

Tîn suresinin 3. ayetinde vurgulanan; "Biz insanı en mükemmel biçimde yarattık." ve İsrâ suresinin 70. ayetinde yer alan; "Biz insanoğlunu şerefli kıldık." ifadelerini birlikte yorumlayınız.

ARAŞTIRALIM

Tîn suresi 3. ayetinde geçen "Tûr-i Sînâ" (Sînâ Dağı) ve "el-beledu'l-emîn" (güvenli şehir) ile nereler olabileceğini tefsirlerden araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

Sînâ Dağı'ndan bir görünüm.

5. Alak Suresi ve Anlamı

سُورَةُ الْعَلَقِ مَكِّيَّةٌ
وَهِىَ تِسْعَ عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اِقْرَاْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذ۪ى خَلَقَۚ ﴿١﴾ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ ﴿٢﴾
اِقْرَاْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُۙ ﴿٣﴾ اَلَّذ۪ى عَلَّمَ بِالْقَلَمِۙ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ
مَا لَمْ يَعْلَمْۜ ﴿٥﴾ كَلَّٓا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَيَطْغٰىۙ ﴿٦﴾ اَنْ رَاٰهُ اسْتَغْنٰىۜ ﴿٧﴾
اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرُّجْعٰىۜ ﴿٨﴾ اَرَاَيْتَ الَّذ۪ى يَنْهٰىۙ ﴿٩﴾ عَبْدًا اِذَا صَلّٰىۜ ﴿١٠﴾
اَرَاَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰىۙ ﴿١١﴾ اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰىۜ ﴿١٢﴾ اَرَاَيْتَ
اِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰىۜ ﴿١٣﴾ اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰىۜ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ
لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِۙ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍۚ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۙ ﴿١٧﴾
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَۙ ﴿١٨﴾ كَلَّاۜ لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

DİKKAT EDELİM

Alak suresinde "secde ayeti" bulunmaktadır. Secde ayeti ile ilgili hükümleri dikkate alarak "tilâvet secdesi" yapmaya dikkat ediniz.

Alak Suresi ve Anlamı

Alak suresi, Mekke Dönemi'nde inmiştir; 19 ayettir. Adını surenin ikinci ayetinde geçen “alak” kelimesinden almıştır. Surenin ilk beş ayeti genel kabule göre Hz. Peygamber’e (s.a.v.) gelen ilk vahiydir. Geri kalan ayetlerin ise daha sonra Ebu Cehil hakkında nazil olduğu rivayet edilir.

1. Yaratan Rabb'inin adıyla oku!

2. O, insanı yapışkan bir hücreden (embriyo) yarattı.

3. Oku! Rabb'in sonsuz kerem sahibidir.

4. Kalemle yazmayı öğretendir.

5. İnsana bilmediklerini o öğretmiştir.

6-7. Hayır! Rabb'inin bunca nimetlerine rağmen insan, kendisini yeterli gördüğü için azgınlık eder.

8. Ama dönüş elbette Rabb'inedir.

9-10. Baksana şu namaz kılan kulu engelleyene!

11-12. Söyle bakalım, ya o engellenen kul doğru yoldaysa ve kötülüklerden sakınmayı emrediyorsa!

13. Söyle bakalım, ya o engelleyen de yalanlıyor ve doğru yoldan yüz çeviriyorsa!

14. O, Allah’ın olan biten her şeyi gördüğünü bilmiyor mu?

15-16. Hayır, hayır! Eğer bu tutumundan vazgeçmezse onu perçeminden, o yalancı ve günahkâr perçeminden tutup cehenneme sürükleriz.

17. O zaman gitsin, taraftarlarını yardıma çağırsın!

18. Biz de zebanileri çağırırız.

19. Hayır, ona uyma! Sen secde et ve Rabb'ine yaklaş.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Alak suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Alak suresini bölümlere ayırarak ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize hadr üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde tedvir üzere okuyunuz.

Hadis ve siyer kaynaklarından vahyin ilk geliş anını anlatan rivayetleri bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.

Alak suresinin 1-5. ayetlerinin ortaya koyduğu evrensel ilkeleri, insanın Rabb'i ile olan ilişkisi açısından yorumlayınız.

LİSTELEYELİM

Alak suresinin 6-19. ayetlerinde ortaya konulan inkârcı insan tipinin özelliklerini listeleyelim.

1. İnsan, Rabb'ini unutarak her şeye gücünün yettiğini düşündüğü anda yoldan çıkar.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

İLİŞKİLENDİRELİM

"Yaratan Rabb'inin adıyla oku! O, insanı "alak"tan (embriyo, aşılanmış yumurta) yarattı. Oku! Senin Rabb'in en cömert olandır."

(Alak suresi, 1-3. ayetler.)

"Sonra bu az suyu "alaka" (embriyo, aşılanmış yumurta) hâline getirdik. Alakayı da "mudga" (bir parçacık et) yaptık. Bu "mudga"yı da kemiklere dönüştürdük ve bu kemiklere de et giydirdik. Nihayet onu bambaşka bir yaratık olarak ortaya çıkardık. Yaratanların en güzeli olan Allah'ın şânı ne yücedir! "

(Mü'minûn suresi, 14. ayet.)

Alak suresinin 1-3. ayetleri ile Mü'minûn suresinin 14. ayetini ilişkilendirerek "insanın yaratılışı" üzerinde düşününüz.

6. Beyyine Suresi ve Anlamı

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَدَنِيَّةٌ
وَهِيَ ثَمَانِي اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتّٰى تَأْتِيَهُمُ
الْبَيِّنَةُ ١ رَسُولٌ مِنَ اللّٰهِ يَتْلُوا صُحُفًا مُطَهَّرَةً ٢ فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ٣ وَمَا
تَفَرَّقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ٤ وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا
لِيَعْبُدُوا اللّٰهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَٓاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ
دِينُ الْقَيِّمَةِ ٥ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ
خَالِدِينَ فِيهَا اُولٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ٦ اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
اُولٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ٧ جَزَٓاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ٨

ARAŞTIRALIM

Beyyine suresinde geçen "kesin deliller", "tertemiz sayfalar" ve "en doğru hükümler"in neler oldoğunu tefsirlerden araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Beyyine suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Beyyine suresini bölümlere ayırarak ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde tahkik üzere okuyunuz.

Beyyine Suresi ve Anlamı

Beyyine suresi, Talak suresinden sonra, Haşr suresinden önce Medine Dönemi'nde inmiştir; 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen "kesin ve apaçık delil" anlamına gelen "beyyine" kelimesinden almıştır.

1. Gerek ehl-i kitaptan gerek müşriklerden olan kâfirler, kendilerine kesin ve apaçık delil gelmedikçe inkârlarından vazgeçecek değillerdi.

2. Bu kesin delil, Allah tarafından gönderilen ve tertemiz sahifeleri okuyan bir peygamberdir.

3. O sahifelerde, en doğru hükümler vardır.

4. Ama kendilerine kitap verilenler, o kesin delil geldikten sonra ayrılığa düştüler.

5. Hâlbuki onlara, şirkten uzak olarak; yalnız Allah'a ibadet etmeleri, namazı hakkıyla kılmaları, zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte sağlam, dosdoğru din budur.

6. Gerek ehl-i kitaptan gerek müşriklerden olan kâfirler, içinde devamlı kalmak üzere cehennem ateşindedirler. Onlar, yaratılmışların en kötüleridir.

7. İman edip salih ameller işleyenler ise yaratılmışların en hayırlılarıdır.

8. Rabb'leri katında onların ödülleri, içlerinden ırmaklar akan Adn cennetleridir. Orada sürekli kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuştur, onlar da Allah'tan (c.c.) razı olmuşlardır. İşte bu, Rabb'inden korkup saygı duyanlara özgüdür.

İLKELER ÇIKARALIM

Beyyine suresinden ilkeler çıkaralım.

1. Peygamberler, kendilerine Allah (c.c.) tarafından kesin deliller verilerek görevlendirilen elçilerdir.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

7. Zilzâl Suresi ve Anlamı

Zilzâl Suresi ve Anlamı

Zilzâl Suresi, Nisâ suresinden sonra, Hadîd suresinden önce Medine Dönemi'nde inmiştir; 8 ayettir. Adını, ilk ayette geçen “sarsıntı, deprem” anlamına gelen “zilzâl” kelimesinden almıştır.

1. Yeryüzü o müthiş depremiyle sarsıldığı,
2. İçindeki bütün ağırlıkları dışarı çıkardığı,
3. İnsan (korku ve telaş içinde); “Ne oluyor buna!” dediği zaman,
4. İşte o gün yeryüzü, üstünde olan biten her şeyi anlatır.
5. Çünkü Rabb'in ona öyle vahyetmiştir.
6. O gün insanlar, yaptıklarının karşılığı kendilerine gösterilmek üzere bölük bölük Allah’ın huzuruna çıkarlar.
7. Zerre ağırlığınca iyilik yapan onun karşılığını görür.
8. Zerre ağırlığınca kötülük işleyen de onun karşılığını görür.

ANA FİKRİNİ BULALIM

Zilzâl suresinin anlamını gözden geçirelim ve surenin ana fikrini bulalım.

....

....

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Zilzâl suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Sureyi ezberleyiniz ve sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde okuyunuz.

İLİŞKİLENDİRELİM

"Ey insanlar! Rabb'inize karşı gelmekten sakının. Çünkü kıyamet sarsıntısı çok büyük bir şeydir. Onu göreceğiniz gün, her emzikli kadın emzirmekte olduğu çocuğundan geçer ve her hamile kadın da karnındaki çocuğunu düşürür. İnsanları sarhoş görürsün, hâlbuki onlar sarhoş değillerdir. Ne var ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir."

(Hac suresi, 1-2. ayetler.)

Zilzâl suresinin 1-3. ayetleriyle Hac suresinin 1-2. ayetlerini ilişkilendirerek kıyametin kopuşu anındaki dehşeti gözünüzün önünde canlandırmaya çalışınız.

Kıyamet ânı, insan aklının ötesinde dehşetli bir olaydır. (Temsili)

8. Âdiyât Suresi ve Anlamı

Âdiyât Suresi ve Anlamı

Âdiyât suresi, Asr suresinden sonra, Kevser suresinden önce Mekke Dönemi'nde inmiştir; 11 ayettir. Adını, surenin ilk ayetinde geçen "nefes nefese koşanlar" anlamına gelen "âdiyat" kelimesinden almıştır.

1. Nefes nefese koşan,
2. Koşarken tırnaklarıyla kıvılcımlar saçan,
3. Sabah erkenden baskın yapan,
4. O esnada tozu dumana katan,
5. Derken düşman kuvvetinin ortasına dalan atlara yemin olsun ki,
6. İnsan Rabb'ine karşı çok nankördür.
7. Kendisi de buna şahittir.
8. Mal sevgisinden (bencil ve cimri tutumundan) dolayı çok katıdır.

9-10. Kabirlerdekiler diriltilip dışarı atıldığı ve kalplerde gizlenenler ortaya çıkarıldığı zaman, insan hâlinin ne olacağını düşünmez mi?

11. Şüphesiz o gün Rableri, onların bütün yaptıklarından haberdardır.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Âdiyât suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Sureyi ezberleyiniz ve sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde okuyunuz.

Âdiyât suresini vakıf ve vasıl kurallarının her birini uygulayarak okumaya özen gösterelim.

ARAŞTIRALIM

Âdiyât suresinde atların bazı özelliklerinden yola çıkılarak verilmek istenen mesajı tefsirlerden araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.

9. Kâri'a Suresi ve Anlamı

سُورَةُ الْقَارِعَةِ مَكِّيَّةٌ
وَهِيَ إِحْدٰى عَشْرَةَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْقَارِعَةُ ۙ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ۚ ﴿٢﴾ وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا الْقَارِعَةُ ۜ ﴿٣﴾ يَوْمَ يَكُونُ
النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۙ ﴿٤﴾ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۜ ﴿٥﴾
فَاَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۙ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۜ ﴿٧﴾ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ
مَوَازِينُهُ ۙ ﴿٨﴾ فَاُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۜ ﴿٩﴾ وَمَٓا اَدْرٰيكَ مَا هِيَهْ ۜ ﴿١٠﴾ نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

DİKKAT EDELİM

Kâri'a suresini okurken "hurûfu'l-halk" denilen boğaz harflerinin mahreçlerine özellikle dikkat ediniz.

Kâri'a Suresi ve Anlamı

Kâri'a suresi, Kureyş suresinden sonra, Kıyâme suresinden önce Mekke Dönemi'nde inmiştir; 11 ayettir. Adını, surenin ilk ayetinde geçen "vuran, çarpan, yürekleri hoplatan" anlamlarına gelen "kâri'a" kelimesinden almıştır.

1. Yürekleri hoplatan büyük felaket!

2. Nedir o yürekleri hoplatan büyük felaket!

3. O dehşetli kıyamet felaketinin ne olduğunu bilir misin sen?

4-5. İnsanların kelebekler gibi etrafa yayıldığı, dağların da atılmış rengârenk yüne dönüştüğü gündür o.

6-7. İşte o gün, kimin tartıları ağır gelirse memnun kalacağı bir hayat içinde olur.

8-9. Ama kimin de tartıları hafif gelirse onun varacağı yer Hâviye'dir.

10. Hâviye'nin ne olduğunu bilir misin sen?

11. O, kızgın mı kızgın bir ateştir.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Kâri'a suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Sureyi ezberleyiniz ve sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde okuyunuz.

LİSTELEYELİM

Zilzâl, Âdiyat ve Kâri'a surelerinin anlamlarını birlikte düşünerek kıyamet ile başlayan ahiret hayatının aşamalarını listeleyiniz.

1. Yeryüzü müthiş bir sarsıntıyla sarsılarak kıyamet kopacaktır.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

10. Nebe' Suresi ve Anlamı

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ
وَهِىَ اَرْبَعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

عَمَّ يَتَسَٓاءَلُونَۚ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظ۪يمِۙ ﴿٢﴾ اَلَّذ۪ي هُمْ ف۪يهِ مُخْتَلِفُونَۜ ﴿٣﴾
كَلَّا سَيَعْلَمُونَۙ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهَادًاۙ ﴿٦﴾
وَالْجِبَالَ اَوْتَادًاۖ ﴿٧﴾ وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًاۙ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًاۙ ﴿٩﴾
وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًاۙ ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًاۖ ﴿١١﴾ وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ
سَبْعًا شِدَادًاۙ ﴿١٢﴾ وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًاۖ ﴿١٣﴾ وَاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ
مَٓاءً ثَجَّاجًاۙ ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِه۪ حَبًّا وَنَبَاتًاۙ ﴿١٥﴾ وَجَنَّاتٍ اَلْفَافًاۜ ﴿١٦﴾ اِنَّ يَوْمَ
الْفَصْلِ كَانَ م۪يقَاتًاۙ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْوَاجًاۙ ﴿١٨﴾
وَفُتِحَتِ السَّمَٓاءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًاۙ ﴿١٩﴾ وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًاۜ ﴿٢٠﴾
اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًاۙ ﴿٢١﴾ لِلطَّاغ۪ينَ مَاٰبًاۙ ﴿٢٢﴾ لَابِث۪ينَ ف۪يهَٓا اَحْقَابًاۚ ﴿٢٣﴾
لَا يَذُوقُونَ ف۪يهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًاۙ ﴿٢٤﴾ اِلَّا حَم۪يمًا وَغَسَّاقًاۙ ﴿٢٥﴾ جَزَٓاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾
اِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًاۙ ﴿٢٧﴾ وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا كِذَّابًاۜ ﴿٢٨﴾
وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾ فَذُوقُوا فَلَنْ نَز۪يدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

DİKKAT EDELİM

Nebe' suresini vakıf, ibtida ve vasıl kurallarının her birini uygulayarak okumaya dikkat ediniz.

Nebe' Suresi ve Anlamı

Nebe' suresi, Mekke Dönemi'nde inmiştir; 40 ayettir. Sure, adını ikinci ayette geçen "Nebe'" kelimesinden almıştır. Nebe', haber demektir. Surede, ölüm ötesi hayatın varlığını ispat çerçevesinde, kıyamet, öldükten sonra dirilme ve hesap için toplanma konularına yer verilmektedir.

1. Birbirlerine neyi soruyorlar?

2-3. Üzerinde anlaşmazlığa düştükleri büyük haberi (mi)?

4. Hayır, ileride bilecekler.

5. Yine hayır, ileride bilecekler.

6-7. Biz, yeryüzünü bir döşek; dağları da birer kazık yapmadık mı?

8. Sizleri (erkekli-dişili) eşler hâlinde yarattık.

9. Uykunuzu bir dinlenme (sebebi) kıldık.

10. Geceyi (sizi örten) bir elbise yaptık.

11. Gündüzü de geçimi temin zamanı kıldık.

12. Üstünüze yedi sağlam gök bina ettik.

13. Alev alev yanan aydınlatıcı ve ısıtıcı bir kandil yarattık.

14-16. Taneler, bitkiler, sarmaş dolaş bahçeler çıkaralım diye yağmur yüklü yoğun bulutlardan şarıl şarıl yağmur yağdırdık.

17. Şüphesiz hüküm ve ayırma günü belirlenmiş bir vakittir.

18. Bu, sûra üfürüleceği gün gerçekleşir ve siz bölük bölük gelirsiniz.

19. Gök açılır ve kapı kapı olur.

20. Dağlar yürütülür, serap hâline gelir.

21-23. Şüphesiz cehennem, bir gözetleme yeridir; azgınlar için, içinde çağlar boyu kalacakları bir dönüş yeridir.

24. Orada ne bir serinlik ve ne de içecek bir şey tadacaklar!

25-26. Ancak, uygun bir ceza olarak kaynar su ve irin içecekler.

27. Çünkü onlar hesaba çekilmeyi ummuyorlardı.

28. Ayetlerimizi de alabildiğine yalanlamışlardı.

29. Biz ise her şeyi bir kitapta (Levh-i Mahfûz'da) tamamıyla sayıp tespit ettik.

30. Kafirlere şöyle denilir: "Şimdi tadın. Artık bundan sonra yalnızca azabınızı artıracağız."

اِنَّ لِلْمُتَّقٖينَ مَفَازًاۙ ٣١ حَدَٓائِقَ وَاَعْنَابًاۙ ٣٢ وَكَوَاعِبَ اَتْرَابًاۙ ٣٣ وَكَاْسًا
دِهَاقًاۜ ٣٤ لَا يَسْمَعُونَ فٖيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًاۚ ٣٥ جَزَٓاءً مِنْ رَبِّكَ
عَطَٓاءً حِسَابًاۙ ٣٦ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ
لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًاۚ ٣٧ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّاۜ
لَا يَتَكَلَّمُونَ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ٣٨ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّۚ
فَمَنْ شَٓاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ مَاٰبًا ٣٩ اِنَّٓا اَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرٖيبًاۚ يَوْمَ
يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنٖي كُنْتُ تُرَابًا ٤٠

31-34. Şüphesiz Allah'a karşı gelmekten sakınanlara bir kurtuluş, bahçeler, üzümler, kendileriyle bir yaşta, göğüsleri çıkmış genç kızlar ve dolu dolu kadehler vardır.

35. Orada ne bir boş söz işitirler ne de bir yalan.

36-38. Bunlar kendilerine; Rabb'inden, göklerin ve yerin ve ikisi arasındakilerin Rabb'inden, Rahmân'dan bir mükafat, yeterli bir ihsan olarak verilmiştir. Onlar, Ruh'un (Cebrail'in) ve meleklerin saf duracakları gün Allah'a hitap edemeyeceklerdir. Sadece Rahmân'ın izin vereceği ve doğru söyleyecek olan kimseler konuşabilecektir.

39. İşte bu, hak olan gündür. Artık dileyen kimse Rabb'ine ulaştıran bir yol tutar.

40. Şüphesiz biz sizi, kişinin önceden elleriyle yaptıklarına bakacağı ve inkarcının, "Keşke toprak olaydım!" diyeceği günde gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı uyardık.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Nebe' suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Nebe' suresini ayet ayet ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde hadr üzere okuyunuz.

ANA KONULARINI BULALM

Nebe' suresinin ana konularını bulunuz.

1. Nebe' suresi, konu olarak öldükten sonra dirilmeyi ele alır.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

11. Bakara Suresi (153-157) Ayetler ve Anlamları

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا اسْتَعٖينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ
مَعَ الصَّابِرٖينَ ﴿١٥٣﴾ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ
اَمْوَاتٌ بَلْ اَحْيَٓاءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ
بِشَیْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ
وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرٖينَ ﴿١٥٥﴾ اَلَّذٖينَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ
مُصٖيبَةٌ قَالُٓوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّٓا اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾ اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ
صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

DİKKAT EDELİM

Bakara suresi (153-157) ayetlerini tahkik ve tedvir üzere yüzünden ve ezbere okuyunuz.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Bakara suresi (153-157) ayetlerini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Sureyi ezberden öğretmeninize okuyunuz.
* Sureyi ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde okuyunuz.

Bakara Suresi (153-157) Ayetlerinin Anlamları

153. Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yok ki Allah sabredenlerle beraberdir.

154. Allah yolunda öldürülenlere "ölüler" demeyin. Hayır, onlar diridirler. Ancak siz bunu bilemezsiniz.

155. Ant olsun ki sizi biraz korku ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele.

156. Onlar; başlarına bir musibet gelince, "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz" derler.

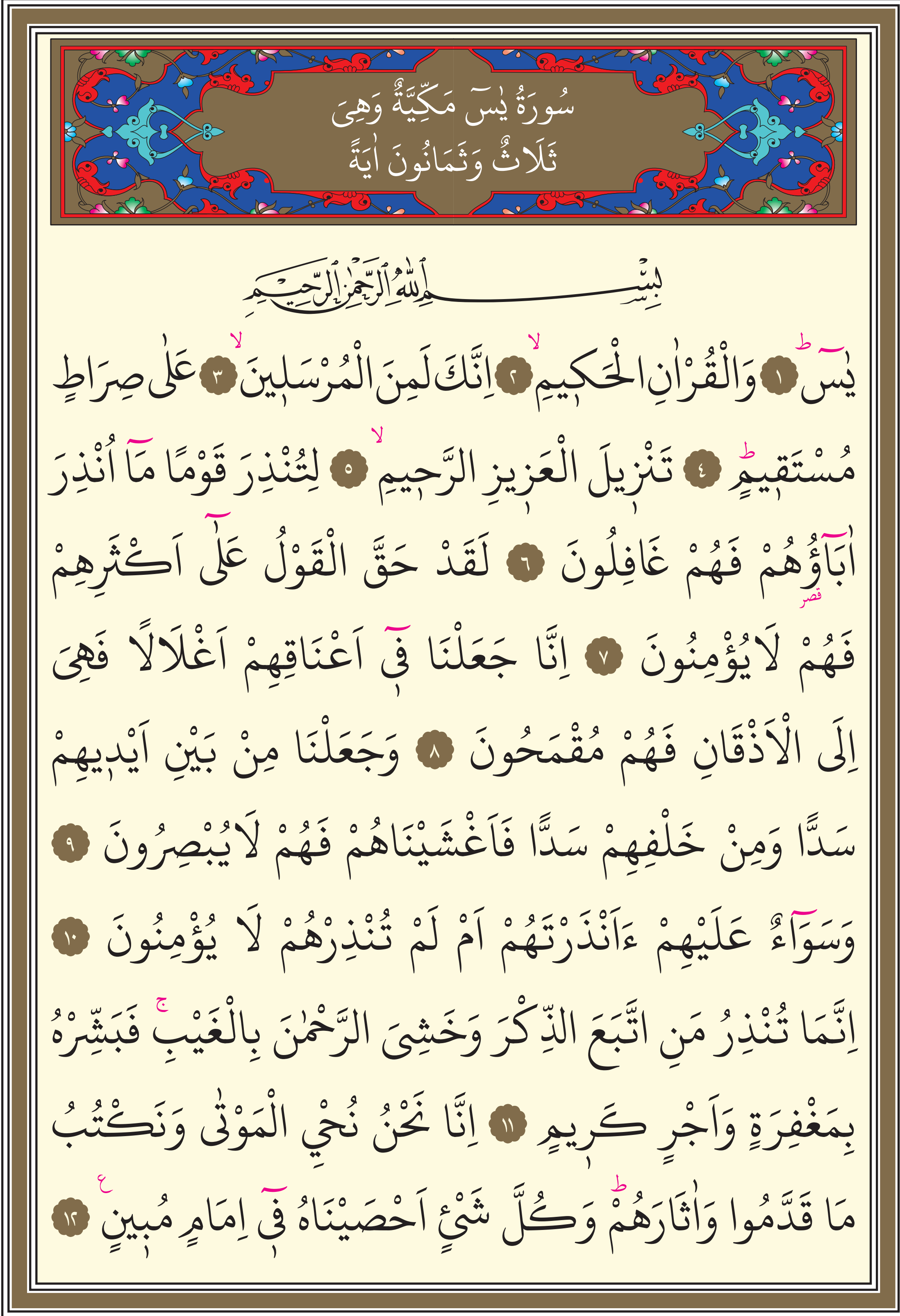
157. İşte Rableri katından rahmet ve merhamet onlaradır. Doğru yola ulaştırılmış olanlar da işte bunlardır.

İLKELER ÇIKARALIM

Bakara suresi (153-157) ayetlerinden ilkeler çıkarınız.

1. Allah (c.c.) sabredenlerle beraberdir.
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....

12. Yâsîn Suresi ve Anlamı

سُورَةُ يٰسٓ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ
ثَلَاثٌ وَثَمَانُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يٰسٓ ۚ ﴿١﴾ وَالْقُرْاٰنِ الْحَك۪يمِۙ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَل۪ينَۙ ﴿٣﴾ عَلٰى صِرَاطٍ
مُسْتَق۪يمٍۜ ﴿٤﴾ تَنْز۪يلَ الْعَز۪يزِ الرَّح۪يمِۙ ﴿٥﴾ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَٓا اُنْذِرَ
اٰبَٓاؤُ۬هُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ﴿٦﴾ لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٧﴾ اِنَّا جَعَلْنَا ف۪ٓي اَعْنَاقِهِمْ اَغْلَالًا فَهِيَ
اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْد۪يهِمْ
سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٩﴾
وَسَوَٓاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾
اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِۚ فَبَشِّرْهُ
بِمَغْفِرَةٍ وَاَجْرٍ كَر۪يمٍ ﴿١١﴾ اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ
مَا قَدَّمُوا وَاٰثَارَهُمْۜ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنَاهُ ف۪ٓي اِمَامٍ مُب۪ينٍ ﴿١٢﴾

PAYLAŞALIM

"Yâsîn Kur'an'ın kalbidir." (Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 5, s. 26.)

Yukarıdaki hadiste Peygamber Efendimiz, Yâsîn suresini niçin Kur'an'ın kalbi olarak nitelendirmiştir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

ADIM ADIM OKUYALIM - EZBERLEYELİM

* Yâsîn suresini öğretmeninizden ya da interaktif öğretim materyallerinden dinleyiniz.
* Her bir ayeti koro hâlinde öğretmeninizle okuyunuz.
* Gruplara ayrılarak sureyi; yüzünden, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek hatasız olarak okumaya çalışınız.
* Yâsîn suresini bölüm bölüm veya sayfa sayfa ezberleyiniz.
* Sureyi ezberden sıra arkadaşınıza okuyunuz, varsa hatalarınızı not ediniz.
* Sureyi ezberden öğretmeninize tedvir üzere okuyunuz.
* Sureden bazı bölümleri ezberden sınıfta ya da okul uygulama mescidinde topluluk önünde hadr üzere okuyunuz.

Yâsîn Suresi ve Anlamı

Yâsîn suresi, Mekke Dönemi'nde indirilmiştir; 83 ayettir. Sure, adını ilk ayetinde bulunan hurûf-u mukatta'a harflerinden olan "Ya" ve "Sin" harflerinden almıştır.

1. Yâ sîn.

2. Hikmetli Kur'an'a and olsun ki,

3. Sen elbette gönderilen peygamberlerdensin.

4. Dosdoğru bir yol üzeresin.

5. Bu Kur'an, üstün ve çok merhametli Allah tarafından indirildi.

6. Sen de ataları uyarılmamış, kendileri de gaflet içinde kalmış bir toplumu uyarasın diye gönderildin.

7. Ant olsun ki onların çoğu hakkında (azapla ilgili) hüküm kesinleşti. Çünkü onlar iman etmiyorlar.

8. Boyunlarına öyle demir halkalar geçirdik ki çenelerine dayanmaktadır. Bu boyunduruklar sebebiyle kafaları yukarı kalkıktır.

9. Hem önlerinden hem arkalarından bir set yaparak öylesine çepeçevre sardık ki artık hiç göremezler.

10. Onları uyarsan da uyarmasan da birdir, iman etmezler.

11. Sen ancak, zikre (Kur'an'a) uyan ve görmediği hâlde Rahman'dan korkan kimseyi uyarabilirsin. İşte böyle kimseleri bağışlanma ve güzel bir mükâfat ile müjdele!

12. Şüphe yok ki ölüleri diriltecek olan biziz. Yaptıkları her şeyi ve bütün izlerini bir bir kaydederiz. Zaten biz, her şeyi apaçık bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da) kaydettik.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

"Ölmek üzere olanların yanında Yâsîn suresini okuyunuz."

(Ebû Dâvûd, Cenaiz, 20; İbn Mâce, Cenaiz, 4.)

Peygamber Efendimiz ölüm döşeğindeki insanların yanında niçin Yâsîn suresini okumamızı istemiştir?

Yukarıdaki hadisi, özellikle surenin 12, 32, 51, 52, 65 ve 70. ayetlerinin anlamlarını göz önünde bulundurarak yorumlayınız.

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا اَصْحَابَ الْقَرْيَةِۢ اِذْ جَٓاءَهَا الْمُرْسَلُونَۚ ﴿١٣﴾
اِذْ اَرْسَلْنَٓا اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُٓوا اِنَّٓا اِلَيْكُمْ
مُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾ قَالُوا مَٓا اَنْتُمْ اِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَاۙ وَمَٓا اَنْزَلَ الرَّحْمٰنُ مِنْ
شَيْءٍۙ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٥﴾ قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ اِنَّٓا اِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ
﴿١٦﴾ وَمَا عَلَيْنَٓا اِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾ قَالُٓوا اِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْۚ لَئِنْ لَمْ
تَنْتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨﴾ قَالُوا طَٓائِرُكُمْ
مَعَكُمْۜ اَئِنْ ذُكِّرْتُمْۜ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿١٩﴾ وَجَٓاءَ مِنْ اَقْصَا
الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعٰى قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَۙ ﴿٢٠﴾ اِتَّبِعُوا مَنْ لَا
يَسْـَٔلُكُمْ اَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٢١﴾ وَمَا لِيَ لَٓا اَعْبُدُ الَّذٖي فَطَرَنٖي
وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾ ءَاَتَّخِذُ مِنْ دُونِهٖٓ اٰلِهَةً اِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَا
تُغْنِ عَنّٖي شَفَاعَتُهُمْ شَيْـًٔا وَلَا يُنْقِذُونِۚ ﴿٢٣﴾ اِنّٖٓي اِذًا لَفٖي ضَلَالٍ مُبٖينٍ
﴿٢٤﴾ اِنّٖٓي اٰمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِۜ ﴿٢٥﴾ قٖيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَۜ قَالَ يَا لَيْتَ
قَوْمٖي يَعْلَمُونَۙ ﴿٢٦﴾ بِمَا غَفَرَ لٖي رَبّٖي وَجَعَلَنٖي مِنَ الْمُكْرَمٖينَ ﴿٢٧﴾

PAYLAŞALIM

Tefsir kaynaklarından Yâsîn suresinin 13-32. ayetlerinde geçen kıssa ile ilgili bilgileri bularak arkadaşlarınızla paylaşınız.

13. Onlara, şu şehir halkını örnek ver: Hani oraya elçiler gelmişti.

14. İşte o zaman biz, o şehir halkına iki elçi göndermiştik. İki elçiyi yalanlamaları üzerine üçüncü bir elçiyle destekledik. Onlar, "Biz size gönderilmiş Allah elçileriyiz." dediler.

15. Şehir halkı dedi ki: "Siz de bizim gibi bir insansınız. Doğrusu Rahman'ın indirdiği bir şey yok. Siz yalan söylüyorsunuz."

16-17. Elçiler dediler ki: "Rabb'imiz biliyor ki biz gerçekten size gönderilmiş elçileriz. Açıkça tebliğden başka bir şeyle yükümlü değiliz."

18. Halk, elçileri tehdit ederek, "Siz uğursuzsunuz. Şayet vazgeçmezseniz sizi taşlar, size acı mı acı bir azap dokundururuz." dedi.

19. Elçiler şöyle cevap verdiler: "Uğursuzluğunuz kendinizdendir. Size öğüt verildi diye mi böyle söylüyorsunuz? Doğrusu siz, haddi aşan bir toplumsunuz."

20. O esnada, şehrin öte başından bir adam koşarak geldi, "Ey kavmim!" dedi. "Gelin, bu elçilere uyun!"

21. "Sizden hiçbir karşılık beklemeyen ve kendileri doğru yolda olan bu kimselere uyun!"

22. "Ne olmuş ki bana, kulluk etmeyecekmişim beni yaratana! Şunu iyi biliniz ki siz de O'na döndürüleceksiniz."

23. "Ben, O'ndan başka tanrılar edinir miyim hiç! Eğer Rahman bana zarar vermek dilerse, o tanrıların şefaati bana hiçbir fayda sağlamaz ve onlar beni kurtaramaz."

24. "İşte o zaman ben, apaçık bir sapıklığa düşmüş olurum."

25. "Haberiniz olsun ki ben Rabb'inize iman ettim. Siz de bana kulak verin!"

26. Ona, "Haydi, gir cennete!" denildiğinde, "Ah ne olurdu halkım bilseydi!" dedi.

27. "(Ah bir bilselerdi) Rabb'imin beni affettiğini ve beni ikramlarla ağırladığını!"

ANA KONULARINI BULALIM

Yâsîn suresinin anlamını baştan sona okuyarak ana konularını bulunuz.

1. Yâsîn suresi, Peygamberimizin dosdoğru bir yol üzere olduğundan ve onun ataları uyarılmamış bir topluma uyarıcı olarak gönderildiğinden bahseder.

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

6. ....

7. ....

وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى قَوْمِه۪ مِنْ بَعْدِه۪ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَٓاءِ وَمَا
كُنَّا مُنْزِل۪ينَ ﴿٢٨﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ
خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾ يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِۚ مَا يَأْت۪يهِمْ مِنْ رَسُولٍ
اِلَّا كَانُوا بِه۪ يَسْتَهْزِؤُ۫نَ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ
مِنَ الْقُرُونِ اَنَّهُمْ اِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾ وَاِنْ كُلٌّ لَمَّا جَم۪يعٌ
لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾ وَاٰيَةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُۚ اَحْيَيْنَاهَا
وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾ وَجَعَلْنَا ف۪يهَا جَنَّاتٍ
مِنْ نَخ۪يلٍ وَاَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا ف۪يهَا مِنَ الْعُيُونِۙ ﴿٣٤﴾ لِيَأْكُلُوا
مِنْ ثَمَرِه۪ۙ وَمَا عَمِلَتْهُ اَيْد۪يهِمْۜ اَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾ سُبْحَانَ
الَّذ۪ي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ وَمِنْ
اَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾ وَاٰيَةٌ لَهُمُ الَّيْلُۚ نَسْلَخُ مِنْهُ
النَّهَارَ فَاِذَا هُمْ مُظْلِمُونَۙ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْر۪ي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَاۜ
ذٰلِكَ تَقْد۪يرُ الْعَز۪يزِ الْعَل۪يمِۜ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتّٰى
عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَد۪يمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغ۪ي لَهَٓا اَنْ تُدْرِكَ
الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِۜ وَكُلٌّ ف۪ي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

28. Onun vefatından sonra, kavmini helak etmek için üzerlerine gökten bir ordu indirmedik, zaten indirecek de değildik.

29. Sadece tek bir çığlık! Anında hepsi sönüverdi.

30. Yazık şu kullara! Kendilerine gelen her elçiyle mutlaka alay ederlerdi.

31. Onlardan önce nice nesilleri yok ettiğimizi ve bir daha geri dönmediklerini görmezler mi?

32. Elbette onların hepsi, (hesap vermeleri için kıyamet gününde) toplanıp huzurumuza getirilecekler.

33. Ölü toprak onlar için bir delildir! Biz o toprağa su ile hayat verir, oradan taneler çıkarırız da onlardan yerler.

34-35. Meyvelerinden ve elleriyle ürettikleri ürünlerinden yesinler diye, orada üzüm bağları, hurma bahçeleri yarattık ve içlerinden pınarlar akıttık. Buna rağmen hâlâ şükretmeyecekler mi?

36. Toprağın bitirdiklerini, kendilerini ve daha bilmedikleri nice şeyleri çift çift yaratan Allah yücedir, her türlü noksandan münezzehtir!

37. Gece de onlar için bir delildir! Biz, gündüzü ondan sıyırıp çekeriz de birden karanlığa gömülüverirler.

38. Güneş de kendisi için belirlenen bir yörüngede akar gider. Bu güçlü ve her şeyi bilen Allah'ın kanunudur.

39. Ay için de birtakım evreler belirledik. Sonunda o, eğri hurma dalı gibi (hilal) olur, geri döner.

40. Ne Güneş Ay'a kavuşabilir ne de gece gündüzü geçebilir. O gök cisimlerinden her biri, birer yörüngede akar durur.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

Güneş, Ay, bütün gezegenler ve kâinat "âlemlerin Rabb'i" olan Allah'ın takdiriyle hareket ederler. (Temsili)

Yâsîn suresinin 37-40. ayetlerinin anlamlarını göz önünde bulundurarak bu ayetlerde anlatılanlar ile Allah'ın, "Âlemlerin Rabb'i" oluşu arasındaki ilişkiyi yorumlayınız.

وَاٰيَةٌ لَهُمْ اَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾ وَخَلَقْنَا
لَهُمْ مِنْ مِثْلِهٖ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾ وَاِنْ نَشَاْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ
لَهُمْ وَلَاهُمْ يُنْقَذُونَ ﴿٤٣﴾ اِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا اِلٰى حِينٍ ﴿٤٤﴾
وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ اَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾ وَمَا تَاْتِيهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾ وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ اٰمَنُوا اَنُطْعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ
اَطْعَمَهُ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٤٧﴾ وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا
الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾ مَا يَنْظُرُونَ اِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً
تَاْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا اِلٰى
اَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَاِذَا هُمْ مِنَ الْاَجْدَاثِ
اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا سكتة
هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾ اِنْ كَانَتْ اِلَّا
صَيْحَةً وَاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٥٣﴾ فَالْيَوْمَ
لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

41. Soylarını dolu gemilerde taşımamız da onlar için bir delildir.

42. Biz onlar için bunun gibi daha nice binekler yaratırız.

43. Dilersek onları suda boğarız. O zaman ne feryatlarına yetişen bulunur ne de başka türlü kurtarılırlar.

44. Sadece bizden ulaşacak bir rahmet ve onları belli bir zamana kadar yaşatma irademizle hayatta kalırlar.

45. Durum böyleyken onlara, "Geçmişte yaptığınız ve yapacağınız bütün işlerde Allah'tan korkun ki size merhamet edilsin." denildiğinde aldırmazlar.

46. Zaten Rabb'inin ayetlerinden herhangi biri kendilerine geldiğinde, ondan hep yüz çevirmişlerdi.

47. Kâfirlere; "Allah'ın size lütfettiği rızıktan, siz de muhtaçlara harcayın!" denildiğinde, müminlere şöyle derler: "Dilediği takdirde Allah'ın doyurabileceği kimseyi biz mi doyuracakmışız? Gerçekten siz, apaçık bir şaşkınlık içindesiniz."

48. Yine derler ki: "Eğer doğru söylüyorsanız, şu bizi tehdit ettiğiniz kıyamet ne zaman kopacak?"

49. Onların beklediği, sadece bir çığlık! Çekişip dururlarken kendilerini çarpıverecek bir çığlık!

50. O zaman ne vasiyette bulunabilirler ne de ailelerine dönebilirler.

51. Sûra üflendi! İşte mezarlarından kalkıp Rablerinin huzurunda duruşmaya koşuyorlar.

52. "Eyvah bize! Kim kaldırdı bizi kabrimizden?" diyorlar. "Rahman olan Allah'ın vadettiği işte bu imiş. Peygamberler gerçekten doğru söylemiş."

53. Sadece tek bir çığlık kopar! Bunun üzerine hepsi duruşma için huzurumuza toplanırlar.

54. O gün, hiç kimse en ufak bir haksızlığa uğramaz. Siz orada, ancak yaptıklarınızın karşılığını alırsınız.

DİKKAT EDELİM

Yâsîn suresinin 52. ayetini sekte ile ilgili kurallara dikkat ederek okumaya çalışınız.

PAYLAŞALIM

Yâsîn suresinin 51-54. ayetlerinde anlatılan kıyamet sahneleri ile ilgili hislerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

اِنَّ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ ف۪ي شُغُلٍ فَاكِهُونَۚ ﴿٥٥﴾ هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ ف۪ي ظِلَالٍ
عَلَى الْاَرَٓائِكِ مُتَّكِؤُ۫نَ ﴿٥٦﴾ لَهُمْ ف۪يهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدَّعُونَۚ ﴿٥٧﴾ سَلَامٌ
قَوْلًا مِنْ رَبٍّ رَح۪يمٍ ﴿٥٨﴾ وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٥٩﴾ اَلَمْ اَعْهَدْ
اِلَيْكُمْ يَا بَن۪ٓي اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَۚ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُب۪ينٌۙ ﴿٦٠﴾ وَاَنِ
اعْبُدُون۪يۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَث۪يرًاۜ
اَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾ هٰذِه۪ جَهَنَّمُ الَّت۪ي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾ اِصْلَوْهَا
الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾ اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَٓا
اَيْد۪يهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾ وَلَوْ نَشَٓاءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى
اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾ وَلَوْ نَشَٓاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلٰى
مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَۚ ﴿٦٧﴾ وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي
الْخَلْقِۜ اَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾ وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغ۪ي لَهُۜ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ
وَقُرْاٰنٌ مُب۪ينٌۙ ﴿٦٩﴾ لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِر۪ينَ ﴿٧٠﴾

GÖZÜMÜZDE CANLANDIRALIM

Yâsîn suresinin 55-58. ayetlerinde anlatılan cennet tasvirlerini gözünüzde canlandırınız.

55. Cennetlikler bugün, nimetler içinde sefa sürerler.

56. Kendileri ve eşleri gölgeliklerde tahtlarına kurulurlar.

57. Orada onlara her çeşit meyve vardır. Bütün arzuları yerine getirilir.

58. Bir de merhametli Rabb'in söylediği "selam" vardır.

59. Allah şöyle buyurur: "Ayrılın bir tarafa bugün, ey suçlular!"

60-61. "Ey Âdemoğulları! Size, "Sakın şeytana tapmayın! Çünkü o, sizin apaçık bir düşmanınızdır. Bana kulluk edin! Dosdoğru yol budur." diye tavsiye etmedim mi?"

62. "Böyleyken şeytan, içinizden nice nesilleri yoldan çıkardı. Neden aklınızı kullanmıyorsunuz?"

63. "İşte tehdit edildiğiniz cehennem!"

64. "İnkârınız sebebiyle bugün girin oraya!"

65. O gün onların ağızlarını mühürleriz. Yaptıklarını bize elleri söyler, ayakları da şahitlik eder.

66. Dileseydik, (dünyada da) gözlerini büsbütün kör ederdik. O zaman yol bulmaya çalışırlardı. Ama nasıl görebilirlerdi ki?

67. Dileseydik, oldukları yerde dondururduk. Ne ileri gidebilir ne de geri dönebilirlerdi.

68. Biz kime uzun ömür verirsek yaratılışını tersine çeviririz. Hâlâ akıllarını kullanmazlar mı?

69. Biz Peygambere şiir öğretmedik. Zaten ona yaraşmazdı da. O, bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır.

70. Diri olanları uyarsın ve böylece kâfirler hakkındaki ilahî hüküm kesinleşsin diye indirilmiştir.

PAYLAŞALIM

Anlatılan kıyamet sahneleri ile ilgili hislerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

Yâsîn suresinin 69-70. ayetlerini göz önünde bulundurarak Kur'an'ın gönderiliş amacını yorumlayınız.

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ اَيْد۪ينَٓا اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا
مَالِكُونَ ﴿٧١﴾ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَاْكُلُونَ ﴿٧٢﴾
وَلَهُمْ ف۪يهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُۜ اَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾ وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ
اللّٰهِ اٰلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَۜ ﴿٧٤﴾ لَا يَسْتَط۪يعُونَ نَصْرَهُمْۙ وَهُمْ لَهُمْ
جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾ فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْۢ اِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾ اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ
خَص۪يمٌ مُب۪ينٌ ﴿٧٧﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُۜ قَالَ مَنْ يُحْيِ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَم۪يمٌ ﴿٧٨﴾ قُلْ يُحْي۪يهَا الَّذ۪ٓي اَنْشَاَهَٓا اَوَّلَ مَرَّةٍۜ وَهُوَ
بِكُلِّ خَلْقٍ عَل۪يمٌۙ ﴿٧٩﴾ اَلَّذ۪ي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ
نَارًا فَاِذَٓا اَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾ اَوَلَيْسَ الَّذ۪ي خَلَقَ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضَ بِقَادِرٍ عَلٰٓى اَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْۜ بَلٰى وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَل۪يمُ ﴿٨١﴾
اِنَّمَٓا اَمْرُهُٓ اِذَٓا اَرَادَ شَيْـًٔا اَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾
فَسُبْحَانَ الَّذ۪ي بِيَدِه۪ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

71. Kudretimizle kendileri için (uysal) hayvanlar yarattığımızı görmüyorlar mı? Onlar bu hayvanlara sahip olmuşlardır.

72. Bu hayvanları insanların hizmetine verdik. Bazısını binek olarak kullanırlar, bazısını yerler.

73. Bu hayvanlarda onlar için nice faydalar ve türlü içecekler vardır. Hâlâ şükretmezler mi?

74. (Kendilerine bu kadar nimetler verildiği hâlde) tuttular, Allah'tan başka tanrılar edindiler. Güya yardıma nail olacaklar!

75. Hâlbuki o tanrı edindikleri putlar onlara yardım edemezler. Aksine kendileri onlar için yardıma hazır askerlerdir.

76. O hâlde (ey Resulüm), üzülme sen onların laflarına! Onların gizlediklerini de iyi biliriz, açıkladıklarını da.

77. İnsan, kendisini bir nutfeden (sperm) yarattığımızı görmedi mi de şimdi apaçık bir düşman kesildi.

78. Kendi yaratılışını unutur da "Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?" diyerek bize misal vermeye kalkışır.

79. De ki: "Onları ilk defa yaratan diriltecektir. O, her türlü yaratmayı bilendir."

80. Sizin için yeşil ağaçtan ateş meydana getiren O'dur. Siz de ateşinizi ondan yakıyorsunuz.

81. Gökleri ve yeri yaratanın, onların benzerlerini yaratmaya gücü yetmez mi ? Elbette gücü yeter. O, her şeyi yaratan, her şeyi bilendir!

82. Allah bir şeyi yaratmak istediğinde ona sadece "Ol!" diye emreder. O da oluverir.

83. Her şeyin egemenliği kendi elinde olan Allah, ne yücedir! Hepiniz ona döndürüleceksiniz.

DÜŞÜNELİM - YORUMLAYALIM

Yâsîn suresinin 77-79. ayetlerinde insanın ilk yaratılışı ile ölümden sonraki diriliş arasında kurulan ilişkiyi yorumlayınız.

13. Âl-i İmrân Suresi (189-194) Ayetler ve Anlamları

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٨٩﴾
اِنَّ ف۪ي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَاٰيَاتٍ لِاُو۬لِي الْاَلْبَابِۚ ﴿١٩٠﴾ اَلَّذ۪ينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا
وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ ف۪ي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ
رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾
رَبَّنَٓا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُۜ وَمَا لِلظَّالِم۪ينَ
مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾ رَبَّنَٓا اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَاد۪ي لِلْا۪يمَانِ
اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّاۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ
عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِۚ ﴿١٩٣﴾ رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا
عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْم۪يعَادَ ﴿١٩٤﴾

DİKKAT EDELİM

Âl-i İmrân suresi 189-194. ayetlerini tefekkür ve tedebbüre dikkat ederek yüzünden ve ezbere okumaya çalışınız.

Âl-i İmrân Suresi (189-194) Ayetlerinin Anlamı

189. Göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'ındır. Allah her şeye hakkıyla gücü yetendir.

190. Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette ibretler vardır.

191. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. "Rabb'imiz! Bunu boş yere yaratmadın, Seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru" derler.

192. "Rabb'imiz! Sen kimi cehennem ateşine sokarsan onu rezil etmişsindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur."

193. "Rabb'imiz! Biz, 'Rabb'inize iman edin' diye imana çağıran bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabb'imiz! Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizi ört. Canımızı iyilerle beraber al."

194. "Rabb'imiz! Peygamberlerin aracılığı ile bize vadettiklerini ver bize. Kıyamet günü bizi rezil etme. Şüphesiz sen, vaadinden dönmezsin."

BİRLİKTE DUA EDELİM

Âl-i İmrân Suresi 191-194. ayetlerinin anlamlarını dikkate alarak hep birlikte dua ediniz.

Rabb'imize hem tek başımıza hem de birlikte dua etmeyi alışkanlık hâline getirmeliyiz.

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki değerlendirme tablosunda size uygun olan yerleri (√) ile işaretleyiniz.

EZBERLEDİĞİM SURE VEYA AYETLER	Ezber okurken takılmıyorum				Hareke hatası yapmıyorum				Harfleri mahreçlerinden çıkarıyorum				Tecvidleri uyguluyorum			
	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf	Çok iyi	İyi	Orta	Zayıf
Duhâ Suresi																
İnşirâh Suresi																
Tîn Suresi																
Alak Suresi																
Beyyine Suresi																
Zilzâl Suresi																
Âdiyat Suresi																
Kâri’a Suresi																
Nebe’ Suresi (1. sayfa)																
Nebe’ Suresi (2. sayfa)																
Bakara Suresi (153-157) Ayetler																
Yâsîn Suresi (1. sayfa)																
Yâsîn Suresi (2. sayfa)																
Yâsîn Suresi (3. sayfa)																
Yâsîn Suresi (4. sayfa)																
Yâsîn Suresi (5. sayfa)																
Yâsîn Suresi (6. sayfa)																
Âl-i İmrân Suresi (189-194) Ayetler																

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an'ın temel amaçlarından biri değildir?

A) İnsanın doğru inancı bulmasını sağlamak
B) İnsana tarihî bilgiler vermek
C) İnsanı doğru davranışlar yapmaya yönlendirmek
D) İnsana; Allah, evren ve varlıklarla ilgili doğru bilgi vermek
E) İnsanı yanlış inanç ve davranışlardan uzak tutmak

2. Aşağıdakilerden hangisi Kur'an'ın doğru bilgi, doğru inanç ve doğru davranışı oluşturmak için izlediği yollardan değildir?

A) Doğru davranış ve doğru inanç sahibi insanların özelliklerini açıklar.
B) İnsanlara doğru inancı zorla kabul ettirir.
C) Yanlış davranışlarda bulunanların acı sonlarını haber verir.
D) İnsan aklına ve iradesine rehberlik yapar.
E) Kur'an, örnek insan ve toplumlardan örnekler verir.

3. "Kesin ve apaçık delil" anlamına gelen ve Peygamber Efendimizin müşrikler ile ehl-i kitabı içine düştükleri inkârdan kurtarmak üzere gönderilmiş apaçık bir delil olduğunu bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnşirâh Suresi
B) Alak Suresi
C) Duhâ Suresi
D) Zilzâl Suresi
E) Beyyine Suresi

4. Nefes nefese koşan atlara yeminle başlayan ve inkârcı insanın Allah'a (c.c.) karşı nankörlüğünü vurgulayan sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tîn Suresi
B) Zilzâl Suresi
C) Âdiyât Suresi
D) Kâri'a Suresi
E) Bakara Suresi

5. Kutsal mekânlara yemin ettikten sonra insanın en güzel biçimde yaratıldığını bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tîn Suresi
B) Yâsîn Suresi
C) Duhâ Suresi
D) Nebe' Suresi
E) Âl-i İmrân Suresi

6. Her zorlukla beraber bir kolaylığın olduğunu bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kâri'a Suresi
B) İnşirâh Suresi
C) Âdiyât Suresi
D) Alak Suresi
E) Yâsîn Suresi

7. “Deprem” anlamına gelen ve insanın yaptığı en küçük iyilik veya kötülüğün karşılığını mutlaka göreceğini bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Duhâ Suresi
B) İnşirâh Suresi
C) Zilzâl Suresi
D) Alak Suresi
E) Beyyine Suresi

8. Kıyameti “yürekleri hoplatan büyük felâket” olarak nitelendirerek insanların kelebekler gibi sağa sola savrulacağını bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) İnşirâh Suresi
B) Alak Suresi
C) Âdiyât Suresi
D) Yâsîn Suresi
E) Kâri’a Suresi

9. “Oku!” emriyle başlayan ve insanın bir embriyodan yaratıldığını bildiren sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Beyyine Suresi
B) İnşirâh Suresi
C) Duhâ Suresi
D) Alak Suresi
E) Zilzâl Suresi

10. Peygamberimizin “Kur’an’ın kalbi” olarak nitelendirdiği sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Nebe’ Suresi
B) Beyyine Suresi
C) Alak Suresi
D) Duhâ Suresi
E) Yâsîn Suresi

C. Aşağıdaki ayetlerde boş bırakılan yerleri ezberden okuyarak tamamlayınız.

1. اِلَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا .... فَلَهُمْ اَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍۜ

2. وَمَٓا اُمِرُوٓا .... وَيُقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوا الزَّكٰوةَ وَذٰلِكَ دٖينُ الْقَيِّمَةِۜ

3. رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ .... لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًاۚ

4. وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌۜ .... لَا تَشْعُرُونَ

5. وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ اَيْدٖيهِمْ سَدًّا .... فَاَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

6. قَالُوا طَٓائِرُكُمْ مَعَكُمْۜ .... بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ

7. وَنُفِخَ فِي الصُّورِ .... اِلٰى رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ

8. لِيُنْذِرَ... وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

9. اَلَّذِينَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌۙ.. رَاجِعُونَۜ

10. اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ
.... سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

D. Aşağıdaki ayet meallerinin geçtiği sureleri ve ayet numaralarını bularak meallerde boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz.

(ahiret, gaflet, diriltme, güneş, ay, ırmak, tevhid, şirk, korku, umut, azap, rahmet, toprak, cehennem, cennet)

1. “Hâlbuki onlara, ...uzak olarak yalnız Allah’a ibadet etmeleri, namazı hakkıyla kılmaları, zekâtı vermeleri emredilmişti. İşte sağlam, dosdoğru din budur.”(................. suresi, ... ayet.)

2. “Rableri katında onların ödülleri, içlerinden ....akan Adn cennetleridir. Orada sürekli kalacaklardır.” (................. suresi, ... ayet.)

3. **“**Şüphesiz........................ bir gözetleme yeridir; azgınlar için, içinde çağlar boyu kalacakları bir dönüş yeridir.” (................. suresi, ... ayet.)

4. “Kafirlere şöyle denilir: ‘Şimdi tadın. Artık bundan sonra yalnızca ....artıracağız.’” (................. suresi, ... ayet.)

5. **“**Sen de ataları uyarılmamış, kendileri de ....içinde kalmış bir toplumu uyarasın diye gönderildin.” (................. suresi, ... ayet.)

6. “......................bitirdiklerini, kendilerini ve daha bilmedikleri nice şeyleri çift çift yaratan Allah yücedir, her türlü noksandan münezzehtir!” (................. suresi, ... ayet.)

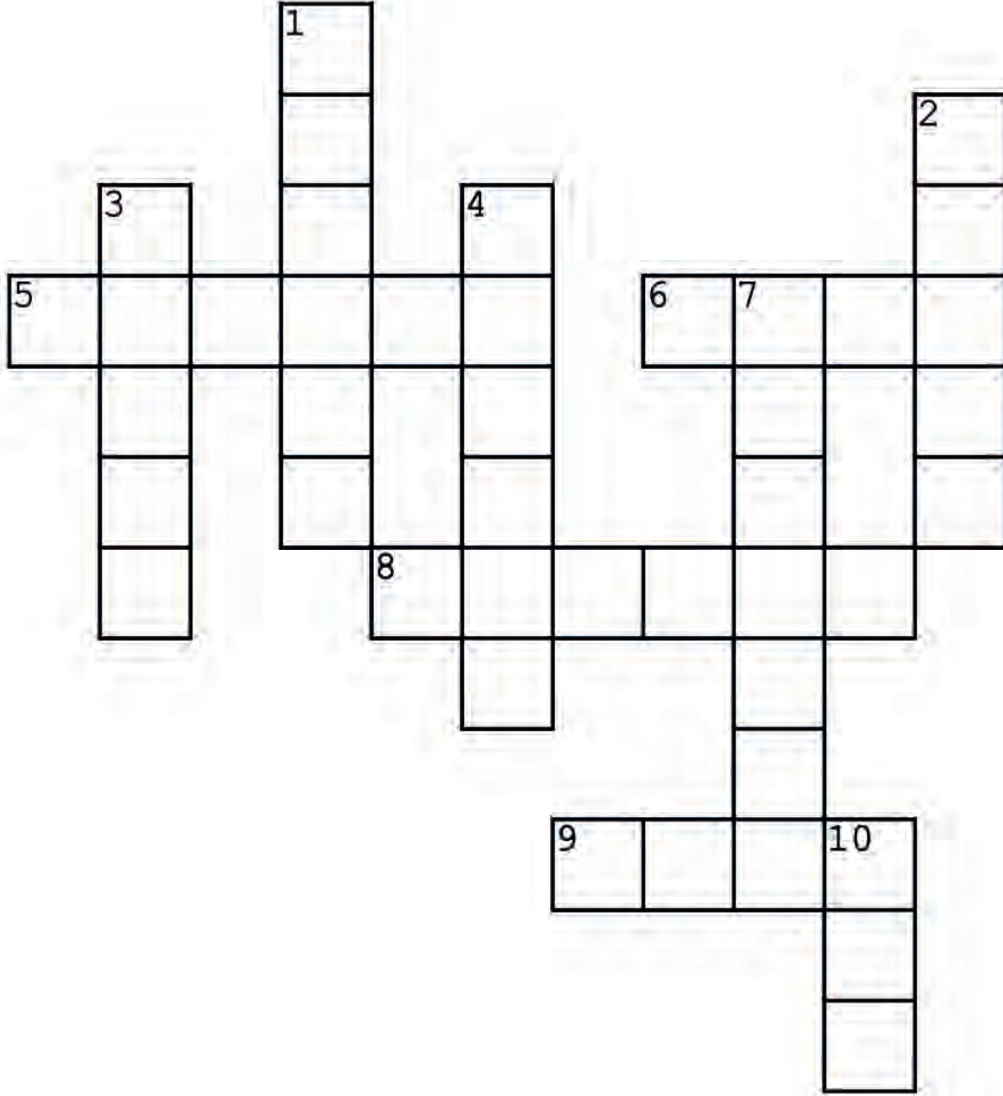
7. “...............de kendisi için belirlenen bir yörüngede akar gider. Bu güçlü ve her şeyi bilen Allah’ın kanunudur.” (................. suresi, ... ayet.)

8. “Andolsun ki sizi biraz ....ve açlıkla, bir de mallar, canlar ve ürünlerden eksilterek deneriz. Sabredenleri müjdele.” (................. suresi, ... ayet.)

9. “Kabirlerdekiler .... dışarı atıldığı ve kalplerde gizlenenler ortaya çıkarıldığı zaman, insan hâlinin ne olacağını düşünmez mi?” (................. suresi, ... ayet.)

10. “Rabb'imiz! Peygamberlerin aracılığı ile bize vadettiklerini ver bize, ...günü bizi rezil etme. Şüphesiz sen, vadinden dönmezsin.” (................. suresi, ... ayet.)

E. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1. Kur'an'da Nebe suresinde Yüce Allah'ın bizler için yarattığı geceyi benzettiği şey.

2. Bakara suresi, 153-157. ayetlerinde Yüce Allah'ın kendisiyle imtihan ettiği şeylerden birisi.

3. Kur'an'ın kalbi olarak tanımlanan sure.

4 . Kur'an'da geçen "zilzâl" kelimesinin anlamlarından birisi.

5. Kâri'a gününde 'tartıları hafif gelenin varacağı yer.

6. "Biz Peygambere ....öğretmedik. Öğrettiğimiz, bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır. Diri olanları uyarsın diye" ayetlerinde Kur'an'ın benzetilmesi uygun olmayan şey.

7. "Gerçekten her zorlukla beraber bir kolaylık vardır" ayetinin olduğu sure.

8. Tîn suresinde Yüce Allah'ın üzerine yemin ettiği şeylerden biri.

9. Kur'an'da "kuşluk vakti" anlamına gelen bir kelime ve sure adı.

10. Beyyine suresinde adından bahsedilen içlerinden ırmaklar akan cennet.

4. ÜNİTE

YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER VE ANLAMLARI

(Besmele her hayrın başıdır.)

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nden, En'âm, A'râf, Enfâl, Tevbe, Lokman ve Fâtır sureleri ile ilgili maddeleri okuyunuz ve öğrendiklerinizi sınıfınızda paylaşınız.
2. En'âm, A'râf, Enfâl, Tevbe, Lokman ve Fâtır surelerinin meallerini ilgili sureleri yüzünden okumaya başlamadan önce Türkçe bir mealden okuyunuz.
3. "En'âm, A'râf, Enfâl, Tevbe, Lokman ve Fâtır surelerinde ele alınan ana konuları bu sureleri okumaya geçmeden önce araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. Lokman suresinde yer alan öğütlerle ilgili bir sunum hazırlayınız.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَٓابَّةٍ وَلٰكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّىۚ فَاِذَا جَٓاءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِه۪ بَصٖيرًا ٤٥

BİRBİRİMİZİ DİNLEYELİM

Bir arkadaşınızın yüzünden okuduğu bölümü dikkatle takip ediniz. Yapılan okuma ve tecvid hatalarını not alınız. Arkadaşınızın okuması bittikten sonra bu hatalar üzerinde konuşunuz.

BİRBİRİMİZİ GELİŞTİRELİM

Sınıfınızda birkaç grup oluşturunuz. Yüzünden okunacak bölümleri grup arkadaşlarınıza okuyunuz. Birbirinizin hatalarını tespit edip düzelterek okuyuşunuzu geliştiriniz.

KENDİMİZİ GELİŞTİRELİM

Yüzünden okunacak her bir bölümü en az on defa okuyunuz. İlk ve son okuyuşlarınızın süresini kronometre ile belirleyerek bir çizelgeye kaydediniz. Okuyuş hızındaki gelişiminizi gözlemleyiniz.

هُوَ الَّذ۪ي جَعَلَكُمْ خَلَٓائِفَ فِي الْاَرْضِۜ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ
كُفْرُهُۜ وَلَا يَز۪يدُ الْكَافِر۪ينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًاۚ وَلَا يَز۪يدُ
الْكَافِر۪ينَ كُفْرُهُمْ اِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾ قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَٓاءَكُمُ الَّذ۪ينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ اَرُون۪ي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ
شِرْكٌ فِي السَّمٰوَاتِۚ اَمْ اٰتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُۚ بَلْ اِنْ
يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُولَاۚ وَلَئِنْ زَالَتَٓا اِنْ اَمْسَكَهُمَا مِنْ اَحَدٍ
مِنْ بَعْدِه۪ۜ اِنَّهُ كَانَ حَل۪يمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾ وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ
لَئِنْ جَٓاءَهُمْ نَذ۪يرٌ لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى الْاُمَمِۚ فَلَمَّا جَٓاءَهُمْ
نَذ۪يرٌ مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًاۙ ﴿٤٢﴾ اِسْتِكْبَارًا فِي الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِۜ
وَلَا يَح۪يقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِه۪ۜ فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا سُنَّتَ
الْاَوَّل۪ينَۚ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْد۪يلًاۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ
تَحْو۪يلًا ﴿٤٣﴾ اَوَلَمْ يَس۪يرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُٓوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةًۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهُ
مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوَاتِ وَلَا فِي الْاَرْضِۜ اِنَّهُ كَانَ عَل۪يمًا قَد۪يرًا ﴿٤٤﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ

وَالَّذٖٓى اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا
بَيْنَ يَدَيْهِؕ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبٖيرٌ بَصٖيرٌ ﴿٣١﴾ ثُمَّ اَوْرَثْنَا
الْكِتَابَ الَّذٖينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهٖۚ
وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِؕ ذٰلِكَ
هُوَ الْفَضْلُ الْكَبٖيرُؕ ﴿٣٢﴾ جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ
فٖيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًاۚ وَلِبَاسُهُمْ فٖيهَا حَرٖيرٌ ﴿٣٣﴾
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذٖٓى اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَؕ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ
شَكُورٌۙ ﴿٣٤﴾ اَلَّذٖٓى اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖۚ لَا يَمَسُّنَا
فٖيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فٖيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾ وَالَّذٖينَ كَفَرُوا
لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَۚ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ
مِنْ عَذَابِهَاؕ كَذٰلِكَ نَجْزٖى كُلَّ كَفُورٍۚ ﴿٣٦﴾ وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ
فٖيهَاۚ رَبَّنَٓا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذٖى كُنَّا نَعْمَلُؕ
اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فٖيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَٓاءَكُمُ
النَّذٖيرُؕ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمٖينَ مِنْ نَصٖيرٍ ﴿٣٧﴾ اِنَّ اللّٰهَ عَالِمُ
غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِؕ اِنَّهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

وَمَا يَسْتَوِى الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُۙ ﴿١٩﴾ وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُۙ ﴿٢٠﴾
وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُۚ ﴿٢١﴾ وَمَا يَسْتَوِى الْاَحْيَٓاءُ وَلَا الْاَمْوَاتُؕ
اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَٓاءُۚ وَمَٓا اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِى الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾
اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾ اِنَّٓا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًاؕ
وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾ وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ
كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۚ جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٦﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ
مَٓاءًۚ فَاَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهَاؕ وَمِنَ الْجِبَالِ
جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾
وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَٓابِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ كَذٰلِكَؕ اِنَّمَا
يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُاؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٨﴾
اِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَۙ ﴿٢٩﴾ لِيُوَفِّيَهُمْ
اُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِؕ اِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٠﴾

وَالَّذٖى

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَٓائِغٌ شَرَابُهُ وَهٰذَا
مِلْحٌ اُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَاْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ
حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا
مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ
يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّى ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ
وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾
اِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَٓاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا
لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ
مِثْلُ خَبِيرٍ ﴿١٤﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَٓاءُ اِلَى اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾ اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾
وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى
وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ
ذَا قُرْبٰى اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا
الصَّلٰوةَ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ
الْاُمُورُ ﴿٤﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَاۘ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٥﴾ اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ
فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّاۜ اِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ اَصْحَابِ السَّعِيرِۜ ﴿٦﴾
اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌۜ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾ اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُٓوءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًاۜ
فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَٓاءُ وَيَهْدٖي مَنْ يَشَٓاءُۘ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ
عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾ وَاللّٰهُ الَّذٖٓي اَرْسَلَ
الرِّيَاحَ فَتُثٖيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ اِلٰى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ
بَعْدَ مَوْتِهَاۜ كَذٰلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾ مَنْ كَانَ يُرٖيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ
جَمٖيعًاۜ اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُۜ وَالَّذٖينَ
يَمْكُرُونَ السَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدٖيدٌۜ وَمَكْرُ اُو۬لٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ ﴿١٠﴾
وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ اَزْوَاجًاۜ
وَمَا تَحْمِلُ مِنْ اُنْثٰى وَلَا تَضَعُ اِلَّا بِعِلْمِهٖۜ وَمَا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ
وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖٓ اِلَّا فٖي كِتَابٍۜ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسٖيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي

YARIŞALIM

Gruplara ayrılarak yüzünden okuduğunuz bölümdeki tecvid kurallarını bulunuz. Hangi grubun daha çok tecvid kuralı olduğunu belirleyiniz.

TECVİDLERİ BULALIM

Fâtır suresini interaktif öğretim materyallerinden ya da öğretmeninizden dinleyiniz. Suredeki tecvidleri bularak sureyi tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

٤٣٣ اَلْجُزْءُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُو۬ل۪ٓي
اَجْنِحَةٍ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَۜ يَز۪يدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَٓاءُۜ اِنَّ اللّٰهَ
عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ١ مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ
لَهَاۚ وَمَا يُمْسِكْۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِه۪ۜ وَهُوَ الْعَز۪يزُ الْحَك۪يمُ ٢
يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْۜ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ
يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۘ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ٣

Ebru Çalışması: Cennet ve çiçek (İzzettin Yılmaz BAŞKAR)

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرٖٓى اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى وَاَنَّ اللّٰهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبٖيرٌ ﴿٢٩﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبٖيرُ ﴿٣٠﴾ اَلَمْ تَرَ اَنَّ الْفُلْكَ
تَجْرٖى فِى الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللّٰهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ اٰيَاتِهٖ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ
لَاٰيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾ وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا
اللّٰهَ مُخْلِصٖينَ لَهُ الدّٖينَ فَلَمَّا نَجّٰيهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيَاتِنَٓا اِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا
رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزٖى وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهٖ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ
عَنْ وَالِدِهٖ شَيْـًٔا اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُورُ ﴿٣٣﴾ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِى الْاَرْحَامِ وَمَا تَدْرٖى نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ
غَدًا وَمَا تَدْرٖى نَفْسٌ بِاَىِّ اَرْضٍ تَمُوتُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ خَبٖيرٌ ﴿٣٤﴾

سُورَةُ السَّجْدَةِ مَكِّيَّةٌ
وَهِىَ ثَلَاثُونَ اٰيَةً

اَلَمْ تَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ
وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةًۜ وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ
فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾ وَاِذَا قِيلَ
لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَاۜ
اَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَنْ
يُسْلِمْ وَجْهَهُٓ اِلَى اللّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ
الْوُثْقٰىۜ وَاِلَى اللّٰهِ عَاقِبَةُ الْاُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ
كُفْرُهُۜ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُواۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾ نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ اِلٰى عَذَابٍ
غَلِيظٍ ﴿٢٤﴾ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ
اللّٰهُۜ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِۜ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ لِلّٰهِ مَا فِى
السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ اَنَّ مَا فِى
الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ
مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾ مَا خَلْقُكُمْ
وَلَا بَعْثُكُمْ اِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍۜ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِۜ وَمَنْ يَشْكُرْ فَاِنَّمَا
يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَم۪يدٌ ﴿١٢﴾ وَاِذْ قَالَ
لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِۜ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ
عَظ۪يمٌ ﴿١٣﴾ وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْنًا عَلٰى وَهْنٍ
وَفِصَالُهُ ف۪ي عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ ل۪ي وَلِوَالِدَيْكَۜ اِلَيَّ الْمَص۪يرُ ﴿١٤﴾
وَاِنْ جَاهَدَاكَ عَلٰٓى اَنْ تُشْرِكَ ب۪ي مَا لَيْسَ لَكَ بِه۪ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًاۘ وَاتَّبِعْ سَب۪يلَ مَنْ اَنَابَ
اِلَيَّۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾
يَا بُنَيَّ اِنَّهَٓا اِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ ف۪ي صَخْرَةٍ
اَوْ فِي السَّمٰوَاتِ اَوْ فِي الْاَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ لَط۪يفٌ
خَب۪يرٌ ﴿١٦﴾ يَا بُنَيَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَاْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلٰى مَٓا اَصَابَكَۜ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِۚ ﴿١٧﴾
وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًاۜ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍۚ ﴿١٨﴾ وَاقْصِدْ ف۪ي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ
مِنْ صَوْتِكَۜ اِنَّ اَنْكَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَم۪يرِ ﴿١٩﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تِلْكَ اٰيَاتُ الْكِتَابِ الْحَك۪يمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِن۪ينَ ﴿٣﴾
اَلَّذ۪ينَ يُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ
يُوقِنُونَ ﴿٤﴾ اُو۬لٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَر۪ي لَهْوَ الْحَد۪يثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُه۪ينٌ ﴿٦﴾ وَاِذَا
تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيَاتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ ف۪ٓي اُذُنَيْهِ
وَقْرًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَل۪يمٍ ﴿٧﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَهُمْ جَنَّاتُ النَّع۪يمِ ﴿٨﴾ خَالِد۪ينَ ف۪يهَا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا وَهُوَ الْعَز۪يزُ
الْحَك۪يمُ ﴿٩﴾ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِي الْاَرْضِ
رَوَاسِيَ اَنْ تَم۪يدَ بِكُمْ وَبَثَّ ف۪يهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَٓاءِ
مَٓاءً فَاَنْبَتْنَا ف۪يهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَر۪يمٍ ﴿١٠﴾ هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُون۪ي
مَاذَا خَلَقَ الَّذ۪ينَ مِنْ دُونِه۪ بَلِ الظَّالِمُونَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿١١﴾

Ebru Çalışması: Lafzatullah ve lale (İzzettin Yılmaz BAŞKAR)

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ
وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةًۜ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾
وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زَادَتْهُ
هٰذِهٖٓ اِيمَانًاۚ فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا فَزَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَهُمْ
يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ
رِجْسًا اِلٰى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ اَوَلَا يَرَوْنَ
اَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً اَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ
وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَاِذَا مَٓا اُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ
اِلٰى بَعْضٍۜ هَلْ يَرٰيكُمْ مِنْ اَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُواۜ صَرَفَ اللّٰهُ
قُلُوبَهُمْ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ
مِنْ اَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُ۫فٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُۘ
لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ
مِائَةٌ وَتِسْعُ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذ۪ينَ خُلِّفُواۜ حَتّٰٓى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّٓوا
اَنْ لَا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّٓا اِلَيْهِۜ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُواۜ
اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّح۪يمُ ﴿١١٨﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا
اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِق۪ينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِاَهْلِ الْمَد۪ينَةِ
وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ اَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللّٰهِ
وَلَا يَرْغَبُوا بِاَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِه۪ۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ لَا يُص۪يبُهُمْ
ظَمَاٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَؤُ۫نَ
مَوْطِئاً يَغ۪يظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَيْلاً
اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِه۪ عَمَلٌ صَالِحٌۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُض۪يعُ اَجْرَ
الْمُحْسِن۪ينَۙ ﴿١٢٠﴾ وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغ۪يرَةً وَلَا كَب۪يرَةً
وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِياً اِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَٓافَّةًۜ
فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَٓائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدّ۪ينِ
وَلِيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ اِذَا رَجَعُٓوا اِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

اَلتَّٓائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّٓائِحُونَ الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْاٰمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ ؕ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ١١٢
مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُٓوا اُو۫لِي قُرْبٰى مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ
اَصْحَابُ الْجَح۪يمِ ١١٣ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰه۪يمَ
لِاَب۪يهِ اِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَٓا اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُٓ اَنَّهُ
عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ؕ اِنَّ اِبْرٰه۪يمَ لَاَوَّاهٌ حَل۪يمٌ ١١٤ وَمَا
كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ اِذْ هَدٰيهُمْ حَتّٰى يُبَيِّنَ
لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ١١٥ اِنَّ اللّٰهَ
لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ؕ يُحْي۪ وَيُم۪يتُ ؕ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ ١١٦ لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ
عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِر۪ينَ وَالْاَنْصَارِ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوهُ
ف۪ي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَز۪يغُ قُلُوبُ
فَر۪يقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّهُ بِهِمْ رَؤُ۫فٌ رَح۪يمٌ ۙ ١١٧

وَعَلَى الثَّلٰثَةِ

وَالَّذٖينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرٖيقًا بَيْنَ
الْمُؤْمِنٖينَ وَاِرْصَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ ط
وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَٓا اِلَّا الْحُسْنٰى ط وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمْ فٖيهِ اَبَدًا ط لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى
مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فٖيهِ ط فٖيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ
اَنْ يَتَطَهَّرُوا ط وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرٖينَ ﴿١٠٨﴾ اَفَمَنْ اَسَّسَ
بُنْيَانَهُ عَلٰى تَقْوٰى مِنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَّسَ
بُنْيَانَهُ عَلٰى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهٖ فٖى نَارِ جَهَنَّمَ ط
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ
الَّذٖى بَنَوْا رٖيبَةً فٖى قُلُوبِهِمْ اِلَّٓا اَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ط
وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ حَكٖيمٌ ع ﴿١١٠﴾ اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنٖينَ
اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ط يُقَاتِلُونَ فٖى سَبٖيلِ
اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى التَّوْرٰيةِ
وَالْاِنْجٖيلِ وَالْقُرْاٰنِ ط وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذٖى بَايَعْتُمْ بِهٖ ط وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظٖيمُ ﴿١١١﴾

وَالسَّابِقُونَ الْاَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِينَ
اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسَانٍۙ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْاَعْرَابِ مُنَافِقُونَۜ وَمِنْ اَهْلِ
الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْۜ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْۜ سَنُعَذِّبُهُمْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيمٍۚ ﴿١٠١﴾ وَاٰخَرُونَ اعْتَرَفُوا
بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَاٰخَرَ سَيِّئًاۜ عَسَى اللّٰهُ
اَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ
صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْۜ اِنَّ صَلٰوتَكَ
سَكَنٌ لَهُمْۜ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ
هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَاَنَّ اللّٰهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللّٰهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَۜ وَسَتُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَۚ ﴿١٠٥﴾ وَاٰخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِاَمْرِ
اللّٰهِ اِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَاِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْۜ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَعْتَذِرُونَ اِلَيْكُمْ اِذَا رَجَعْتُمْ اِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا
لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّاَنَا اللّٰهُ مِنْ اَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللّٰهُ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلٰى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ
لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَاَعْرِضُوا
عَنْهُمْ اِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاِنْ تَرْضَوْا
عَنْهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَرْضٰى عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾
اَلْاَعْرَابُ اَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَاَجْدَرُ اَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ
مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾
وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾
وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ
مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ اَلَا اِنَّهَا قُرْبَةٌ
لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فٖى رَحْمَتِهٖ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلٰى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾ لٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ
جَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْۜ وَاُولٰٓئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُۘ
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِد۪ينَ ف۪يهَاۜ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظ۪يمُ ﴿٨٩﴾
وَجَٓاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذ۪ينَ
كَذَبُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ سَيُص۪يبُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ
عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٩٠﴾ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَٓاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضٰى
وَلَا عَلَى الَّذ۪ينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ اِذَا نَصَحُوا
لِلّٰهِ وَرَسُولِه۪ۜ مَا عَلَى الْمُحْسِن۪ينَ مِنْ سَب۪يلٍۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ
رَح۪يمٌۙ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذ۪ينَ اِذَا مَٓا اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَٓا اَجِدُ
مَٓا اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِۖ تَوَلَّوْا وَاَعْيُنُهُمْ تَف۪يضُ مِنَ الدَّمْعِ
حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَۜ ﴿٩٢﴾ اِنَّمَا السَّب۪يلُ عَلَى الَّذ۪ينَ
يَسْتَاْذِنُونَكَ وَهُمْ اَغْنِيَٓاءُۚ رَضُوا بِاَنْ يَكُونُوا مَعَ
الْخَوَالِفِۙ وَطَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

يَعْتَذِرُونَ

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْۜ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعٖينَ مَرَّةً
فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖۜ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقٖينَ ﴿٨٠﴾ فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ
خِلَافَ رَسُولِ اللّٰهِ وَكَرِهُوا اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ
فٖي سَبٖيلِ اللّٰهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّۜ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ اَشَدُّ
حَرًّاۜ لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾ فَلْيَضْحَكُوا قَلٖيلًا وَلْيَبْكُوا كَثٖيرًاۚ
جَزَٓاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾ فَاِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ اِلٰى طَٓائِفَةٍ
مِنْهُمْ فَاسْتَاْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ اَبَدًا
وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّاۜ اِنَّكُمْ رَضٖيتُمْ بِالْقُعُودِ اَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفٖينَ ﴿٨٣﴾ وَلَا تُصَلِّ عَلٰٓى اَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ اَبَدًا
وَلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖۜ اِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَمَاتُوا وَهُمْ
فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾ وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْۜ اِنَّمَا يُرٖيدُ اللّٰهُ
اَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾ وَاِذَٓا
اُنْزِلَتْ سُورَةٌ اَنْ اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَاْذَنَكَ
اُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدٖينَ ﴿٨٦﴾
قصر

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْۜ
وَمَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُۜ وَبِئْسَ الْمَص۪يرُ ﴿٧٣﴾ يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ
مَا قَالُواۜ وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ
وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُواۚ وَمَا نَقَمُٓوا اِلَّٓا اَنْ اَغْنٰيهُمُ اللّٰهُ
وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِه۪ۚ فَاِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْۚ وَاِنْ
يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ عَذَابًا اَل۪يمًا فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ
وَمَا لَهُمْ فِي الْاَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ ﴿٧٤﴾ وَمِنْهُمْ
مَنْ عَاهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰينَا مِنْ فَضْلِه۪ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ
مِنَ الصَّالِح۪ينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّٓا اٰتٰيهُمْ مِنْ فَضْلِه۪ بَخِلُوا بِه۪
وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ فَاَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا ف۪ي قُلُوبِهِمْ
اِلٰى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَٓا اَخْلَفُوا اللّٰهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا
يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوٰيهُمْ
وَاَنَّ اللّٰهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِۚ ﴿٧٨﴾ اَلَّذ۪ينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّع۪ينَ
مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذ۪ينَ لَا يَجِدُونَ اِلَّا جُهْدَهُمْ
فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْۜ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْۘ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٧٩﴾

اِسْتَغْفِرْ

كَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُٓوا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَاَكْثَرَ اَمْوَالًا
وَاَوْلَادًاۜ فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَاقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلَاقِكُمْ
كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَاقِهِمْ وَخُضْتُمْ
كَالَّذ۪ي خَاضُواۜ اُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِۚ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾ اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَاُ
الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرٰه۪يمَ
وَاَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِۜ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِۚ
فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ
﴿٧٠﴾ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۢ
يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُق۪يمُونَ
الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَيُط۪يعُونَ اللّٰهَ وَرَسُولَهُۜ اُو۬لٰٓئِكَ
سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُۜ اِنَّ اللّٰهَ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿٧١﴾ وَعَدَ اللّٰهُ
الْمُؤْمِن۪ينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْر۪ي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ
خَالِد۪ينَ ف۪يهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً ف۪ي جَنَّاتِ عَدْنٍۜ
وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِ اَكْبَرُۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظ۪يمُ ﴿٧٢﴾

يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْۚ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُٓ اَحَقُّ
اَنْ يُرْضُوهُ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾ اَلَمْ يَعْلَمُٓوا اَنَّهُ
مَنْ يُحَادِدِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ فَاَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَاۜ
ذٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ اَنْ تُنَزَّلَ
عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْۜ قُلِ اسْتَهْزِؤُاۚ
اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ مَا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ
لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُۜ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيَاتِهِ
وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِؤُنَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ
بَعْدَ اِيمَانِكُمْۜ اِنْ نَعْفُ عَنْ طَٓائِفَةٍ مِنْكُمْ
نُعَذِّبْ طَٓائِفَةً بِاَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾ اَلْمُنَافِقُونَ
وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍۢ يَاْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ اَيْدِيَهُمْۜ نَسُوا اللّٰهَ
فَنَسِيَهُمْۜ اِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾ وَعَدَ اللّٰهُ
الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ
فِيهَاۜ هِيَ حَسْبُهُمْۚ وَلَعَنَهُمُ اللّٰهُۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌۙ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ

فَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْۜ اِنَّمَا يُر۪يدُ اللّٰهُ
لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ
كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾ وَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْۜ وَمَا هُمْ
مِنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَـًٔا
اَوْ مَغَارَاتٍ اَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾
وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِۚ فَاِنْ اُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا
وَاِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَٓا اِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَوْ اَنَّهُمْ رَضُوا
مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ سَيُؤْت۪ينَا اللّٰهُ
مِنْ فَضْلِه۪ وَرَسُولُهُٓۙ اِنَّٓا اِلَى اللّٰهِ رَاغِبُونَ۟ ﴿٥٩﴾ اِنَّمَا
الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَٓاءِ وَالْمَسَاك۪ينِ وَالْعَامِل۪ينَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِم۪ينَ وَف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ
وَابْنِ السَّب۪يلِۜ فَر۪يضَةً مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ ﴿٦٠﴾
وَمِنْهُمُ الَّذ۪ينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌۜ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ
لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِن۪ينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا
مِنْكُمْۜ وَالَّذ۪ينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ ﴿٦١﴾

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْاُمُورَ
حَتّٰى جَٓاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ اَمْرُ اللّٰهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾
وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لٖى وَلَا تَفْتِنّٖیۜ اَلَا فِى الْفِتْنَةِ
سَقَطُواۜ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحٖيطَةٌ بِالْكَافِرٖينَ ﴿٤٩﴾
اِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْۚ وَاِنْ تُصِبْكَ مُصٖيبَةٌ يَقُولُوا
قَدْ اَخَذْنَٓا اَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾
قُلْ لَنْ يُصٖيبَنَٓا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَنَاۚ هُوَ مَوْلٰينَاۚ
وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ
بِنَٓا اِلَّٓا اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِۜ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ
اَنْ يُصٖيبَكُمُ اللّٰهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهٖٓ اَوْ بِاَيْدٖينَاۘ
فَتَرَبَّصُٓوا اِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾ قُلْ اَنْفِقُوا
طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْۜ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فَاسِقٖينَ ﴿٥٣﴾ وَمَا مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ
اِلَّٓا اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللّٰهِ وَبِرَسُولِهٖ وَلَا يَاْتُونَ الصَّلٰوةَ
اِلَّا وَهُمْ كُسَالٰى وَلَا يُنْفِقُونَ اِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

فَلَا تُعْجِبْكَ

اِنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ
فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾
لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلٰكِنْ
بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا
لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾ عَفَا اللّٰهُ عَنْكَ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّٰى يَتَبَيَّنَ
لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾ لَا يَسْتَاْذِنُكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اَنْ يُجَاهِدُوا بِاَمْوَالِهِمْ
وَاَنْفُسِهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾ اِنَّمَا يَسْتَاْذِنُكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ
فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَوْ اَرَادُوا الْخُرُوجَ لَاَعَدُّوا
لَهُ عُدَّةً وَلٰكِنْ كَرِهَ اللّٰهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ
اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾ لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ
اِلَّا خَبَالًا وَلَاَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ
وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

اِنَّمَا النَّس۪ٓيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذ۪ينَ
كَفَرُوا يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِؤُا
عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللّٰهُۜ زُيِّنَ لَهُمْ
سُٓوءُ اَعْمَالِهِمْۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِر۪ينَ ﴿٣٧﴾
يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا ق۪يلَ لَكُمُ
انْفِرُوا ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِۜ اَرَض۪يتُمْ
بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَل۪يلٌ ﴿٣٨﴾ اِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ
عَذَابًا اَل۪يمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْـًٔاۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿٣٩﴾ اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ
نَصَرَهُ اللّٰهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ
اِذْ هُمَا فِي الْغَارِ اِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِه۪ لَا تَحْزَنْ اِنَّ
اللّٰهَ مَعَنَاۚ فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَك۪ينَتَهُ عَلَيْهِ وَاَيَّدَهُ بِجُنُودٍ
لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا السُّفْلٰىۜ
وَكَلِمَةُ اللّٰهِ هِيَ الْعُلْيَاۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿٤٠﴾

اِنْفِرُوا

يُرِيدُونَ اَنْ يُطْفِؤُا نُورَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَيَاْبَى اللّٰهُ
اِلَّٓا اَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾ هُوَ الَّذٖٓى
اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدٖينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدّٖينِ
كُلِّهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا
اِنَّ كَثٖيرًا مِنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُونَ اَمْوَالَ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ وَالَّذٖينَ
يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُونَهَا فٖى سَبٖيلِ
اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلٖيمٍ ﴿٣٤﴾ يَوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فٖى نَارِ
جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ
هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللّٰهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فٖى كِتَابِ اللّٰهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ
مِنْهَٓا اَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذٰلِكَ الدّٖينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا
فٖيهِنَّ اَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكٖينَ كَٓافَّةً كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ كَٓافَّةً وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقٖينَ ﴿٣٦﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ
وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٢٧﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِنَّمَا
الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ
عَامِهِمْ هٰذَاۚ وَاِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْن۪يكُمُ
اللّٰهُ مِنْ فَضْلِه۪ٓ اِنْ شَٓاءَۜ اِنَّ اللّٰهَ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ ﴿٢٨﴾
قَاتِلُوا الَّذ۪ينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَد۪ينُونَ
د۪ينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ۠ ﴿٢٩﴾ وَقَالَتِ الْيَهُودُ
عُزَيْرٌۨ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَس۪يحُ ابْنُ
اللّٰهِۜ ذٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِاَفْوَاهِهِمْۚ يُضَاهِؤُ۫نَ قَوْلَ الَّذ۪ينَ
كَفَرُوا مِنْ قَبْلُۜ قَاتَلَهُمُ اللّٰهُۘ اَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٣٠﴾
اِتَّخَذُٓوا اَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَالْمَس۪يحَ ابْنَ مَرْيَمَۚ وَمَٓا اُمِرُٓوا اِلَّا لِيَعْبُدُٓوا اِلٰهًا
وَاحِدًاۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

يُر۪يدُونَ

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا
نَعِيمٌ مُقِيمٌ ۙ ﴿٢١﴾ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا ۜ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٢٢﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوٓا اٰبَٓاءَكُمْ
وَاِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَٓاءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيمَانِ ۜ
وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ اِنْ كَانَ
اٰبَٓاؤُكُمْ وَاَبْنَٓاؤُكُمْ وَاِخْوَانُكُمْ وَاَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَاَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَٓا اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّٰهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ ۜ
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ
فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ
فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ
بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ۚ ﴿٢٥﴾ ثُمَّ اَنْزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ
عَلٰى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَاَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا
وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۜ وَذٰلِكَ جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

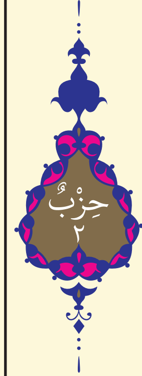
قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللّٰهُ بِاَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ
عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَۙ ﴿١٤﴾ وَيُذْهِبْ غَيْظَ
قُلُوبِهِمْۜ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾
اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ
وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلَا رَسُولِهٖ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةًۜ
وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ اَنْ يَعْمُرُوا
مَسَاجِدَ اللّٰهِ شَاهِدِينَ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِۜ اُو۬لٰٓئِكَ
حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْۚ وَفِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ اِنَّمَا يَعْمُرُ
مَسَاجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ
وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُو۬لٰٓئِكَ اَنْ يَكُونُوا
مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾ اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَٓاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِۜ
لَا يَسْتَوُ۫نَ عِنْدَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَۘ ﴿١٩﴾
اَلَّذِينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ
وَاَنْفُسِهِمْۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَٓائِزُونَ ﴿٢٠﴾

يُبَشِّرُهُمْ

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكٖينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ
رَسُولِهٖٓ اِلَّا الَّذٖينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۚ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقٖيمُوا لَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقٖينَ ٧
كَيْفَ وَاِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فٖيكُمْ
اِلًّا وَلَا ذِمَّةًۜ يُرْضُونَكُمْ بِاَفْوَاهِهِمْ وَتَاْبٰى قُلُوبُهُمْۚ
وَاَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَۚ ٨ اِشْتَرَوْا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
ثَمَنًا قَلٖيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبٖيلِهٖۜ اِنَّهُمْ سَٓاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ٩ لَا يَرْقُبُونَ فٖي مُؤْمِنٍ اِلًّا وَلَا ذِمَّةًۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ
هُمُ الْمُعْتَدُونَ ١٠ فَاِنْ تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ
فَاِخْوَانُكُمْ فِي الدّٖينِۜ وَنُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ١١
وَاِنْ نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا
فٖي دٖينِكُمْ فَقَاتِلُٓوا اَئِمَّةَ الْكُفْرِۙ اِنَّهُمْ لَٓا اَيْمَانَ لَهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ١٢ اَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُٓوا اَيْمَانَهُمْ
وَهَمُّوا بِاِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَؤُ۫كُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍۜ
اَتَخْشَوْنَهُمْۚ فَاللّٰهُ اَحَقُّ اَنْ تَخْشَوْهُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَ ١٣

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ
مِائَةٌ وَتِسْعٌ وَعِشْرُونَ اٰيَةً

بَرَٓاءَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ٓ اِلَى الَّذ۪ينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَۜ ﴿١﴾
فَس۪يحُوا فِي الْاَرْضِ اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي
اللّٰهِۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مُخْزِي الْكَافِر۪ينَ ﴿٢﴾ وَاَذَانٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ٓ
اِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْاَكْبَرِ اَنَّ اللّٰهَ بَر۪ٓيءٌ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَۙ وَرَسُولُهُۜ
فَاِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْۚ وَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُٓوا اَنَّكُمْ غَيْرُ
مُعْجِزِي اللّٰهِۜ وَبَشِّرِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ اَل۪يمٍۙ ﴿٣﴾ اِلَّا الَّذ۪ينَ
عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَاهِرُوا
عَلَيْكُمْ اَحَدًا فَاَتِمُّٓوا اِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ اِلٰى مُدَّتِهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ
الْمُتَّق۪ينَ ﴿٤﴾ فَاِذَا انْسَلَخَ الْاَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِك۪ينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍۚ فَاِنْ
تَابُوا وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ فَخَلُّوا سَب۪يلَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ
رَح۪يمٌ ﴿٥﴾ وَاِنْ اَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ اسْتَجَارَكَ فَاَجِرْهُ حَتّٰى يَسْمَعَ
كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ اَبْلِغْهُ مَاْمَنَهُۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَࣖ ﴿٦﴾

كَيْفَ

يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ ف۪ٓي اَيْد۪يكُمْ مِنَ الْاَسْرٰٓىۙ اِنْ يَعْلَمِ اللّٰهُ
ف۪ي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّٓا اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ
لَكُمْۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿٧٠﴾ وَاِنْ يُر۪يدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا
اللّٰهَ مِنْ قَبْلُ فَاَمْكَنَ مِنْهُمْۜ وَاللّٰهُ عَل۪يمٌ حَك۪يمٌ ﴿٧١﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ
وَالَّذ۪ينَ اٰوَوْا وَنَصَرُٓوا اُو۬لٰٓئِكَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۜ وَالَّذ۪ينَ
اٰمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتّٰى
يُهَاجِرُواۚ وَاِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدّ۪ينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ اِلَّا
عَلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ م۪يثَاقٌۜ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿٧٢﴾
وَالَّذ۪ينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ اَوْلِيَٓاءُ بَعْضٍۜ اِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ
فِي الْاَرْضِ وَفَسَادٌ كَب۪يرٌۜ ﴿٧٣﴾ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِ وَالَّذ۪ينَ اٰوَوْا وَنَصَرُٓوا اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّاۜ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَر۪يمٌ ﴿٧٤﴾ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَاُو۬لٰٓئِكَ مِنْكُمْۜ وَاُو۬لُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ
اَوْلٰى بِبَعْضٍ ف۪ي كِتَابِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿٧٥﴾

وَاِنْ يُر۪يدُٓوا اَنْ يَخْدَعُوكَ فَاِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُۜ هُوَ الَّذ۪ٓي اَيَّدَكَ
بِنَصْرِه۪ وَبِالْمُؤْمِن۪ينَۙ ﴿٦٢﴾ وَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْۜ لَوْ اَنْفَقْتَ
مَا فِي الْاَرْضِ جَم۪يعاً مَٓا اَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ اَلَّفَ
بَيْنَهُمْۜ اِنَّهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿٦٣﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ
اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ۟ ﴿٦٤﴾ يَٓا اَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِن۪ينَ
عَلَى الْقِتَالِۜ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا
مِائَتَيْنِۚ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُٓوا اَلْفاً مِنَ الَّذ۪ينَ
كَفَرُوا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾ اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ
وَعَلِمَ اَنَّ ف۪يكُمْ ضَعْفاًۜ فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ
يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِۚ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُٓوا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ
اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِر۪ينَ ﴿٦٦﴾ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَكُونَ لَهُٓ
اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِي الْاَرْضِۜ تُر۪يدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَاۗ وَاللّٰهُ
يُر۪يدُ الْاٰخِرَةَۜ وَاللّٰهُ عَز۪يزٌ حَك۪يمٌ ﴿٦٧﴾ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللّٰهِ
سَبَقَ لَمَسَّكُمْ ف۪يمَٓا اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظ۪يمٌ ﴿٦٨﴾ فَكُلُوا
مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالاً طَيِّباًۘ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ۟ ﴿٦٩﴾

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً اَنْعَمَهَا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى يُغَيِّرُوا
مَا بِاَنْفُسِهِمْۙ وَاَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌۙ ﴿٥٣﴾ كَدَاْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ
وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَاَغْرَقْنَٓا اٰلَ فِرْعَوْنَۚ وَكُلٌّ كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾ اِنَّ
شَرَّ الدَّوَٓابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَۚ ﴿٥٥﴾
اَلَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ
وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾ فَاِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ
مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾ وَاِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ
خِيَانَةً فَانْبِذْ اِلَيْهِمْ عَلٰى سَوَٓاءٍۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْخَٓائِنِينَ ﴿٥٨﴾
وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُواۜ اِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾
وَاَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ
تُرْهِبُونَ بِهٖ عَدُوَّ اللّٰهِ وَعَدُوَّكُمْ وَاٰخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْۚ
لَا تَعْلَمُونَهُمْۚ اَللّٰهُ يَعْلَمُهُمْۜ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
اللّٰهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾ وَاِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ
فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِۜ اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

وَاَطٖيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
رٖيحُكُمْ وَاصْبِرُوا اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرٖينَ ﴿٤٦﴾ وَلَا تَكُونُوا
كَالَّذٖينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَٓاءَ النَّاسِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحٖيطٌ ﴿٤٧﴾
وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنّٖى جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَٓاءَتِ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنّٖى بَرٖٓیءٌ مِنْكُمْ اِنّٖٓى اَرٰى
مَا لَا تَرَوْنَ اِنّٖٓى اَخَافُ اللّٰهَ وَاللّٰهُ شَدٖيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾ اِذْ يَقُولُ
الْمُنَافِقُونَ وَالَّذٖينَ فٖى قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هٰٓؤُلَٓاءِ دٖينُهُمْ
وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ ﴿٤٩﴾ وَلَوْ تَرٰٓى
اِذْ يَتَوَفَّى الَّذٖينَ كَفَرُوا الْمَلٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَاَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرٖيقِ ﴿٥٠﴾ ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ
اَيْدٖيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبٖيدِ ﴿٥١﴾ كَدَاْبِ
اٰلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذٖينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِىٌّ شَدٖيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

وَاعْلَمُٓوا اَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَاَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِي الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكٖينِ وَابْنِ السَّبٖيلِۙ
اِنْ كُنْتُمْ اٰمَنْتُمْ بِاللّٰهِ وَمَٓا اَنْزَلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ
يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٤١﴾ اِذْ اَنْتُمْ
بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوٰى وَالرَّكْبُ
اَسْفَلَ مِنْكُمْۜ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمٖيعَادِۙ
وَلٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًاۙ لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيٰي مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍۜ وَاِنَّ اللّٰهَ
لَسَمٖيعٌ عَلٖيمٌۙ ﴿٤٢﴾ اِذْ يُرٖيكَهُمُ اللّٰهُ فٖي مَنَامِكَ قَلٖيلًاۜ
وَلَوْ اَرٰيكَهُمْ كَثٖيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْاَمْرِ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ سَلَّمَۜ اِنَّهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾ وَاِذْ
يُرٖيكُمُوهُمْ اِذِ الْتَقَيْتُمْ فٖٓي اَعْيُنِكُمْ قَلٖيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ
فٖٓي اَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللّٰهُ اَمْرًا كَانَ مَفْعُولًاۜ وَاِلَى اللّٰهِ
تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٤٤﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا لَقٖيتُمْ فِئَةً
فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثٖيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَۚ ﴿٤٥﴾

وَمَا لَهُمْ اَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللّٰهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَمَا كَانُٓوا اَوْلِيَٓاءَهُۜ اِنْ اَوْلِيَٓاؤُهُٓ اِلَّا الْمُتَّقُونَ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ
عِنْدَ الْبَيْتِ اِلَّا مُكَٓاءً وَتَصْدِيَةًۜ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِۜ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ
تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَۜ وَالَّذِينَ كَفَرُٓوا
اِلٰى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَۙ ﴿٣٦﴾ لِيَمِيزَ اللّٰهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ
وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ عَلٰى بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا
فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَۜ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَۘ ﴿٣٧﴾ قُلْ
لِلَّذِينَ كَفَرُٓوا اِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَۚ وَاِنْ
يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾ وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى
لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلّٰهِۚ فَاِنِ انْتَهَوْا
فَاِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُٓوا
اَنَّ اللّٰهَ مَوْلٰيكُمْۜ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

وَاذْكُرُوٓا اِذْ اَنْتُمْ قَلٖيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْاَرْضِ تَخَافُونَ
اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَاٰوٰيكُمْ وَاَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهٖ
وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٢٦ يَٓا اَيُّهَا
الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَخُونُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوٓا اَمَانَاتِكُمْ
وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٢٧ وَاعْلَمُوٓا اَنَّمَٓا اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ
فِتْنَةٌ وَاَنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُٓ اَجْرٌ عَظٖيمٌ ٢٨ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا
اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ
سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظٖيمِ ٢٩
وَاِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذٖينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ اَوْ يَقْتُلُوكَ
اَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللّٰهُ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِرٖينَ ٣٠
وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَٓاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ
هٰذَٓا اِنْ هٰذَٓا اِلَّٓا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَ ٣١ وَاِذْ قَالُوا اللّٰهُمَّ اِنْ
كَانَ هٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَاَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ
السَّمَٓاءِ اَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ اَلٖيمٍ ٣٢ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُعَذِّبَهُمْ
وَاَنْتَ فٖيهِمْ وَمَا كَانَ اللّٰهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ٣٣

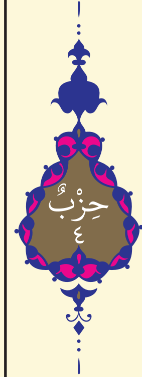
فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْۖ وَمَا رَمَيْتَ اِذْ رَمَيْتَ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰىۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَٓاءً حَسَنًاۜ
اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوهِنُ كَيْدِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٨﴾ اِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَٓاءَكُمُ الْفَتْحُۚ
وَاِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْۚ وَاِنْ تَعُودُوا نَعُدْۚ وَلَنْ
تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَلَوْ كَثُرَتْۙ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُٓوا اَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَلَا
تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُونَۚ ﴿٢٠﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا
سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾ اِنَّ شَرَّ الدَّوَٓابِّ عِنْدَ اللّٰهِ
الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾ وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيهِمْ
خَيْرًا لَاَسْمَعَهُمْۜ وَلَوْ اَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾
يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ اِذَا دَعَاكُمْ
لِمَا يُحْيِيكُمْۚ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ
وَاَنَّهُٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَٓاصَّةًۚ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَاذْكُرُٓوا

اِذْ تَسْتَغٖيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنّٖى مُمِدُّكُمْ
بِاَلْفٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرْدِفٖينَ ﴿٩﴾ وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى
وَلِتَطْمَئِنَّ بِهٖ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ
اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ ﴿١٠﴾ اِذْ يُغَشّٖيكُمُ النُّعَاسَ اَمَنَةً مِنْهُ
وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهٖ وَيُذْهِبَ
عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلٰى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ
بِهِ الْاَقْدَامَ ﴿١١﴾ اِذْ يُوحٖى رَبُّكَ اِلَى الْمَلٰٓئِكَةِ اَنّٖى مَعَكُمْ
فَثَبِّتُوا الَّذٖينَ اٰمَنُوا سَاُلْقٖى فٖى قُلُوبِ الَّذٖينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْاَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾
ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَٓاقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ
فَاِنَّ اللّٰهَ شَدٖيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَاَنَّ
لِلْكَافِرٖينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾ يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اِذَا لَقٖيتُمُ
الَّذٖينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْاَدْبَارَ ﴿١٥﴾ وَمَنْ يُوَلِّهِمْ
يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُٓ اِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ اَوْ مُتَحَيِّزًا اِلٰى فِئَةٍ فَقَدْ
بَٓاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰيهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصٖيرُ ﴿١٦﴾

سُورَةُ الْاَنْفَالِ مَدَنِيَّةٌ وَهِىَ
خَمْسٌ وَسَبْعُونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْاَنْفَالِۜ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُولِۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْۖ وَاَط۪يعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُٓ اِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِن۪ينَ ١ اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذ۪ينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهُ زَادَتْهُمْ ا۪يمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَۚ ٢
اَلَّذ۪ينَ يُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَۜ ٣ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ
الْمُؤْمِنُونَ حَقًّاۜ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَر۪يمٌۚ ٤
كَمَٓا اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّۖ وَاِنَّ فَر۪يقًا مِنَ الْمُؤْمِن۪ينَ
لَكَارِهُونَۙ ٥ يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَاَنَّمَا يُسَاقُونَ
اِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَۜ ٦ وَاِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ اِحْدَى الطَّٓائِفَتَيْنِ
اَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ اَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ
وَيُر۪يدُ اللّٰهُ اَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِه۪ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِر۪ينَۙ ٧
لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَۚ ٨

اِذْ تَسْتَغ۪يثُونَ

اِنَّ وَلِيِّيَ اللّٰهُ الَّذ۪ي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِح۪ينَ ﴿١٩٦﴾
وَالَّذ۪ينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِه۪ لَا يَسْتَط۪يعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَٓا
اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾ وَاِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَسْمَعُواۜ
وَتَرٰيهُمْ يَنْظُرُونَ اِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾ خُذِ الْعَفْوَ
وَاْمُرْ بِالْعُرْفِ وَاَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِل۪ينَ ﴿١٩٩﴾ وَاِمَّا يَنْزَغَنَّكَ
مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِۜ اِنَّهُ سَم۪يعٌ عَل۪يمٌ ﴿٢٠٠﴾
اِنَّ الَّذ۪ينَ اتَّقَوْا اِذَا مَسَّهُمْ طَٓائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
فَاِذَا هُمْ مُبْصِرُونَۚ ﴿٢٠١﴾ وَاِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ
لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾ وَاِذَا لَمْ تَاْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَاۜ قُلْ
اِنَّمَٓا اَتَّبِعُ مَا يُوحٰٓى اِلَيَّ مِنْ رَبّ۪يۚ هٰذَا بَصَٓائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ
وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾ وَاِذَا قُرِئَ الْقُرْاٰنُ
فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَاَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾ وَاذْكُرْ رَبَّكَ
ف۪ي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخ۪يفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِل۪ينَ ﴿٢٠٥﴾ اِنَّ الَّذ۪ينَ عِنْدَ رَبِّكَ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِه۪ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

قُلْ لَٓا اَمْلِكُ لِنَفْسٖى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُۜ وَلَوْ كُنْتُ
اَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِۚ وَمَا مَسَّنِىَ السُّٓوءُ اِنْ
اَنَا اِلَّا نَذٖيرٌ وَبَشٖيرٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾ هُوَ الَّذٖى خَلَقَكُمْ
مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ اِلَيْهَاۚ فَلَمَّا
تَغَشّٰيهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفٖيفًا فَمَرَّتْ بِهٖۚ فَلَمَّٓا اَثْقَلَتْ دَعَوَا
اللّٰهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ اٰتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرٖينَ ﴿١٨٩﴾ فَلَمَّٓا
اٰتٰيهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَٓاءَ فٖيمَٓا اٰتٰيهُمَاۚ فَتَعَالَى اللّٰهُ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾ اَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْـًٔا وَهُمْ يُخْلَقُونَۘ ﴿١٩١﴾
وَلَا يَسْتَطٖيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَٓا اَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٢﴾ وَاِنْ
تَدْعُوهُمْ اِلَى الْهُدٰى لَا يَتَّبِعُوكُمْۜ سَوَٓاءٌ عَلَيْكُمْ اَدَعَوْتُمُوهُمْ
اَمْ اَنْتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾ اِنَّ الَّذٖينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجٖيبُوا لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
صَادِقٖينَ ﴿١٩٤﴾ اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَاۘ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَبْطِشُونَ
بِهَاۘ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَاۘ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَسْمَعُونَ
بِهَاۜ قُلِ ادْعُوا شُرَكَٓاءَكُمْ ثُمَّ كٖيدُونِ فَلَا تُنْظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

اِنَّ

وَلَقَدْ ذَرَاْنَا لِجَهَنَّمَ كَثٖيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ
بِهَا وَلَهُمْ اَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ اٰذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا
اُولٰٓئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ١٧٩ وَلِلّٰهِ
الْاَسْمَٓاءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذٖينَ يُلْحِدُونَ فٖٓى اَسْمَٓائِهٖ
سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨٠ وَمِمَّنْ خَلَقْنَٓا اُمَّةٌ يَهْدُونَ
بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُونَ ١٨١ وَالَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ
مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ١٨٢ وَاُمْلٖى لَهُمْ اِنَّ كَيْدٖى مَتٖينٌ ١٨٣ اَوَلَمْ
يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذٖيرٌ مُبٖينٌ ١٨٤ اَوَلَمْ
يَنْظُرُوا فٖى مَلَكُوتِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ مِنْ شَيْءٍ
وَاَنْ عَسٰٓى اَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ فَبِاَيِّ حَدٖيثٍ بَعْدَهُ
يُؤْمِنُونَ ١٨٥ مَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَا هَادِىَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فٖى طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ١٨٦ يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰيهَا قُلْ اِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ رَبّٖى لَا يُجَلّٖيهَا لِوَقْتِهَٓا اِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِى السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ لَا تَاْتٖيكُمْ اِلَّا بَغْتَةً يَسْـَٔلُونَكَ كَاَنَّكَ حَفِىٌّ عَنْهَا قُلْ
اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللّٰهِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ١٨٧

وَاِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَاَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا اَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ
خُذُوا مَا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾ وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنٖى اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰى اَنْفُسِهِمْ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلٰى شَهِدْنَا
اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلٖينَ ﴿١٧٢﴾ اَوْ تَقُولُوا
اِنَّمَا اَشْرَكَ اٰبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ
اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾ وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ
وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾ وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ الَّذٖى اٰتَيْنَاهُ اٰيَاتِنَا
فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوٖينَ ﴿١٧٥﴾
وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلٰكِنَّهُ اَخْلَدَ اِلَى الْاَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوٰيهُ
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ اِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ اَوْ تَتْرُكْهُ
يَلْهَثْ ذٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا فَاقْصُصِ
الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾ سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذٖينَ
كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾ مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ
فَهُوَ الْمُهْتَدٖى وَمَنْ يُضْلِلْ فَاُولٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

وَلَقَدْ

وَاِذْ قَالَتْ اُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًاۙ اللّٰهُ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا شَد۪يدًاۜ قَالُوا مَعْذِرَةً اِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾
فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِه۪ٓ اَنْجَيْنَا الَّذ۪ينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّٓوءِ
وَاَخَذْنَا الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَ۪ٔيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾
فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِ۪ٔينَ ﴿١٦٦﴾
وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ مَنْ يَسُومُهُمْ
سُٓوءَ الْعَذَابِۜ اِنَّ رَبَّكَ لَسَر۪يعُ الْعِقَابِۚ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٦٧﴾
وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْاَرْضِ اُمَمًاۚ مِنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ
ذٰلِكَۘ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّـَٔاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾
فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَاْخُذُونَ
عَرَضَ هٰذَا الْاَدْنٰى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَاۚ وَاِنْ يَاْتِهِمْ عَرَضٌ
مِثْلُهُ يَاْخُذُوهُۜ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ م۪يثَاقُ الْكِتَابِ
اَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا ف۪يهِۜ وَالدَّارُ الْاٰخِرَةُ
خَيْرٌ لِلَّذ۪ينَ يَتَّقُونَۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾ وَالَّذ۪ينَ يُمَسِّكُونَ
بِالْكِتَابِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَۜ اِنَّا لَا نُض۪يعُ اَجْرَ الْمُصْلِح۪ينَ ﴿١٧٠﴾

وَقَطَّعْنَاهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًاۜ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى
مُوسٰٓى اِذِ اسْتَسْقٰيهُ قَوْمُهُٓ اَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَۚ
فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًاۜ قَدْ عَلِمَ كُلُّ
اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْۜ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوٰىۜ كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْۜ
وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُٓوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾
وَاِذْ ق۪يلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَغْفِرْ لَكُمْ خَط۪ٓيـَٔاتِكُمْۜ سَنَز۪يدُ الْمُحْسِن۪ينَ ﴿١٦١﴾
فَبَدَّلَ الَّذ۪ينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذ۪ى ق۪يلَ
لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَٓاءِ بِمَا
كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾ وَسْـَٔلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّت۪ى
كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِۢ اِذْ يَعْدُونَ فِى السَّبْتِ اِذْ
تَأْت۪يهِمْ ح۪يتَانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَۙ
لَا تَأْت۪يهِمْۚ كَذٰلِكَ نَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

وَاِذْ قَالَتْ

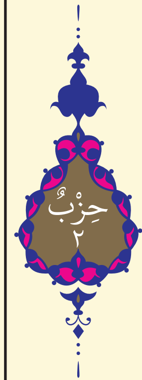
وَاكْتُبْ لَنَا فٖى هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ اِنَّا
هُدْنَٓا اِلَيْكَۜ قَالَ عَذَابٖٓى اُصٖيبُ بِهٖ مَنْ اَشَٓاءُۚ وَرَحْمَتٖى
وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍۜ فَسَاَكْتُبُهَا لِلَّذٖينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ وَالَّذٖينَ هُمْ بِاٰيَاتِنَا يُؤْمِنُونَۚ ﴿١٥٦﴾ اَلَّذٖينَ يَتَّبِعُونَ
الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْاُمِّيَّ الَّذٖى يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجٖيلِۘ يَاْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهٰيهُمْ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَٓائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلَالَ الَّتٖى كَانَتْ
عَلَيْهِمْۜ فَالَّذٖينَ اٰمَنُوا بِهٖ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا
النُّورَ الَّذٖٓى اُنْزِلَ مَعَهُٓۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٥٧﴾
قُلْ يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اِنّٖى رَسُولُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمٖيعًا
الَّذٖى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ
وَيُمٖيتُۖ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذٖى
يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهٖ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾
وَمِنْ قَوْمِ مُوسٰٓى اُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٩﴾

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسٰٓى اِلٰى قَوْمِهٖ غَضْبَانَ اَسِفًاۙ قَالَ بِئْسَمَا
خَلَفْتُمُونٖي مِنْ بَعْدٖيۚ اَعَجِلْتُمْ اَمْرَ رَبِّكُمْۚ وَاَلْقَى الْاَلْوَاحَ
وَاَخَذَ بِرَاْسِ اَخٖيهِ يَجُرُّهُٓ اِلَيْهِۜ قَالَ ابْنَ اُمَّ اِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونٖي
وَكَادُوا يَقْتُلُونَنٖيۘ فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْاَعْدَٓاءَ وَلَا تَجْعَلْنٖي مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمٖينَ ﴿١٥٠﴾ قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لٖي وَلِاَخٖي وَاَدْخِلْنَا
فٖي رَحْمَتِكَۘ وَاَنْتَ اَرْحَمُ الرَّاحِمٖينَ ﴿١٥١﴾ اِنَّ الَّذٖينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ
سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۜ وَكَذٰلِكَ
نَجْزِي الْمُفْتَرٖينَ ﴿١٥٢﴾ وَالَّذٖينَ عَمِلُوا السَّيِّـَٔاتِ ثُمَّ تَابُوا
مِنْ بَعْدِهَا وَاٰمَنُواۘ اِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٥٣﴾
وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ اَخَذَ الْاَلْوَاحَۚ وَفٖي نُسْخَتِهَا
هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذٖينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾ وَاخْتَارَ مُوسٰى
قَوْمَهُ سَبْعٖينَ رَجُلًا لِمٖيقَاتِنَاۚ فَلَمَّٓا اَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ
لَوْ شِئْتَ اَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَاِيَّايَۜ اَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَٓاءُ
مِنَّاۚ اِنْ هِيَ اِلَّا فِتْنَتُكَۜ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَٓاءُ وَتَهْدٖي مَنْ تَشَٓاءُۜ
اَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَاَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرٖينَ ﴿١٥٥﴾

وَاكْتُبْ

قَالَ يَا مُوسٰٓى اِنّ۪ي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَات۪ي
وَبِكَلَام۪يۘ فَخُذْ مَٓا اٰتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ ﴿١٤٤﴾
وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْاَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْص۪يلًا
لِكُلِّ شَيْءٍۚ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَاْمُرْ قَوْمَكَ يَاْخُذُوا بِاَحْسَنِهَاۜ
سَاُر۪يكُمْ دَارَ الْفَاسِق۪ينَ ﴿١٤٥﴾ سَاَصْرِفُ عَنْ اٰيَاتِيَ الَّذ۪ينَ
يَتَكَبَّرُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ
لَا يُؤْمِنُوا بِهَاۚ وَاِنْ يَرَوْا سَب۪يلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَب۪يلًاۚ
وَاِنْ يَرَوْا سَب۪يلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَب۪يلًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ
كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِل۪ينَ ﴿١٤٦﴾ وَالَّذ۪ينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِنَا وَلِقَٓاءِ الْاٰخِرَةِ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْۜ هَلْ يُجْزَوْنَ
اِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسٰى مِنْ بَعْدِه۪
مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌۜ اَلَمْ يَرَوْا اَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَا يَهْد۪يهِمْ سَب۪يلًاۢ اِتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِم۪ينَ ﴿١٤٨﴾ وَلَمَّا
سُقِطَ فٓي اَيْد۪يهِمْ وَرَاَوْا اَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّواۙ قَالُوا لَئِنْ
لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِر۪ينَ ﴿١٤٩﴾

وَجَاوَزْنَا بِبَنٖٓى اِسْرَٓائٖلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ
عَلٰٓى اَصْنَامٍ لَهُمْۚ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَٓا اِلٰهًا كَمَا
لَهُمْ اٰلِهَةٌۜ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾ اِنَّ هٰٓؤُلَٓاءِ مُتَبَّرٌ
مَا هُمْ فٖيهِ وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾ قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ
اَبْغٖيكُمْ اِلٰهًا وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمٖينَ ﴿١٤٠﴾ وَاِذْ
اَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُٓوءَ الْعَذَابِۚ
يُقَتِّلُونَ اَبْنَٓاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَٓاءَكُمْۜ وَفٖى ذٰلِكُمْ
بَلَٓاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظٖيمٌ ﴿١٤١﴾ وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثٖينَ لَيْلَةً
وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مٖيقَاتُ رَبِّهٖٓ اَرْبَعٖينَ لَيْلَةًۚ وَقَالَ
مُوسٰى لِاَخٖيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنٖى فٖى قَوْمٖى وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبٖيلَ الْمُفْسِدٖينَ ﴿١٤٢﴾ وَلَمَّا جَٓاءَ مُوسٰى لِمٖيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ
رَبُّهُۙ قَالَ رَبِّ اَرِنٖٓى اَنْظُرْ اِلَيْكَۜ قَالَ لَنْ تَرٰينٖى وَلٰكِنِ
انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرٰينٖىۚ فَلَمَّا
تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًاۚ فَلَمَّٓا
اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنٖينَ ﴿١٤٣﴾

قَالَ

فَاِذَا جَٓاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هٰذِهٖۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
يَطَّيَّرُوا بِمُوسٰى وَمَنْ مَعَهُۜ اَلَٓا اِنَّمَا طَٓائِرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾ وَقَالُوا مَهْمَا تَاْتِنَا بِهٖ
مِنْ اٰيَةٍ لِتَسْحَرَنَا بِهَاۙ فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾ فَاَرْسَلْنَا
عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ اٰيَاتٍ
مُفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾ وَلَمَّا
وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ
عِنْدَكَۚ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ
مَعَكَ بَنٖٓى اِسْرَٓائِلَۚ ﴿١٣٤﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ اِلٰٓى
اَجَلٍ هُمْ بَالِغُوهُ اِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿١٣٥﴾ فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ
فَاَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا
غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾ وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ
مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتٖى بَارَكْنَا فٖيهَاۜ وَتَمَّتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنٖٓى اِسْرَٓائِلَ بِمَا صَبَرُواۜ وَدَمَّرْنَا
مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٧﴾

قَالُٓوا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمٖينَۙ ﴿١٢١﴾ رَبِّ مُوسٰى وَهٰرُونَ ﴿١٢٢﴾ قَالَ
فِرْعَوْنُ اٰمَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْۚ اِنَّ هٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ
فِي الْمَدٖينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَٓا اَهْلَهَاۚ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾
لَاُقَطِّعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَاُصَلِّبَنَّكُمْ
اَجْمَعٖينَ ﴿١٢٤﴾ قَالُٓوا اِنَّٓا اِلٰى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَۚ ﴿١٢٥﴾ وَمَا تَنْقِمُ مِنَّٓا
اِلَّٓا اَنْ اٰمَنَّا بِاٰيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَٓاءَتْنَاۜ رَبَّنَٓا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
وَتَوَفَّنَا مُسْلِمٖينَ ﴿١٢٦﴾ وَقَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اَتَذَرُ
مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ وَيَذَرَكَ وَاٰلِهَتَكَۜ قَالَ
سَنُقَتِّلُ اَبْنَٓاءَهُمْ وَنَسْتَحْيٖ نِسَٓاءَهُمْۚ وَاِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾
قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعٖينُوا بِاللّٰهِ وَاصْبِرُواۚ اِنَّ الْاَرْضَ
لِلّٰهِۚ يُورِثُهَا مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ عِبَادِهٖۜ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقٖينَ ﴿١٢٨﴾
قَالُٓوا اُوذٖينَا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَاْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَاۜ قَالَ
عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ
فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾ وَلَقَدْ اَخَذْنَٓا اٰلَ
فِرْعَوْنَ بِالسِّنٖينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

فَاِذَا

حَقٖيقٌ عَلٰٓى اَنْ لَٓا اَقُولَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ
بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِىَ بَنٖٓى اِسْرَٓائٖلَ ﴿١٠٥﴾ قَالَ اِنْ
كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ فَاْتِ بِهَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقٖينَ ﴿١٠٦﴾
فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِىَ ثُعْبَانٌ مُبٖينٌ ﴿١٠٧﴾ وَنَزَعَ يَدَهُ فَاِذَا
هِىَ بَيْضَٓاءُ لِلنَّاظِرٖينَ ﴿١٠٨﴾ قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ
هٰذَا لَسَاحِرٌ عَلٖيمٌ ﴿١٠٩﴾ يُرٖيدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ اَرْضِكُمْ
فَمَاذَا تَاْمُرُونَ ﴿١١٠﴾ قَالُٓوا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِى الْمَدَٓائِنِ
حَاشِرٖينَ ﴿١١١﴾ يَاْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلٖيمٍ ﴿١١٢﴾ وَجَٓاءَ السَّحَرَةُ
فِرْعَوْنَ قَالُٓوا اِنَّ لَنَا لَاَجْرًا اِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبٖينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ
نَعَمْ وَاِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبٖينَ ﴿١١٤﴾ قَالُوا يَا مُوسٰٓى اِمَّٓا اَنْ تُلْقِىَ
وَاِمَّٓا اَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقٖينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ اَلْقُوا فَلَمَّٓا اَلْقَوْا
سَحَرُٓوا اَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَٓاؤُ بِسِحْرٍ عَظٖيمٍ ﴿١١٦﴾
وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰى مُوسٰٓى اَنْ اَلْقِ عَصَاكَ فَاِذَا هِىَ تَلْقَفُ
مَا يَاْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُوا
هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرٖينَ ﴿١١٩﴾ وَاُلْقِىَ السَّحَرَةُ سَاجِدٖينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُرٰٓى اٰمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ
مِنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ وَلٰكِنْ كَذَّبُوا فَاَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيَاتًا وَهُمْ نَٓائِمُونَ ﴿٩٧﴾ اَوَاَمِنَ اَهْلُ الْقُرٰٓى اَنْ يَأْتِيَهُمْ
بَأْسُنَا ضُحًى وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾ اَفَاَمِنُوا مَكْرَ اللّٰهِ فَلَا
يَأْمَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾ اَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذ۪ينَ
يَرِثُونَ الْاَرْضَ مِنْ بَعْدِ اَهْلِهَٓا اَنْ لَوْ نَشَٓاءُ اَصَبْنَاهُمْ
بِذُنُوبِهِمْ وَنَطْبَعُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾
تِلْكَ الْقُرٰى نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَٓائِهَا وَلَقَدْ جَٓاءَتْهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ
كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِ الْكَافِر۪ينَ ﴿١٠١﴾ وَمَا وَجَدْنَا
لِاَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَاِنْ وَجَدْنَٓا اَكْثَرَهُمْ لَفَاسِق۪ينَ ﴿١٠٢﴾
ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسٰى بِاٰيَاتِنَٓا اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۬ئِه۪
فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِد۪ينَ ﴿١٠٣﴾
وَقَالَ مُوسٰى يَا فِرْعَوْنُ اِنّ۪ى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَم۪ينَ ﴿١٠٤﴾

حَق۪يقٌ

قَالَ الْمَلَاُ الَّذ۪ينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِه۪ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ
وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَٓا اَوْ لَتَعُودُنَّ ف۪ي مِلَّتِنَاۜ قَالَ
اَوَلَوْ كُنَّا كَارِه۪ينَ ﴿٨٨﴾ قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اِنْ عُدْنَا ف۪ي
مِلَّتِكُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّٰينَا اللّٰهُ مِنْهَاۜ وَمَا يَكُونُ لَنَٓا اَنْ نَعُودَ
ف۪يهَٓا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ رَبُّنَاۜ وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ عَلَى اللّٰهِ
تَوَكَّلْنَاۜ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَاَنْتَ خَيْرُ
الْفَاتِح۪ينَ ﴿٨٩﴾ وَقَالَ الْمَلَاُ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِه۪ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ
شُعَيْبًا اِنَّكُمْ اِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿٩٠﴾ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا
ف۪ي دَارِهِمْ جَاثِم۪ينَۚ ﴿٩١﴾ اَلَّذ۪ينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَاَنْ لَمْ يَغْنَوْا ف۪يهَاۚ
اَلَّذ۪ينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِر۪ينَ ﴿٩٢﴾ فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ
يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَنَصَحْتُ لَكُمْۚ فَكَيْفَ
اٰسٰى عَلٰى قَوْمٍ كَافِر۪ينَ ﴿٩٣﴾ وَمَٓا اَرْسَلْنَا ف۪ي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ
اِلَّٓا اَخَذْنَٓا اَهْلَهَا بِالْبَأْسَٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ
بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
اٰبَٓاءَنَا الضَّرَّٓاءُ وَالسَّرَّٓاءُ فَاَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖٓ اِلَّٓا اَنْ قَالُٓوا اَخْرِجُوهُمْ مِنْ
قَرْيَتِكُمْۚ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾ فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُٓ
اِلَّا امْرَاَتَهُۘ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾ وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
مَطَرًاۜ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ۟ ﴿٨٤﴾
وَاِلٰى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ
مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا
النَّاسَ اَشْيَٓاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ
اِصْلَاحِهَاۜ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَۚ ﴿٨٥﴾
وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًاۚ وَاذْكُرُٓوا
اِذْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْۖ وَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾ وَاِنْ كَانَ طَٓائِفَةٌ مِنْكُمْ
اٰمَنُوا بِالَّذٓي اُرْسِلْتُ بِهٖ وَطَٓائِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا
حَتّٰى يَحْكُمَ اللّٰهُ بَيْنَنَاۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

قَالَ الْمَلَاُ

وَاذْكُرُٓوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَٓاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّاَكُمْ
فِى الْاَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بُيُوتًاۚ فَاذْكُرُٓوا اٰلَٓاءَ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ
مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾ قَالَ الْمَلَاُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِه۪
لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صَالِحًا
مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّه۪ؕ قَالُٓوا اِنَّا بِمَٓا اُرْسِلَ بِه۪ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾
قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُٓوا اِنَّا بِالَّذ۪ٓى اٰمَنْتُمْ بِه۪ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾
فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ
ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾ فَاَخَذَتْهُمُ
الرَّجْفَةُ فَاَصْبَحُوا ف۪ى دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾ فَتَوَلّٰى
عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبّ۪ى
وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِح۪ينَ ﴿٧٩﴾
وَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِه۪ٓ اَتَاْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِنَ الْعَالَم۪ينَ ﴿٨٠﴾ اِنَّكُمْ لَتَاْتُونَ الرِّجَالَ
شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَٓاءِؕ بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّ۪ي وَاَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ اَم۪ينٌ ٦٨
اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلٰى رَجُلٍ
مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْۜ وَاذْكُرُٓوا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَٓاءَ مِنْ بَعْدِ
قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةًۚ فَاذْكُرُٓوا اٰلَٓاءَ اللّٰهِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٦٩ قَالُٓوا اَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللّٰهَ وَحْدَهُ
وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَٓاؤُ۬نَاۚ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَٓا اِنْ كُنْتَ
مِنَ الصَّادِق۪ينَ ٧٠ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
رِجْسٌ وَغَضَبٌۜ اَتُجَادِلُونَن۪ي ف۪ٓي اَسْمَٓاءٍ سَمَّيْتُمُوهَٓا اَنْتُمْ
وَاٰبَٓاؤُ۬كُمْ مَا نَزَّلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍۜ فَانْتَظِرُٓوا اِنّ۪ي
مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِر۪ينَ ٧١ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذ۪ينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ
مِنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذ۪ينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَمَا كَانُوا
مُؤْمِن۪ينَ ٧٢ وَاِلٰى ثَمُودَ اَخَاهُمْ صَالِحًاۢ قَالَ يَا قَوْمِ
اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ قَدْ جَٓاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ
مِنْ رَبِّكُمْۜ هٰذِه۪ نَاقَةُ اللّٰهِ لَكُمْ اٰيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ
ف۪ٓي اَرْضِ اللّٰهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُٓوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌ ٧٣

وَاذْكُرُٓوا

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِاِذْنِ رَبِّهٖۚ وَالَّذٖى خَبُثَ لَا يَخْرُجُ
اِلَّا نَكِدًاۜ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ۟ ٥٨
لَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلٰى قَوْمِهٖ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ
مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ اِنّٖٓى اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظٖيمٍ ٥٩
قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا لَنَرٰيكَ فٖى ضَلَالٍ مُبٖينٍ ٦٠ قَالَ
يَا قَوْمِ لَيْسَ بٖى ضَلَالَةٌ وَلٰكِنّٖى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ ٦١
اُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبّٖى وَاَنْصَحُ لَكُمْ وَاَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ٦٢ اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جَٓاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ
عَلٰى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٦٣
فَكَذَّبُوهُ فَاَنْجَيْنَاهُ وَالَّذٖينَ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ وَاَغْرَقْنَا الَّذٖينَ
كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۜ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمٖينَ ۟ ٦٤ وَاِلٰى عَادٍ اَخَاهُمْ
هُودًاۜ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُۜ
اَفَلَا تَتَّقُونَ ٦٥ قَالَ الْمَلَاُ الَّذٖينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهٖٓ اِنَّا
لَنَرٰيكَ فٖى سَفَاهَةٍ وَاِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبٖينَ ٦٦ قَالَ يَا قَوْمِ
لَيْسَ بٖى سَفَاهَةٌ وَلٰكِنّٖى رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمٖينَ ٦٧

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا تَاْوٖيلَهُۜ يَوْمَ يَاْتٖى تَاْوٖيلُهُ
يَقُولُ الَّذٖينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّۚ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَٓاءَ فَيَشْفَعُوا لَنَٓا اَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذٖى
كُنَّا نَعْمَلُۜ قَدْ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾ اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذٖى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ
فٖى سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِى الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثٖيثًاۙ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِاَمْرِهٖۜ اَلَا لَهُ
الْخَلْقُ وَالْاَمْرُۜ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمٖينَ ﴿٥٤﴾ اُدْعُوا رَبَّكُمْ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةًۜ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدٖينَۚ ﴿٥٥﴾ وَلَا تُفْسِدُوا
فِى الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًاۜ اِنَّ
رَحْمَتَ اللّٰهِ قَرٖيبٌ مِنَ الْمُحْسِنٖينَ ﴿٥٦﴾ وَهُوَ الَّذٖى يُرْسِلُ
الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَىْ رَحْمَتِهٖۜ حَتّٰٓى اِذَٓا اَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا
سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَاَنْزَلْنَا بِهِ الْمَٓاءَ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ مِنْ كُلِّ
الثَّمَرَاتِۜ كَذٰلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتٰى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

وَالْبَلَدُ

وَنَادٰٓى اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا
رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّاۜ قَالُوا نَعَمْۚ فَاَذَّنَ مُؤَذِّنٌ
بَيْنَهُمْ اَنْ لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظَّالِم۪ينَ ﴿٤٤﴾ اَلَّذ۪ينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَب۪يلِ
اللّٰهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًاۚ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كَافِرُونَۜ ﴿٤٥﴾ وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌۚ
وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِس۪يمٰيهُمْۚ وَنَادَوْا اَصْحَابَ

الْجَنَّةِ اَنْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾ وَاِذَا
صُرِفَتْ اَبْصَارُهُمْ تِلْقَٓاءَ اَصْحَابِ النَّارِۙ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿٤٧﴾ وَنَادٰٓى اَصْحَابُ الْاَعْرَافِ رِجَالًا
يَعْرِفُونَهُمْ بِس۪يمٰيهُمْ قَالُوا مَٓا اَغْنٰى عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾ اَهٰٓؤُ۬لَٓاءِ الَّذ۪ينَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللّٰهُ بِرَحْمَةٍۜ
اُدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَٓا اَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾ وَنَادٰٓى
اَصْحَابُ النَّارِ اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ اَف۪يضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَٓاءِ اَوْ مِمَّا
رَزَقَكُمُ اللّٰهُۜ قَالُٓوا اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِر۪ينَۙ ﴿٥٠﴾ اَلَّذ۪ينَ
اتَّخَذُوا د۪ينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاۚ فَالْيَوْمَ نَنْسٰيهُمْ
كَمَا نَسُوا لِقَٓاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَاۙ وَمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

قَالَ ادْخُلُوا فٖٓي اُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ
فِي النَّارِۜ كُلَّمَا دَخَلَتْ اُمَّةٌ لَعَنَتْ اُخْتَهَاۜ حَتّٰٓى اِذَا ادَّارَكُوا فٖيهَا
جَمٖيعًاۙ قَالَتْ اُخْرٰيهُمْ لِاُو۫لٰيهُمْ رَبَّنَا هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اَضَلُّونَا فَاٰتِهِمْ
عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِۜ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ وَلٰكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾
وَقَالَتْ اُو۫لٰيهُمْ لِاُخْرٰيهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَࣖ ﴿٣٩﴾ اِنَّ الَّذٖينَ كَذَّبُوا
بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ اَبْوَابُ السَّمَٓاءِ
وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتّٰى يَلِجَ الْجَمَلُ فٖي سَمِّ الْخِيَاطِۜ وَكَذٰلِكَ
نَجْزِي الْمُجْرِمٖينَ ﴿٤٠﴾ لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍۜ
وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمٖينَ ﴿٤١﴾ وَالَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَاۘ اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِۚ هُمْ فٖيهَا
خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾ وَنَزَعْنَا مَا فٖي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ تَجْرٖي مِنْ تَحْتِهِمُ
الْاَنْهَارُۚ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذٖي هَدٰينَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا
لِنَهْتَدِيَ لَوْلَٓا اَنْ هَدٰينَا اللّٰهُۚ لَقَدْ جَٓاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّۜ
وَنُودُٓوا اَنْ تِلْكُمُ الْجَنَّةُ اُو۫رِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

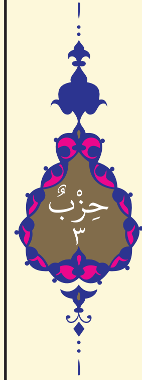
يَا بَنٖٓي اٰدَمَ خُذُوا زٖينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
وَلَا تُسْرِفُواۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفٖينَ ﴿٣١﴾ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زٖينَةَ اللّٰهِ
الَّتٖٓي اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِۜ قُلْ هِيَ لِلَّذٖينَ اٰمَنُوا
فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَمَا بَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَاَنْ تُشْرِكُوا بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ
بِهٖ سُلْطَانًا وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ وَلِكُلِّ اُمَّةٍ
اَجَلٌۚ فَاِذَا جَٓاءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾
يَا بَنٖٓي اٰدَمَ اِمَّا يَاْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ
اٰيَاتٖيۙ فَمَنِ اتَّقٰى وَاَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾
وَالَّذٖينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَٓا اُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ
هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا
اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖۜ اُو۬لٰٓئِكَ يَنَالُهُمْ نَصٖيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِۜ حَتّٰٓى اِذَا
جَٓاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْۙ قَالُٓوا اَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللّٰهِۜ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرٖينَ ﴿٣٧﴾

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَٓا اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
مِنَ الْخَاسِرٖينَ ﴿٢٣﴾ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّۚ وَلَكُمْ
فِي الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حٖينٍ ﴿٢٤﴾ قَالَ فٖيهَا تَحْيَوْنَ
وَفٖيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾ يَا بَنٖٓي اٰدَمَ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ
لِبَاسًا يُوَارٖي سَوْاٰتِكُمْ وَرٖيشًاۜ وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌۜ ذٰلِكَ
مِنْ اٰيَاتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾ يَا بَنٖٓي اٰدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ
الشَّيْطَانُ كَمَٓا اَخْرَجَ اَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا
لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْاٰتِهِمَاۜ اِنَّهُ يَرٰيكُمْ هُوَ وَقَبٖيلُهُ مِنْ حَيْثُ
لَا تَرَوْنَهُمْۜ اِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطٖينَ اَوْلِيَٓاءَ لِلَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾
وَاِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَٓا اٰبَٓاءَنَا وَاللّٰهُ اَمَرَنَا بِهَاۜ
قُلْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَٓاءِۜ اَتَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾
قُلْ اَمَرَ رَبّٖي بِالْقِسْطِۜ وَاَقٖيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ
وَادْعُوهُ مُخْلِصٖينَ لَهُ الدّٖينَۜ كَمَا بَدَاَكُمْ تَعُودُونَۜ ﴿٢٩﴾
فَرٖيقًا هَدٰى وَفَرٖيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُۜ اِنَّهُمُ اتَّخَذُوا
الشَّيَاطٖينَ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَيَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

يَا بَنٖٓي

قَالَ مَا مَنَعَكَ اَلَّا تَسْجُدَ اِذْ اَمَرْتُكَۜ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُۚ خَلَقْتَن۪ي مِنْ نَارٍ
وَخَلَقْتَهُ مِنْ ط۪ينٍ ﴿١٢﴾ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ اَنْ تَتَكَبَّرَ
ف۪يهَا فَاخْرُجْ اِنَّكَ مِنَ الصَّاغِر۪ينَ ﴿١٣﴾ قَالَ اَنْظِرْن۪ٓي اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾
قَالَ اِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَر۪ينَ ﴿١٥﴾ قَالَ فَبِمَٓا اَغْوَيْتَن۪ي لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَق۪يمَۙ ﴿١٦﴾ ثُمَّ لَاٰتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ اَيْد۪يهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ
اَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَٓائِلِهِمْۜ وَلَا تَجِدُ اَكْثَرَهُمْ شَاكِر۪ينَ ﴿١٧﴾ قَالَ اخْرُجْ
مِنْهَا مَذْؤُ۫مًا مَدْحُورًاۜ لَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ
اَجْمَع۪ينَ ﴿١٨﴾ وَيَٓا اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِم۪ينَ ﴿١٩﴾ فَوَسْوَسَ
لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُ۫رِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْاٰتِهِمَا وَقَالَ
مَا نَهٰيكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ اِلَّٓا اَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ
اَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِد۪ينَ ﴿٢٠﴾ وَقَاسَمَهُمَٓا اِنّ۪ي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِح۪ينَۙ ﴿٢١﴾
فَدَلّٰيهُمَا بِغُرُورٍۚ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْاٰتُهُمَا وَطَفِقَا
يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِۜ وَنَادٰيهُمَا رَبُّهُمَٓا اَلَمْ اَنْهَكُمَا
عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَاَقُلْ لَكُمَٓا اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُب۪ينٌ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الْاَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَتَانِ وَسِتُّ اٰيَاتٍ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

الٓمٓصٓ ١ كِتَابٌ اُنْزِلَ اِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ ف۪ي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنْذِرَ
بِه۪ وَذِكْرٰى لِلْمُؤْمِن۪ينَ ٢ اِتَّبِعُوا مَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ
وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِه۪ٓ اَوْلِيَٓاءَۜ قَل۪يلًا مَا تَذَكَّرُونَ ٣ وَكَمْ مِنْ قَرْيَةٍ
اَهْلَكْنَاهَا فَجَٓاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا اَوْ هُمْ قَٓائِلُونَ ٤ فَمَا كَانَ دَعْوٰيهُمْ
اِذْ جَٓاءَهُمْ بَأْسُنَٓا اِلَّٓا اَنْ قَالُٓوا اِنَّا كُنَّا ظَالِم۪ينَ ٥ فَلَنَسْـَٔلَنَّ الَّذ۪ينَ
اُرْسِلَ اِلَيْهِمْ وَلَنَسْـَٔلَنَّ الْمُرْسَل۪ينَۙ ٦ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ
وَمَا كُنَّا غَٓائِب۪ينَ ٧ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍنِ الْحَقُّۚ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَاز۪ينُهُ
فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٨ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَاز۪ينُهُ فَاُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ
خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِاٰيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ٩ وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ
فِي الْاَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ ف۪يهَا مَعَايِشَۜ قَل۪يلًا مَا تَشْكُرُونَ ١٠
وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا
لِاٰدَمَ فَسَجَدُٓوا اِلَّٓا اِبْل۪يسَۜ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِد۪ينَ ١١

قَالَ

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ تَاْتِيَهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ اَوْ يَاْتِيَ رَبُّكَ اَوْ يَاْتِيَ بَعْضُ
اٰيَاتِ رَبِّكَۜ يَوْمَ يَاْتٖي بَعْضُ اٰيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا اٖيمَانُهَا
لَمْ تَكُنْ اٰمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ كَسَبَتْ فٖٓي اٖيمَانِهَا خَيْرًاۜ قُلِ انْتَظِرُٓوا
اِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾ اِنَّ الَّذٖينَ فَرَّقُوا دٖينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ
فٖي شَيْءٍۜ اِنَّمَٓا اَمْرُهُمْ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾
مَنْ جَٓاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ اَمْثَالِهَاۚ وَمَنْ جَٓاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزٰٓى
اِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾ قُلْ اِنَّنٖي هَدٰينٖي رَبّٖٓي اِلٰى صِرَاطٍ
مُسْتَقٖيمٍۚ دٖينًا قِيَمًا مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًاۚ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكٖينَ ﴿١٦١﴾
قُلْ اِنَّ صَلَاتٖي وَنُسُكٖي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتٖي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمٖينَۙ ﴿١٦٢﴾
لَا شَرٖيكَ لَهُۚ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا۬ اَوَّلُ الْمُسْلِمٖينَ ﴿١٦٣﴾ قُلْ اَغَيْرَ
اللّٰهِ اَبْغٖي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍۜ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَاۚ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىۚ ثُمَّ اِلٰى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ فٖيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾ وَهُوَ الَّذٖي جَعَلَكُمْ خَلَٓائِفَ
الْاَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَبْلُوَكُمْ
فٖي مَٓا اٰتٰيكُمْۜ اِنَّ رَبَّكَ سَرٖيعُ الْعِقَابِۘ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٦٥﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَت۪يمِ اِلَّا بِالَّت۪ي هِيَ اَحْسَنُ حَتّٰى يَبْلُغَ
اَشُدَّهُۚ وَاَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْم۪يزَانَ بِالْقِسْطِۚ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا
اِلَّا وُسْعَهَاۚ وَاِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰىۚ وَبِعَهْدِ اللّٰهِ
اَوْفُواۜ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِه۪ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَۙ ﴿١٥٢﴾ وَاَنَّ هٰذَا
صِرَاط۪ي مُسْتَق۪يمًا فَاتَّبِعُوهُۚ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ
عَنْ سَب۪يلِه۪ۜ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِه۪ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾ ثُمَّ
اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذ۪ٓي اَحْسَنَ وَتَفْص۪يلًا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَٓاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَࣖ ﴿١٥٤﴾
وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَۙ ﴿١٥٥﴾ اَنْ تَقُولُٓوا اِنَّمَٓا اُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلٰى طَٓائِفَتَيْنِ
مِنْ قَبْلِنَاۖ وَاِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِل۪ينَۙ ﴿١٥٦﴾ اَوْ تَقُولُوا
لَوْ اَنَّٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّٓا اَهْدٰى مِنْهُمْۚ فَقَدْ
جَٓاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌۚ فَمَنْ اَظْلَمُ
مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَصَدَفَ عَنْهَاۜ سَنَجْزِي الَّذ۪ينَ
يَصْدِفُونَ عَنْ اٰيَاتِنَا سُٓوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍۚ وَلَا يُرَدُّ
بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٧﴾ سَيَقُولُ الَّذِينَ اَشْرَكُوا
لَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكْنَا وَلَٓا اٰبَٓاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍۜ
كَذٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتّٰى ذَاقُوا بَأْسَنَاۜ قُلْ هَلْ
عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَاۜ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ
وَاِنْ اَنْتُمْ اِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٨﴾ قُلْ فَلِلّٰهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُۚ فَلَوْ
شَٓاءَ لَهَدٰيكُمْ اَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾ قُلْ هَلُمَّ شُهَدَٓاءَكُمُ الَّذِينَ
يَشْهَدُونَ اَنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ هٰذَاۚ فَاِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ
مَعَهُمْۚ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَٓاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا وَالَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾ قُلْ تَعَالَوْا
اَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْـًٔاۜ
وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًاۚ وَلَا تَقْتُلُٓوا اَوْلَادَكُمْ مِنْ اِمْلَاقٍۜ
نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْۚ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ
مِنْهَا وَمَا بَطَنَۚ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ
اِلَّا بِالْحَقِّۜ ذٰلِكُمْ وَصّٰيكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

ثَمَانِيَةَ اَزْوَاجٍۚ مِنَ الضَّاْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِۜ
قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ نَبِّؤُ۫نٖى بِعِلْمٍ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَۙ ﴿١٤٣﴾
وَمِنَ الْاِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِۜ قُلْ آٰلذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ اَمِ الْاُنْثَيَيْنِ اَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِۜ
اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَٓاءَ اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَاۚ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمٖينَ ﴿١٤٤﴾ قُلْ لَٓا اَجِدُ فٖى مَٓا اُو۫حِىَ
اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُٓ اِلَّٓا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً
اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزٖيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ اَوْ فِسْقًا
اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهٖۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ
رَبَّكَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿١٤٥﴾ وَعَلَى الَّذٖينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ
ذٖى ظُفُرٍۚ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَٓا
اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَٓا اَوِ الْحَوَايَٓا اَوْ مَا اخْتَلَطَ
بِعَظْمٍۜ ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْۘ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٦﴾

فَاِنْ كَذَّبُوكَ

وَقَالُوا هٰذِهٖ اَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَا يَطْعَمُهَٓا
اِلَّا مَنْ نَشَٓاءُ بِزَعْمِهِمْ وَاَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَاَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِرَٓاءً عَلَيْهِ سَيَجْزٖيهِمْ
بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ١٣٨ وَقَالُوا مَا فٖي بُطُونِ هٰذِهِ الْاَنْعَامِ
خَالِصَةٌ لِذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلٰٓى اَزْوَاجِنَا وَاِنْ يَكُنْ
مَيْتَةً فَهُمْ فٖيهِ شُرَكَٓاءُ سَيَجْزٖيهِمْ وَصْفَهُمْ اِنَّهُ حَكٖيمٌ
عَلٖيمٌ ١٣٩ قَدْ خَسِرَ الَّذٖينَ قَتَلُٓوا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًا
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ افْتِرَٓاءً عَلَى اللّٰهِ

قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدٖينَ ١٤٠ وَهُوَ الَّذٖٓي اَنْشَاَ
جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ
وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا اُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهٖٓ اِذَٓا اَثْمَرَ وَاٰتُوا حَقَّهُ
يَوْمَ حَصَادِهٖ وَلَا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفٖينَ ١٤١
وَمِنَ الْاَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللّٰهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبٖينٌ ١٤٢

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُواۜ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ
عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾ وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِۜ اِنْ يَشَاْ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَٓاءُ
كَمَٓا اَنْشَاَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ اٰخَرِينَۜ ﴿١٣٣﴾ اِنَّ
مَا تُوعَدُونَ لَاٰتٍۙ وَمَٓا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾ قُلْ
يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلٰى مَكَانَتِكُمْ اِنّ۪ي عَامِلٌۚ
فَسَوْفَ تَعْلَمُونَۙ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِۜ اِنَّهُ
لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمَّا ذَرَاَ مِنَ
الْحَرْثِ وَالْاَنْعَامِ نَص۪يبًا فَقَالُوا هٰذَا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ
وَهٰذَا لِشُرَكَٓائِنَاۚ فَمَا كَانَ لِشُرَكَٓائِهِمْ
فَلَا يَصِلُ اِلَى اللّٰهِۚ وَمَا كَانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ
اِلٰى شُرَكَٓائِهِمْۜ سَٓاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾ وَكَذٰلِكَ
زَيَّنَ لِكَث۪يرٍ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ
شُرَكَٓاؤُ۬هُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ د۪ينَهُمْۜ
وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

وَقَالُوا

فَمَنْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْاِسْلَامِۚ وَمَنْ يُرِدْ
اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَاَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَٓاءِۜ
كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾
وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًاۜ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ
يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾ وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًاۚ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ
قَدِ اسْتَكْثَرْتُمْ مِنَ الْاِنْسِۚ وَقَالَ اَوْلِيَٓاؤُهُمْ مِنَ الْاِنْسِ رَبَّنَا
اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَٓا اَجَلَنَا الَّذ۪ٓي اَجَّلْتَ لَنَاۜ قَالَ
النَّارُ مَثْوٰيكُمْ خَالِدِينَ فِيهَٓا اِلَّا مَا شَٓاءَ اللّٰهُۜ اِنَّ رَبَّكَ
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾ وَكَذٰلِكَ نُوَلّ۪ي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٢٩﴾ يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ
رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ اٰيَات۪ي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَٓاءَ
يَوْمِكُمْ هٰذَاۜ قَالُوا شَهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾ ذٰلِكَ
اَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَاَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣١﴾

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تَاْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَقَدْ
فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ اِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ اِلَيْهِۜ وَاِنَّ
كَث۪يرًا لَيُضِلُّونَ بِاَهْوَٓائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ
بِالْمُعْتَد۪ينَ ﴿١١٩﴾ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُۜ اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْسِبُونَ
الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا تَاْكُلُوا
مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ وَاِنَّهُ لَفِسْقٌۜ وَاِنَّ الشَّيَاط۪ينَ
لَيُوحُونَ اِلٰٓى اَوْلِيَٓائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْۚ وَاِنْ اَطَعْتُمُوهُمْ
اِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾ اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا
لَهُ نُورًا يَمْش۪ي بِه۪ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِخَارِجٍ مِنْهَاۜ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِر۪ينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾
وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا ف۪ي كُلِّ قَرْيَةٍ اَكَابِرَ مُجْرِم۪يهَا لِيَمْكُرُوا ف۪يهَاۜ
وَمَا يَمْكُرُونَ اِلَّا بِاَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾ وَاِذَا جَٓاءَتْهُمْ
اٰيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَٓا اُو۫تِيَ رُسُلُ اللّٰهِۜ
اَللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۜ سَيُص۪يبُ الَّذ۪ينَ اَجْرَمُوا
صَغَارٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَد۪يدٌ بِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

فَمَنْ

وَلَوْ اَنَّنَا نَزَّلْنَٓا اِلَيْهِمُ الْمَلٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتٰى وَحَشَرْنَا
عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِيُؤْمِنُٓوا اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ اللّٰهُ
وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾ وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ
عَدُوًّا شَيَاطٖينَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحٖي بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ
زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا ۜ وَلَوْ شَٓاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ
وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾ وَلِتَصْغٰٓى اِلَيْهِ اَفْـِٔدَةُ الَّذٖينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْاٰخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾ اَفَغَيْرَ اللّٰهِ
اَبْتَغٖي حَكَمًا وَهُوَ الَّذٖٓي اَنْزَلَ اِلَيْكُمُ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا ۜ
وَالَّذٖينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ اَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ
بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرٖينَ ﴿١١٤﴾ وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ
صِدْقًا وَعَدْلًا ۜ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهٖ ۚ وَهُوَ السَّمٖيعُ الْعَلٖيمُ ﴿١١٥﴾
وَاِنْ تُطِعْ اَكْثَرَ مَنْ فِي الْاَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبٖيلِ اللّٰهِ ۜ
اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾ اِنَّ رَبَّكَ
هُوَ اَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبٖيلِهٖ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدٖينَ ﴿١١٧﴾
فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللّٰهِ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ بِاٰيَاتِهٖ مُؤْمِنٖينَ ﴿١١٨﴾

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُۚ
وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ وَك۪يلٌ ﴿١٠٢﴾ لَا تُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُۘ وَهُوَ يُدْرِكُ
الْاَبْصَارَۚ وَهُوَ اللَّط۪يفُ الْخَب۪يرُ ﴿١٠٣﴾ قَدْ جَٓاءَكُمْ بَصَٓائِرُ
مِنْ رَبِّكُمْۚ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِه۪ۚ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَاۜ
وَمَٓا اَنَا۬ عَلَيْكُمْ بِحَف۪يظٍ ﴿١٠٤﴾ وَكَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ
وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾ اِتَّبِعْ مَٓا اُو۫حِيَ
اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَۚ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ وَاَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِك۪ينَ ﴿١٠٦﴾
وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ مَٓا اَشْرَكُواۜ وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَف۪يظًاۚ
وَمَٓا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَك۪يلٍ ﴿١٠٧﴾ وَلَا تَسُبُّوا الَّذ۪ينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍۜ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا
لِكُلِّ اُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾ وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَٓاءَتْهُمْ اٰيَةٌ
لَيُؤْمِنُنَّ بِهَاۜ قُلْ اِنَّمَا الْاٰيَاتُ عِنْدَ اللّٰهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْۙ اَنَّهَٓا
اِذَا جَٓاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾ وَنُقَلِّبُ اَفْـِٔدَتَهُمْ وَاَبْصَارَهُمْ كَمَا
لَمْ يُؤْمِنُوا بِه۪ٓ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ ف۪ي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

وَلَوْ اَنَّنَا

اِنَّ اللّٰهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰىۜ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ
الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّۜ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٩٥﴾ فَالِقُ
الْاِصْبَاحِۚ وَجَعَلَ الَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًاۜ ذٰلِكَ
تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾ وَهُوَ الَّذٖى جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ
لِتَهْتَدُوا بِهَا فٖى ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِۜ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾ وَهُوَ الَّذٖٓى اَنْشَاَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌۜ قَدْ فَصَّلْنَا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾ وَهُوَ الَّذٖٓى
اَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءًۚ فَاَخْرَجْنَا بِهٖ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَاَخْرَجْنَا
مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًاۚ وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا
قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِنْ اَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍۜ اُنْظُرُٓوا اِلٰى ثَمَرِهٖٓ اِذَٓا اَثْمَرَ وَيَنْعِهٖۜ اِنَّ فٖى ذٰلِكُمْ
لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾ وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَٓاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ
وَخَرَقُوا لَهُ بَنٖينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍۜ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى عَمَّا
يَصِفُونَࣖ ﴿١٠٠﴾ بَدٖيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِۜ اَنّٰى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ
تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌۜ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍۚ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ ﴿١٠١﴾

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ اِذْ قَالُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِنْ شَيْءٍۜ
قُلْ مَنْ اَنْزَلَ الْـكِتَابَ الَّذٖى جَٓاءَ بِهٖ مُوسٰى نُورًا وَهُدًى
لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطٖيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثٖيرًاۚ وَعُلِّمْتُمْ
مَا لَمْ تَعْلَمُٓوا اَنْتُمْ وَلَٓا اٰبَاؤُ۬كُمْۜ قُلِ اللّٰهُۙ ثُمَّ ذَرْهُمْ فٖي خَوْضِهِمْ
يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾ وَهٰذَا كِتَابٌ اَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذٖى بَيْنَ يَدَيْهِ
وَلِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَاۜ وَالَّذٖينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَةِ يُؤْمِنُونَ
بِهٖ وَهُمْ عَلٰى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٢﴾ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى
عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُو۫حِيَ اِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ اِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُۜ وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الظَّالِمُونَ فٖي غَمَرَاتِ
الْمَوْتِ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَاسِطُٓوا اَيْدٖيهِمْۚ اَخْرِجُٓوا اَنْفُسَكُمْۜ اَلْيَوْمَ
تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ
وَكُنْتُمْ عَنْ اٰيَاتِهٖ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادٰى كَمَا
خَلَقْنَاكُمْ اَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَٓاءَ ظُهُورِكُمْۚ وَمَا
نَرٰى مَعَكُمْ شُفَعَٓاءَكُمُ الَّذٖينَ زَعَمْتُمْ اَنَّهُمْ فٖيكُمْ شُرَكٰٓؤُ۬اۜ
لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ۟ ﴿٩٤﴾

اِنَّ اللّٰهَ

اَلَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُٓوا ا۪يمَانَهُمْ بِظُلْمٍ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمُ الْاَمْنُ
وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۟ ﴿٨٢﴾ وَتِلْكَ حُجَّتُنَٓا اٰتَيْنَاهَٓا اِبْرٰه۪يمَ عَلٰى قَوْمِه۪ۜ
نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَٓاءُۜ اِنَّ رَبَّكَ حَك۪يمٌ عَل۪يمٌ ﴿٨٣﴾ وَوَهَبْنَا
لَهُٓ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَۜ كُلًّا هَدَيْنَاۚ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِه۪ دَاوُ۫دَ وَسُلَيْمٰنَ وَاَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسٰى
وَهٰرُونَۜ وَكَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِن۪ينَۙ ﴿٨٤﴾ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيٰى
وَع۪يسٰى وَاِلْيَاسَۜ كُلٌّ مِنَ الصَّالِح۪ينَۙ ﴿٨٥﴾ وَاِسْمٰع۪يلَ وَالْيَسَعَ
وَيُونُسَ وَلُوطًاۜ وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَم۪ينَۙ ﴿٨٦﴾ وَمِنْ اٰبَٓائِهِمْ
وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاِخْوَانِهِمْۚ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ اِلٰى صِرَاطٍ
مُسْتَق۪يمٍ ﴿٨٧﴾ ذٰلِكَ هُدَى اللّٰهِ يَهْد۪ي بِه۪ مَنْ يَشَٓاءُ مِنْ
عِبَادِه۪ۜ وَلَوْ اَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾
اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَۚ
فَاِنْ يَكْفُرْ بِهَا هٰٓؤُ۬لَٓاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيْسُوا بِهَا
بِكَافِر۪ينَ ﴿٨٩﴾ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدٰيهُمُ اقْتَدِهْۜ قُلْ
لَٓا اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ اَجْرًاۜ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٰى لِلْعَالَم۪ينَ ۟ ﴿٩٠﴾

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ لِاَبِيهِ اٰزَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْنَامًا اٰلِهَةًۚ اِنّ۪ٓي
اَرٰيكَ وَقَوْمَكَ ف۪ي ضَلَالٍ مُب۪ينٍ ﴿٧٤﴾ وَكَذٰلِكَ نُر۪ٓي اِبْرٰه۪يمَ
مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِن۪ينَ ﴿٧٥﴾
فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ الَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًاۚ قَالَ هٰذَا رَبّ۪يۚ فَلَمَّٓا
اَفَلَ قَالَ لَٓا اُحِبُّ الْاٰفِل۪ينَ ﴿٧٦﴾ فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ
هٰذَا رَبّ۪يۚ فَلَمَّٓا اَفَلَ قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِن۪ي رَبّ۪ي لَاَكُونَنَّ
مِنَ الْقَوْمِ الضَّٓالّ۪ينَ ﴿٧٧﴾ فَلَمَّا رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا
رَبّ۪ي هٰذَٓا اَكْبَرُۚ فَلَمَّٓا اَفَلَتْ قَالَ يَا قَوْمِ اِنّ۪ي بَر۪ٓيءٌ مِمَّا
تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾ اِنّ۪ي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذ۪ي فَطَرَ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضَ حَن۪يفًا وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُشْرِك۪ينَۚ ﴿٧٩﴾ وَحَٓاجَّهُ قَوْمُهُۜ
قَالَ اَتُحَٓاجُّٓونّ۪ي فِي اللّٰهِ وَقَدْ هَدٰينِۜ وَلَٓا اَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ
بِه۪ٓ اِلَّٓا اَنْ يَشَٓاءَ رَبّ۪ي شَيْـًٔاۜ وَسِعَ رَبّ۪ي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًاۜ
اَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨٠﴾ وَكَيْفَ اَخَافُ مَٓا اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ
اَنَّكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِه۪ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًاۜ
فَاَيُّ الْفَر۪يقَيْنِ اَحَقُّ بِالْاَمْنِۚ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَۢ ﴿٨١﴾

اَلَّذ۪ينَ

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلٰكِنْ
ذِكْرٰى لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾ وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا
وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهٖٓ اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ
بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ
وَاِنْ تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذْ مِنْهَاۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ
اُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُواۚ لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ اَلِيمٌ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾ قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ
مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰٓى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدٰينَا
اللّٰهُ كَالَّذِى اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْاَرْضِ حَيْرَانَ
لَهُٓ اَصْحَابٌ يَدْعُونَهُٓ اِلَى الْهُدَى ائْتِنَاۜ قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ
هُوَ الْهُدٰىۜ وَاُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَۙ ﴿٧١﴾ وَاَنْ اَقِيمُوا
الصَّلٰوةَ وَاتَّقُوهُۜ وَهُوَ الَّذٖٓى اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾ وَهُوَ الَّذِى
خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّۜ وَيَوْمَ يَقُولُ كُنْ
فَيَكُونُۜ قَوْلُهُ الْحَقُّۜ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِۜ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِۜ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

وَهُوَ الَّذ۪ي يَتَوَفّٰيكُمْ بِالَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ
ف۪يهِ لِيُقْضٰٓى اَجَلٌ مُسَمًّىۚ ثُمَّ اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِه۪ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةًۜ
حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾
ثُمَّ رُدُّٓوا اِلَى اللّٰهِ مَوْلٰيهُمُ الْحَقِّۜ اَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ اَسْرَعُ
الْحَاسِب۪ينَ ﴿٦٢﴾ قُلْ مَنْ يُنَجّ۪يكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةًۚ لَئِنْ اَنْجٰينَا مِنْ هٰذِه۪ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِر۪ينَ ﴿٦٣﴾
قُلِ اللّٰهُ يُنَجّ۪يكُمْ مِنْهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾
قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰٓى اَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ فَوْقِكُمْ
اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذ۪يقَ بَعْضَكُمْ
بَأْسَ بَعْضٍۜ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾
وَكَذَّبَ بِه۪ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّۜ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَك۪يلٍۜ ﴿٦٦﴾
لِكُلِّ نَبَاٍ مُسْتَقَرٌّۘ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾ وَاِذَا رَاَيْتَ الَّذ۪ينَ يَخُوضُونَ
ف۪ٓي اٰيَاتِنَا فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا ف۪ي حَد۪يثٍ غَيْرِه۪ۜ وَاِمَّا
يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرٰى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِم۪ينَ ﴿٦٨﴾

وَكَذٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُٓوا اَهٰٓؤُلَٓاءِ مَنَّ اللّٰهُ
عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَاۜ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾ وَاِذَا
جَٓاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاٰيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ
رَبُّكُمْ عَلٰى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَۙ اَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُٓوءًا
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهٖ وَاَصْلَحَ فَاَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾
وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾
قُلْ اِنِّي نُهِيتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِۜ قُلْ
لَٓا اَتَّبِعُ اَهْوَٓاءَكُمْۙ قَدْ ضَلَلْتُ اِذًا وَمَٓا اَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾
قُلْ اِنِّي عَلٰى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهٖۜ مَا عِنْدِي
مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖۜ اِنِ الْحُكْمُ اِلَّا لِلّٰهِۜ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ
الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾ قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهٖ لَقُضِيَ
الْاَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾ وَعِنْدَهُ
مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَٓا اِلَّا هُوَۜ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِۜ
وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ اِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ
الْاَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ اِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُواۜ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾
قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ
عَلٰى قُلُوبِكُمْ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ يَاْتِيكُمْ بِهِۜ اُنْظُرْ كَيْفَ
نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾ قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ
عَذَابُ اللّٰهِ بَغْتَةً اَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٧﴾
وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ اِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَۚ فَمَنْ اٰمَنَ وَاَصْلَحَ
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا
يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾ قُلْ لَٓا اَقُولُ لَكُمْ
عِنْدِي خَزَٓائِنُ اللّٰهِ وَلَٓا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَٓا اَقُولُ لَكُمْ اِنّ۪ي
مَلَكٌۚ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوحٰٓى اِلَيَّۜ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُۜ
اَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾ وَاَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ اَنْ يُحْشَرُٓوا
اِلٰى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾
وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ
وَجْهَهُۜ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ
عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَذٰلِكَ

اِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتٰى يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ ثُمَّ اِلَيْهِ
يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾ وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِنْ رَبِّهٖ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ
قَادِرٌ عَلٰٓى اَنْ يُنَزِّلَ اٰيَةً وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾ وَمَا
مِنْ دَٓابَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلَا طَٓائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ اِلَّٓا اُمَمٌ
اَمْثَالُكُمْ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ اِلٰى رَبِّهِمْ
يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَاِ اللّٰهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَاْ يَجْعَلْهُ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾
قُلْ اَرَاَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللّٰهِ اَوْ اَتَتْكُمُ السَّاعَةُ
اَغَيْرَ اللّٰهِ تَدْعُونَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾ بَلْ اِيَّاهُ تَدْعُونَ
فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ اِلَيْهِ اِنْ شَٓاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾
وَلَقَدْ اَرْسَلْنَٓا اِلٰٓى اُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَاَخَذْنَاهُمْ بِالْبَاْسَٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ
لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَٓا اِذْ جَٓاءَهُمْ بَاْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلٰكِنْ
قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهٖ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ اَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتّٰٓى
اِذَا فَرِحُوا بِمَٓا اُوتُٓوا اَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَاِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

بَلْ بَدَا لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُؕ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا
عَنْهُ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾ وَقَالُٓوا اِنْ هِيَ اِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ
بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلٰى رَبِّهِمْؕ قَالَ اَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّؕ
قَالُوا بَلٰى وَرَبِّنَاؕ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾
قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَٓاءِ اللّٰهِؕ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاءَتْهُمُ السَّاعَةُ
بَغْتَةً قَالُوا يَا حَسْرَتَنَا عَلٰى مَا فَرَّطْنَا فِيهَاۙ وَهُمْ يَحْمِلُونَ اَوْزَارَهُمْ
عَلٰى ظُهُورِهِمْؕ اَلَا سَٓاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَٓا اِلَّا لَعِبٌ
وَلَهْوٌؕ وَلَلدَّارُ الْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَؕ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾
قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ
وَلٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ كُذِّبَتْ
رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَاُوذُوا حَتّٰٓى اَتٰيهُمْ
نَصْرُنَاۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللّٰهِۚ وَلَقَدْ جَٓاءَكَ مِنْ نَبَاِ۬ي
الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾ وَاِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ
اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْاَرْضِ اَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَٓاءِ فَتَاْتِيَهُمْ بِاٰيَةٍؕ
وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

اِنَّمَا

قُلْ اَيُّ شَيْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةًۜ قُلِ اللّٰهُ شَهٖيدٌ بَيْنٖى وَبَيْنَكُمْ وَاُوحِيَ اِلَيَّ
هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَمَنْ بَلَغَۜ اَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللّٰهِ
اٰلِهَةً اُخْرٰىۜ قُلْ لَٓا اَشْهَدُۚ قُلْ اِنَّمَا هُوَ اِلٰهٌ وَاحِدٌ وَاِنَّنٖى بَرٖٓيءٌ مِمَّا
تُشْرِكُونَۢ ﴿١٩﴾ اَلَّذٖينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَٓاءَهُمْۘ
اَلَّذٖينَ خَسِرُٓوا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِهٖۜ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾
وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمٖيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذٖينَ اَشْرَكُٓوا اَيْنَ شُرَكَٓاؤُكُمُ
الَّذٖينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٢﴾ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فِتْنَتُهُمْ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا وَاللّٰهِ رَبِّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكٖينَ ﴿٢٣﴾ اُنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوبِهِمْ
اَكِنَّةً اَنْ يَفْقَهُوهُ وَفٖٓي اٰذَانِهِمْ وَقْرًاۜ وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا
بِهَاۜ حَتّٰٓى اِذَا جَٓاؤُكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذٖينَ كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَٓا
اِلَّٓا اَسَاطٖيرُ الْاَوَّلٖينَ ﴿٢٥﴾ وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُۚ وَاِنْ يُهْلِكُونَ
اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ تَرٰٓى اِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا
يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ بِاٰيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنٖينَ ﴿٢٧﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَايَلْبِسُونَ ﴿٩﴾ وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ﴿١٠﴾ قُلْ سِيرُوا
فِي الْاَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
قُلْ لِمَنْ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ قُلْ لِلّٰهِ كَتَبَ عَلٰى نَفْسِهِ
الرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ اَلَّذِينَ
خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ وَلَهُ مَا سَكَنَ
فِي الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣﴾ قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ
اَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ
قُلْ اِنّٖٓي اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾ قُلْ اِنّٖٓي اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبّٖي عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾ مَنْ يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذٰلِكَ
الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾ وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللّٰهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ
لَهُٓ اِلَّا هُوَ وَاِنْ يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾
وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ اَيُّ شَيْءٍ

سُورَةُ الْاَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ وَهِىَ
مِائَةٌ وَخَمْسٌ وَسِتُّونَ اٰيَةً

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ
اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذ۪ى خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ط
ثُمَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾ هُوَ الَّذ۪ى خَلَقَكُمْ مِنْ ط۪ينٍ
ثُمَّ قَضٰٓى اَجَلًا ط وَاَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ﴿٢﴾ وَهُوَ اللّٰهُ
فِى السَّمٰوَاتِ وَفِى الْاَرْضِ ط يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾
وَمَا تَأْت۪يهِمْ مِنْ اٰيَةٍ مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِمْ اِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِض۪ينَ ﴿٤﴾
فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ ط فَسَوْفَ يَأْت۪يهِمْ اَنْبٰٓؤُا مَا كَانُوا بِه۪
يَسْتَهْزِؤُ۫نَ ﴿٥﴾ اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ
فِى الْاَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَاَرْسَلْنَا السَّمَٓاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا ص وَجَعَلْنَا
الْاَنْهَارَ تَجْر۪ى مِنْ تَحْتِهِمْ فَاَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَاَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ
قَرْنًا اٰخَر۪ينَ ﴿٦﴾ وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا ف۪ى قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِاَيْد۪يهِمْ
لَقَالَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا اِنْ هٰذَٓا اِلَّا سِحْرٌ مُب۪ينٌ ﴿٧﴾ وَقَالُوا لَوْلَٓا اُنْزِلَ
عَلَيْهِ مَلَكٌ ط وَلَوْ اَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِىَ الْاَمْرُ ثُمَّ لَا يُنْظَرُونَ ﴿٨﴾

BİRLİKTE OKUYALIM

Derste yüzünden okuyacağınız her bir bölümü, derste öğretmeninizin okumasından sonra birlikte tekrar ediniz.

SIRA BENDE

Yüzünden okuyacağınız bölümdeki her bir ayeti, öğretmeninizin belirlediği sıraya göre okuyunuz.

ALTINI ÇİZELİM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü interaktif öğretim materyallerinden ya da öğretmeninizden dinleyiniz. Dinleme esnasında tespit edebildiğiniz tecvid kurallarının altını kurşun kalemle çiziniz.

AÇIKLAYALIM-UYGULAYALIM

Yüzünden okuyacağınız her bir bölümü interaktif öğretim materyallerinden ya da öğretmeninizden dinleyiniz. Bölüm içinde geçen tecvid kurallarını açıklayarak ilgili bölümleri tecvid kurallarına uygun olarak okuyunuz.

SÖZLÜK

A

ahiret: İnsanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Allah'a (c.c.) hesap vereceği yer, öbür dünya.

ârız: Sonradan olma, sonradan ortaya çıkma, geçici olan.

âsâr: Eserler, izler, önceki devirlerden kalanlar. Asırlar, yüzyıllar.

ashap: bk. Sahabe.

Âsım Kıraati: Kûfe'de kıraat imamı olarak meşhur olan İmam Âsım'ın okuyuş tarzı. Âsım Kıraati, özellikle Hafs rivayeti, senedinin sağlamlığı, okunuşunun kolay olması gibi nedenlerle Kûfe sınırlarını aşarak Müslümanlarının çoğunun tercih ettiği bir okuyuş tarzı olmuştur.

arz: Sunma, ortaya koyma, bir nesneyi gösterme, arz etme. Hz. Peygamber'in, o ramazan ayına kadar gelen bütün sure ve ayetleri her sene ramazan ayında Cebrail'e (a.s.), onun da Peygamberimize okuması.

aşır: Kur'an-ı Kerim'de genellikle on ayetten oluşan bölüm. Bir dinî merasim sırasında veya cemaatle namaz kılınıp dua edildikten sonra okunan bölüm.

ayet: Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri.

B

bağışlama: Bağışlamak işi, mağfiret, gufran.

besmele: "Yarattığı bütün varlıklara bol bol nimet veren, yardım eden ve bağışlayan Allah'ın adı ile" anlamına gelen ve her hayırlı işe başlarken söylenilmesi sünnet olan "Bismillahirrahmanirrahîm"'in kısaltılmış şekli. Tevbe suresi hariç, Kur'an-ı Kerim'deki bütün surelerin başında besmele bulunur. Kur'an-ı Kerim okumaya başlayan kimsenin besmeleyi söylemesi gerekir. Ayrıca her hayırlı işe besmeleyle başlamak sünnettir. Bununla birlikte zikir maksadıyla besmele kendi başına da söylenebilir.

buhran: Ruhi sıkıntı, bir işin, bir olayın geldiği karışık safha, içinden çıkılması zor durum.

C-Ç

Cebrail (a.s.): Allah (c.c.) tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.

cehennem: İnkarcıların ve günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer.

celî: Açık, parlak.

cennet: Mümin olan ve iyilik yapanların, günahsızların, öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer.

cezim: Harekesiz (sakin) harfi gösteren işaret.

cüz: Kur'an'ın bölünmüş olduğu otuz parçadan her biri, Kur'an'ın her yirmi sayfalık bölümü.

E-F

edâ: Yerine getirme, bir hakkı hak sahibine ödeme, verme. Kur'an-ı Kerim'i tecvid kurallarına uygun olarak okuma.

ehl-i kitap: Kitap ehli. İslam literatüründe Yahudi ve Hristiyanlar.

Esmâ-i Hüsna: Allah'ın (c.c.) en güzel, en şerefli isimleri.

farz: İslam dininde, özür olmadıkça yapılması zorunlu, yapılmaması günah sayılan ibadet.

fecir: Güneşin doğmasından önceki vakit, tan yerinin ağarması. Gece ile gündüzü birbirinden ayıran ve sabah namazının vaktinin girdiğini gösteren aydınlık.

fem-i muhsin: Kur'an'ı doğru ve güzel okuyan mahir (usta) okuyucu.

fonetik: Ses bilgisi, sese dayanan, sesle ilgili.

G

gaflet: Dalgınlık, dikkatsizlik, boş bulunma, aymazlık, dalgı, ihtiyatsızlık.

gazaba uğramak: Bir kimsenin öfkesine maruz kalmak.

gunne: Genizden gelen ses.

H

hadr: Kur'an'ı tecvid kurallarına uyarak hızlı okumak.

hafız: Kur'an'ı bütünüyle ezbere bilen kimse.

hafî: Gizli, saklı.

Hâlik: Yaratıcı.

hat: Çizgi, sınır çizgisi, güzel yazı.

hatim: Kur'an'ın tamamını okuma.

hayır: İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.

hesap günü: Kıyamet.

hidâyet: Doğru yol, hak yol, İslam'ın yolu.

hurafe: Dine sonradan girmiş yanlış, batıl inanç.

hüsran: Beklenilen şeyin elde edilememesi yüzünden duyulan acı.

I-İ

ıslah: Düzeltme, iyileştirme.

ibadet: Boyun eğme, itaat etme, saygı duyma. Allah'ın (c.c.) insanlara emrettiği ve insanların da Allah'a (c.c.) karşı yapmakla yükümlü oldukları tüm davranışlar. İnsanın yaratılış amacına uygun olarak, Hz. Peygamber'in uygulamalarını esas alıp niyet ederek yapmış olduğu Allah'a yaklaşma şekilleri; davranışlar.

ibtida: Başlamak, bir işe girişmek.

idgam: Bir harfi diğerine katarak okumak.

ifa: Bir işi yapma, yerine getirme.

ihfa: Gizlemek.

iklab: Çevirmek, dönüştürmek.

imâle: Eğmek, bükmek, meylettirmek. Tecvitte, üstün harekeyi esreye veya elif harfini ya harfine meylederek söylemek.

imar: inşa etme, bayındırlık.

inanç: Bir düşünceye gönülden bağlı bulunma, inanma.

insicam: Düzgünlük, tutarlık, bağdaşım.

irade: İsteme, dileme.

isnad: Bir şeyi aslına, doğuş yerine dayandırmak, kesintisizlik hâli.

işmam: Ötre harekeye işaret etmek için dudakları öne doğru büzerek toplamak.

K

kasr: Harfleri uzatmadan kısa okumak.

kıraat ilmi: Kur'an kelimelerinin farklı okunuşlarını inceleyen bilim dalı.

kıraat: Okuma. Kur'an'ı belli kural ve işaretlere göre okuma.

kıssa: Kendisinden ders alınması gereken olay, hikâye.

kıyamet: Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü.

kurrâ: Kur'an-ı Kerim'i sahih rivayetlere göre okuyan uzman okuyucu.

L

lâzım: Lüzumlu olan, gerekli, gereken.

lâzımî: Kalıcı, devamlı olan.

lîn: Yumuşak olmak.

M

mabet: Tapınak. Özel bir konuda sevgi ve saygı ile bağlanmanın ortaya konulduğu yer.

mahreç: Çıkış yeri, çıkak. Harflerin çıktığı bölge.

mahzen: Yeraltı, bodrum.

materyal: Gereç. Yazılı, sözlü, görüntülü, kaydedilmiş her türlü belge.

mazhar olmak: İyi bir şeye ermek, ulaşmak.

muhkem: Sağlamlaştırılmış, kuvvetli.

mukabele: Toplu yerlerde yüksek sesle hatim okunurken Kur'an okumasını bilenlerin gözleriyle Kur'an'ı takip etmesi, bilmeyenlerin dinlemesi.

mushaf: Kur'an-ı Kerim'in iki kapak arasına alınmış hâline verilen ad.

muttasıl: Bitişik, ayrı olmayan.

münezzeh: Temiz, arı.

N

nâmahrem: Yabancı.

noksan: Azlık, tam olmayış, eksiklik.

O-Ö

öğüt: Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

Rahîm: "Ahiret hayatında sadece mü'minlere ihsan ve ikram eden" anlamında Allah'ın (c.c.) esmâ-ı hüsnasından biri. "Rahîm" Allah'ın (c.c.) özel isimlerindendir. Allah'tan (c.c.) başka hiçbir varlığa isim olarak verilmez.

Rahman: "Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan." anlamında Allah'ın (c.c.) esmâ-ı hüsnasından biri. "Rahman" Allah'ın (c.c.) özel isimlerindendir. Allah'tan (c.c.) başka hiçbir varlığa isim olarak verilmez.

ravi: Rivayet eden, işittiği haberleri ve sözleri başkalarına aktaran, hadisle ilgili haberleri anlatan.

S-Ş

sefa: Üzüntü ve kederden uzak olmak, gönül rahatlığı.

sahabe: Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi çok kısa bir süre de olsa görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse. Sahabi kelimesinin çoğulu olan sahabe, "ashap" kelimesi ile eş anlamlıdır.

salat-ı ümmiye: Hz. Peygambere ve onun soyundan gelenlere saygı bildirmek için okunan dua.

salavat: Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua.

sebat: Sözde durma, ahde vefa etme.

sekte: Susmak, konuşmayı ve okumayı kesmek.

semâ': Bir öğrencinin, hocasından dinleyerek öğrenme şekli.

sevap: Hayırlı bir davranış karşısında Allah (c.c.) tarafından verilecek ödül.

sinsi: Gizli, kurnazca, alttan alta iş gören.

sure: Kur'an'ın yüz on dört bölümünden her biri.

şedde: Arap alfabesinde, bir harfin iki kez okunmasını sağlayan işaret.

şefaat: Araya girme, aracı, ricacı olma.

şehadet: Tanıklık, şahitlik, bir şeyin doğruluğuna inanma. Kendisinden tanıklık istenen kişinin görmüş olduğu bir olayı Allah'ın (c.c.) huzurunda bulunuyor gibi bir duyguyla dosdoğru haber vermesi, şahitlik yapması. "Allah'tan (c.c.) başka tanrı olmadığına ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) onun kulu ve elçisi olduğuna inanırım." anlamına gelen "Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü" cümlesini gönülden, inanarak, anlamını bilerek söyleme.

şer: Kötülük, fenalık.

şeytan: Hz. Âdem'e (a.s.) secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın (c.c.) emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

T

tabii: Doğal.

talim: Öğretim, alıştırma. Kur'an öğretiminde harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz etme, tecvid kurallarını öğretme.

tashih-i hurûf: Harflerin düzeltilmesi. Kur'an öğretiminde harfleri mahreç ve sıfatlarına uygun olarak telaffuz etme çalışması.

tedvir: Çevirme, döndürme. Kur'an'ı tecvid kurallarına uyarak orta hızda bir okuyuş ile okuma.

tedebbür: Bir iş ve olayın sonucunu ve gidişatını önceden kestirme.

tefekkür: Düşünme, derin düşünme, fikir yürütme, kavramaya çalışma, kafa yorma.

telaffuz: Söyleme, seslendirme, okuma.

teorik: Kuramsal.

tertil: Bir metni tane tane, acele etmeden okuma. Kur'an-ı Kerim'i tecvid kurallarına uygun bir biçimde okuma.

tesbih: "Sübhanallah" sözünü söyleme. Allah'ı (c.c.) her türlü eksik ve yanlış anlayıştan uzak tutmak, kutsamak.

tevhid: Birleme, bir şeyin bir olduğuna karar verme, tek kılma. Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.

tezhip: Altın ile süsleme. Ferman, berat ve Kur an ayetleri gibi değerli evrak ve levhaları süsleme ve yaldızlama sanatı.

tilâvet: Kur'an'ı güzel ve sesli olarak usulünce okuma.

U-Ü-V-Z

ümmet: Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu; bir din üzerinde birleşen millet.

vahiy katipleri: Kur'an'ın indiği dönemde Hz. Peygamberin emriyle ayetleri yazan sahabiler.

vahiy: Gizli konuşmak, fısıldamak, seslenmek, ilham etmek, işaret etmek. Allah'ın (c.c.) buyruk, yasak ve öğütlerini insanlara ulaştırmak üzere peygamberlerine özel bir yolla iletmesidir.

vakf: Durmak, durdurmak.

vasıl: Birleştirmek, yan yana getirmek, ulaştırmak, bağlamak.

vasiyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.

vesvese: Kuruntu. Yanlış ve yersiz düşünce, evham.

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Mehmet, "Kur'an Öğretim Metotları ve Öğreticilik Vasıfları", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Erzurum, 2003.

Ahmed b. Hanbel, **Müsned,** Çağrı Yayınları, İstanbul, 1982.

ALTUNTAŞ, Halil; ŞAHİN, Muzaffer, **Kur'an-ı Kerim Meali**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2006.

ATEŞ, Süleyman, **Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali**, Yeni Ufuklar Neşriyat, Ankara, 1980.

BİLMEN, Ömer Nasuhi, **Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali**, İpek Yayınları, İstanbul, 2001.

BİRIŞIK, Abdülhamit, "Kıraat", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2002.

Buharî, **Sahih-i Buharî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

CERRAHOĞLU, İsmail, **Tefsir Usulü**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1971.

CEVİZCİ, Ahmet, **Felsefe Sözlüğü**, Paradigma Yayınları, İstanbul, 1999.

ÇETİN, Abdurrahman, **Kur'an Okuma Esasları**, Emin Yayınları, Bursa, 2007.

ÇETİN, Abdurrahman, "Tecvid", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2011.

ÇETİN, Abdurrahman, "Tilâvet", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.

ÇETİN, Abdurrahman, "Tilâvet Secdesi", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2012.

ÇOLLAK, Fatih, "Kur'an-ı Kerim Dersi Müfredatı ve Öğretim Teknikleri", **İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim**, Dem Yayınları, İstanbul, 2005.

DAĞ, Mehmet, "İlahiyat Lisans Tamamlama (İlitam) Programlarında Kur'an Dersi - Müfredat, Materyal Hazırlama ve Karşılaşılan Sorunlar", **EKEV Akademi Dergisi**, Yıl, 17, Sayı, 55, Erzurum, 2013.

Ebû Dâvûd, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

FIRAT, Yavuz, "Kıraat Tertîl ve Tilâvet Kavramlarının Anlamsal Araştırma ve Karşılaştırması" **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı, 13, Kayseri, 2002.

FIRAT, Yavuz, **Kur'an Tilâvetinin Kuralları**, Kayseri, 2014.

HASAN, Ömer Halil, "Kur'an-ı Kerim Öğretimi", (çev. Yusuf Alemdar), **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C 8/1, Sivas, 2004.

Heyet, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004.

Heyet, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsiri**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2016.

İbn Mâce, **Sünen** (çev. Haydar Hatiboğlu), Kahraman Yayınları, İstanbul, 1982.

KARAÇAM, İsmail, **Kur'an-ı Kerim'in Okunma Kaideleri ve Faziletleri**, İFAV Yayınları, İstanbul, 1984.

KARAKILIÇ, Ali Celaleddin, **Tecvid İlmi: Kur'an-ı Kerim Okuma Kaideleri**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1977.

KUTLUER, İlhan, "Düşünme", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1994.

MAŞALI, Mehmet Emin, "Mushaf", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 2006.

ÖCAL, Mustafa, **Din Eğitimi ve Öğretiminde Metodlar**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2001.

SALMAN, Faruk; YILMAZ, Nazif; MORGÜL, Nihat, **Tecvîdli Kur'an-ı Kerim Elif-Bâ'sı**, TDV Yayınları, Ankara, 2005.

TEMEL, Nihat, "Kıraat ve Tecvid İlmine Ait Eserlerin Sistematiği", **Kur'an ve Tefsir Araştırmaları IV: Kıraat İlmi ve Problemleri**, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2002.

TETİK, Necati, "Kur'an Tilâvetinin veya Kıraat İlminin Öğretilmesi Usulleri", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Erzurum, 1990.

TURAN, Abdülbaki, "Arza", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, TDV Yayınları, İstanbul, 1991.

ÜNLÜ, Demirhan, **Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2012.

YAZIR, Elmalılı Muhammed Hamdi, **"Hak Dini Kur'an Dini"**, C 1-9, Eser Neşriyat, İstanbul, 1979.

YILMAZ, Nazif, **Kur'an-ı Kerim'i Nasıl Öğretelim?**, DEM Yayınları, İstanbul, 2016.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Ünite kapak hat çalışmaları; Mehmet Arif VURAL'ın arşivinden.

Sayfa 10-11: Çizimler Serdar DEMİRCAN

Sayfa 28: Fem-i muhsin görseli; Fatih Çollak (http://kuranportali.com/fatih-collak-talim-dersleri/)

Sayfa 31: Kari görselleri; Abdüssamed, (http://kuranportali.com/abdulbasit-abdussamet-normal-okuyus-hatim-dinleindir/); Abdurrahman Gürses, (https://www.yenisafak.com/video-galeri/hayat/reisul-kurra-abdurrahman-gursesin-ilk-defa-yayinlanan-goruntuleri-2140404)

Sayfa 45: Sevgi Temelli Yaklaşım görseli; shutterstock_617305334

Sayfa 47: Örnek bir Kur'an dersliği görseli; Şehit Polis Hakan Yılmaz İmam Hatip Ortaokulu (http://karaman.meb.gov.tr/www/karaman-imam-hatip-ortaokuluna-ziyaret/icerik/946)

Sayfa 56: Kur'an okuyan görseli; shutterstock_130666982

Sayfa 58-59: Doğru bilgi, Doğru inanç görselleri; Çizimler Serdar DEMİRCAN

Sayfa 66: Sina Dağı görseli; https://www.google.com/maps

Sayfa 73: Kıyamet dehşeti temsili görseli; http://playas.enmallorca.es/wp-content/uploads/2017/05/Como-sera-el-fin-del-mundo-y-todo-lo-que-necesitas-saber.jpg

Sayfa 87: Gezegenler görseli; https://www.thefactsite.com/2016/10/discovery-of-planets.html

Sayfa 95: Dua edenler görseli; DÖGM (Din Öğretimi Genel Müdürlüğü) görsel arşivi

Sayfa 109, 114, : Ebru çalışmaları; İzzettin Yılmaz BAŞKAR